Kapocs

LI évfolyam 73. szám Vancouver, BC, 2021 október 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

Őstermelők a Soproni Családból.
Kuruczné Józsa Marika a paprikával és Gyémántdiplomás em. Ravai János a kupicával.

.

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA

MEGTISZTELTETÉSEK ……2

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK……..3

MEGEMLÉKEZÉSEK……...3

VISSZATEKINTÉSEK

KEZDETEK AZ ÚJVILÁGBAN…….……8

SORSOK

EURÓPÁBAN MARADTAK ……...15

ÉLETUTAK/ÉLETPÁLYÁK……...…..18

IROGATÁSOK

MAGUNKRÓL……...26

UTAZÁSAINK

HAZAUTAZÓK…….31

KÖZÖS ÜGYEINK

SOPRON ALUMNI ESEMÉNYEK……..32

HÍRE/KÖZLEMÉNYEK……...33

EGYÉB…….....38

HONORIS CAUSA

MEGTISZTELTETÉSEK

Gyémántdiplomás Örökös Balekok

SOE Erdőmérnöki Kar Tanévnyitó Ünnepség, 2021 szept. 8

Bár, ahogy volt gimnázium osztálytársam említette, amint gratulált gyémántdiplomával való megtisztelésemhez, "a kor nem érdem, hanem állapot", mégis tisztelettel vesszük a megemlékezést és elégedettséggel az 'állapotot', amit megértünk.

A Soproni Egyetem (és változó nevű elődjeinek) 213. Tanévnyitó Ünnepségének keretében az Kari EMK Tanácsa a sok éves tradíció folytatásaként tisztelet diplomával tüntette ki korábbi, 50, 60, és 65 éve végzett diákjait.

Az 1961-ben Vancouverben, a University of British Columbia, Faculty of Forestry, Sopron Division által magyar erdőmérnökké avatott 21 személy közül **Apt Kamill, Draskóy György, Herczeg Endre, Illés István, Kocsis Tibor, Kurucz János, Ötvös Imre, Pintér László, Rétfalvi László és Safranyik László** érte meg az 'állapotot' és kapta meg a **gyémántdiplomával** való kitüntetést (a tavasszal elhúnyt **Szabó Tivadar** is még a megtiszteltek között volt). Sajnos egyikünk se tudott személyesen jelen lenni az ünnepségen.

Az ünnepség, a korábbi helyiségekhez mérten szűkebb térben, a GYIK Rendezvény Központ (a korábbi Sotex Kulturház) dísztermében volt megrendezve. Nagyon újnak tűnt a a szűk színpadra beszorított 18 személyt kitevő elnökségben a magas állami beosztású tisztségviselők túlnyomó jelenléte a korábban megszokott akadémiai méltóságok helyett. A felsőoktatási intézmények modelváltása következtében az elnökségben megjelentek a SOE Kuratóriumának, azaz az egyetem működését meghatározó testület tagjai, élükön Csányi Sándor elnökkel. Szintén helyet kapott az elnökségben jó ismerősünk Semjén Zsolt miniszterelnök helyettes, a felsőoktatási reformokat irányító kormány megmegbizott Stumpf István, Veres András püspök, Farkas Ciprián polgármester és akadémiai dísztalárban Fábián Attila rektor, Heil Bálint, frissen megbízott dékán, valamint a Miskolci Egyetem rektora, két dékánja és a Budapesti Műszaki és Gazd.Tud. Egyetem professzor emerítusa. (Az utóbbi négy személy lett hívatott átadni a még Sopronban végzett, a kitüntetést ott átvenni kívánó három vasdioplomával kitüntettetnek). A 'Master of Ceremonies' szerepét ismét régi ismerősünk Facskó Ferenc töltötte be kellő kompetenciával.

A három vasdiplomás és a vancouveri 'örökös balek'-ok mellett felolvasták az 1961-ben Sopronban végzettek neveit is (akik közül többen személyesen is megjelentek), de sok nevet nehéz volt meghallani a túlhangos zongora kiséretében, hasonlóan a következő több mint harminc aranydiplomával megtisztelt esetében. Megtisztelő volt, valószínűleg a kitüntettek korára való tekintettel, hogy a dísztaláros egyetemi tisztségviselők lefáradtak a színpadról az alsóbb szintre, átadni a dokumentumokat.

A bejelentett kitüntetések esetében viszont a nyertesek járultak fel az elnökségi asztalhoz, ami több időt igénybevevő mozgással járt. Elsőnek Semjén Zsolt lett kitüntetve a 'Soproni Egyetem díszpolgára' címmel, majd régi ismerősünk Vörös Ákos nyelvtnár kapta az 'Egyetem Kiváló Dolgozója' kitüntetést. Ezután jöttek a különböző ösztöndíjak nyertesei. Négy diák kapott 'Nemzeti Felsőoktatási', 3 diák kapott (Martinek Anna által alapított) 'Grátzer Miklós', 3 diák (a Sopron Alumni által alapított) ''Roller Kálmán' tanulmányi ösztöndíjat és 6 diák pedig az újonnan, 'Horváth Cz. Emil' nevében alapított 'sociális rászorultságon' alapuló ösztöndíjat.

A Tanévnyitó alatt elmondott beszédek - inkább beszámolók a változásokról - mind rövidek és a témához tartozóak voltak. Az esemény egyik fénypontja volt a frissen beiratkozottak állva tett eskütétele és az azt követő személyes kézfogásuk az EM Kar dékánnal és dékánhelyettessel. A hivatalos programok között bemutatták a Gyakorló Ovoda lánycsöppségei táncjátékait - amit sajnos legtöbben a rálátás hiánya miatt nem láthattak; három jóhangú leány éneklését a jobboldali karzatról és Radnóti Miklós megható 'Nem tudhatom…' című versét egy művésznő szép előadásában.

A közel két óra hosszat tartó ünneplést az elnökségben ülő Veres András püspök rövid beszédével, és meglepően a 'Miatyánk Isten' és 'Üdvözlégy Mária' fennhangon elmondott imádságával zárták, ami után az elnökségben ülők majd mindannyija követte a püspök keresztvetését. (Emlékezzünk, a mai gyémántdiplomásoknak 1956 szeptemberi tanév kezdésén nem volt ünnepség, se eskütétel, sem imádság!).

Nekem, mint Sopronhoz való tartozásunkat történelmi kontextusban értéklő személynek, hiányoztak régi barátaink jelenléte a mostani történésekben, akik korábban mindent megtettek a kapcsolat megteremtésében és annak fenntartásában, Sopron Alumni nevű közösségünk tagjaival. *(A Youtube-on található video alapján, a Szerk.)*

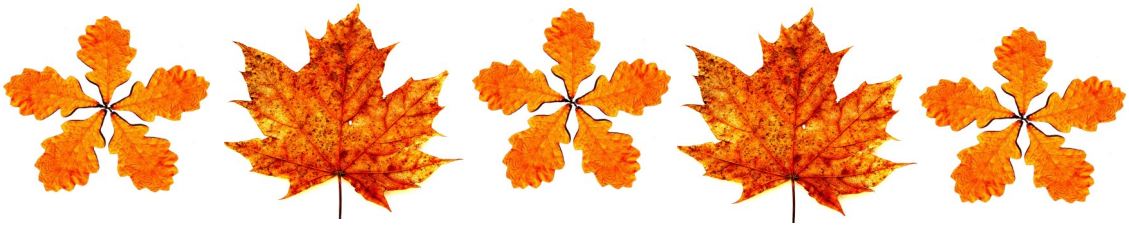

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉSEK

2021 március 2.-án elhúnyt, Edmonton, AB-ban **Fodor Tormássy Erzsébet**, BEd, U of Alberta, volt II-éves erdőmérnök hallgató, Soproni Egyetem, Sopron Alumni társunk, életének **85**. évében,

2021 március 18.-án, elhúnyt, Nanaimo, BC-ben **Takács József**, gyémántokleveles erdőmérnök, BSF (UBC '59), Sopron Alumni társunk, életének **87**. évében,

2021 márciusban elhúnyt, Magyarországon **Koós Béla**, erdőmérnök, BSF (UBC '59), Sopron Alumni társunk, életének **86**.-ik évében,

2021 április 18.-án elhúnyt, St. John's, NF-ban **Bajzák Dénes**, gyémántokleveles erdőmérnök, BSF (UBC '58), MF (UBC '60), PhD (Syracuse '67), Sopron Alumni társunk, életének **88**. évében,

2021 május 11.-én elhúnyt Edmonton, AB-ban **Szabó Tivadar**, aranyokleveles erdőmérnök, BSF (UBC '61), Sopron Alumni társunk, életének **84**. évében.

Béke poraikra! Őszinte részvétünk a gyászoló családoknak!

MEGEMLÉKEZÉSEK

Elizabeth Fodor

January 3, 1937 - March 2, 2021

Born in Kecskemét, Hungary, Elizabeth came to Canada with the Sopron University Group in 1957. She married Julius, and their family grew. She was a supportive wife as they moved to various towns in BC and Alberta, finally settling in Edmonton. She was a caring mother to her children: Elizabeth (Gábor), Judy, Steve (Evelin). She delighted in her grandchildren: Michelle & Daniel, Scott, Kaitin & Jessica, Mitch & Jasmine and great-grandchildren: Vienna & Eloise. She was predeceased by grandson Scott, her parents (László and Judit) and sister (Jutka).
She cheered on Julius, her children and grandchildren in their endeavours, be it in education, sport, culture or the arts. She did not consider herself athletic, musical or artistic but she was a willing participant and life-long learner. She learned to swim and skate as an adult. In her 30s she took up pottery, in her 40s she practised yoga, in retirement she X-country skied and sang in a choir.
After retiring from a lab tech career, she earned her BEd at age 58 and taught Saturday classes at St Emeric Hungarian School. She was an active volunteer, enjoyed travelling and playing cards ... but most of all she enjoyed spending time with family. Alzheimer's changed Elizabeth's life but not her determination. She relied on her 'Gyuszikám' and he doted on her to the end. We Love You. Rest in Peace. *(ex Obituary, Edmonton Journal)*

Steve Fodor: Words of Remembrance

As we commemorate the life of Elizabeth Fodor; Wife to my Dad, Julius; Mother to my sisters, Judy and Liz, and to myself [Steve] Grandma to 7 grandchildren; Michelle and Daniel, Scott, Katie and Jessie, Mitch and Jasmine; Dedi to two Great-Granddaughters, Vienna and Eloise; Mother-in-Law to Gabor and Evelin, Aunt and Friend to so many people who could not be here
I'm reminded of something a work friend said to me. I'll paraphrase it a bit: "Remember Everything; Especially the Great Parts!" While Mom doesn't physically live in this world anymore, she lives on in our stories and our memories. "Let's remember the Good Parts and Repeat the Great Stories!" Here are a few of mine.

Mom was a tireless worker. I remember hearing her - working away - early in the mornings at Christmas or Easter. With a house full of guests and ongoing festivities, she'd be awake t 5 or 6 am preparing a turkey or some other feast. She'd be busy organizing to make … a wonderful day for everyone.
I remember Saturday mornings, at the "absurd time" of 10am, a vacuum running and eventually banging into my bedroom door. I think of it as Mom's non-confrontational way to gently remind me, 'Get out of bed and start your day!' Afterall, we had chores to do and they had to pass her inspection.
She was Creative. In my elementary school years, we lived beside an Arts and Craft Centre. Mom took up pottery, macrame and even weaving on a loom. She taught pottery and macrame classes in the evenings. She even taught her young children to throw-a-pot on a potters' wheel. Most impressive though, she could get a highly active, outdoorsy kid like me to … sit, be attentive, get inspired and become inventive.
No track and field records were ever in jeopardy of being broken by mom, none the less she enjoyed being active. She did yoga, before yoga was popular. She still learned to play tennis so that she could share in one of Dad's passions. She X-country skied too. Finding pictures of her, in her 20's … on a ski trip … was a pleasant surprise. Indeed, hearing stories and seeing pictures of her activities, when she was younger than any of my meories, always bring a smile to my

heart. Even in her 50's, 60's and 70's she'd go to Kananaskis to ski with Dad and their friends. Sometimes grandkids came to Kananaskis with them too.

Getting sick is never easy, especially when both parents are working. It is great when Grandma and Grandpa take in the kids and wrap them in a big blanket. The one with a lion on one side and bear on the other was special. Grandma could get silly with the kids too, like taking the skin of a half grapefruit, turn it inside out and put it on her head.

Mom liked the City. Early in my life I learned that she wasn't so fond of small towns, farm life or even lakes. Yet we still lived in a small town … for 5 years. We still went on holidays … to the lake. In fact, I think she learned to swim at about the same time I did.

In her later years, Evelin and I suggested that she and Dad should get a dog. We thought they could get some exercise by taking it for walks – maybe around the ponds behind their house. Sadly, by this time in her life, she had lost her desire to walk a dog around the ponds by their house. What she didn't lose was her desire to [please and] adore our dog, Heidi. When the dog would lay by Mom's feet, Heidi would get so much attention and the best rubs imaginable.

That warmth and affection wasn't limited to fuzzy pups, she was so caring and compassionate with all of us. When I was a teenager, my friends would tell me that my Mom is so nice and that she always had a smile for them. Those characteristics didn't change with age. My current neighbour has told us, 'she is so warmhearted and your parents are so cute together.' Being 'Warm, Cute and Cuddly' were Mom's traits which all of us remember. She bandaged our cuts and scrapes, gave us medicine, warm milk or tea to heal us and hugged us when we needed one.

Mom and Dad often hugged in the kitchen or sitting on a couch. Mom had a particularly distinct habit of reaching up, squeezing both of Dad's ears and pulling him in close for a kiss. Sharing affection was important to her.

They liked to go out with friends on a Saturday night. Mom would go to the hairstylist and get a wash-and-set and then go home to get dolled up, maybe in her white and blue floral dress, V-cut back with a big bow and some nice shoes … and just a touch of makeup. She didn't need makeup; she was beautiful without and she was always rosy as soon as she got on with her cheerful way.

Mom had a unique method for her fashion purchases too. She would go to the store, usually The Bay, pick out 4 or 5 dresses and shoes for each, bring them home and model them for everyone. She'd see how they 'feel' in the comfort of her home. While my opinion was probably not too valued, (After all she only had two feet so how many shoes did she need?) she would get Judy's and Liz's opinions, check in with Dad's thoughts and then return everything … all of it. Occasionally, when everything aligned, she'd maybe keep one.

A busy life got in the way of Mom finishing her university education. Life, as in, three kids. But she treasured education, so much so that she implanted her great value of learning in all of us; her children … and even her grandchildren.

Mom was a Lifelong Learner and she was tremendously determined: In her 50's she went back to University. I wondered, 'Why? Why now? Why at this age?' She shared her wisdom with me. She said, "I never completed University. I always wanted to get my degree." WORDS OF WISDOM or a BUCKET LIST. Long before the movie, The Bucket List, was ever released, mom demonstrated ambition and she taught me, by her actions, about chasing a goal and never letting up.

Mom's age greatly impacted her affect on her grandchildren. While the older grandkids met a more exuberant and emotionally fascinating [captivating] person, even the youngest family member to have met her was charmed. That young granddaughter now looks up at the evening sky and says, "Goodnight Dedi!"

While we mourn losing Mom [Elizabeth], let us celebrate her life by telling each other her wonderful stories, especially to those who didn't have enough time to get to know her.

The stories we recount, out loud or silently to ourselves, are how she will be cherished. These stories are how she will be remembered for ever. … Goodnight Mom!

Jozsef Takacs

Dec 22, 1934 – Mar 18, 2021

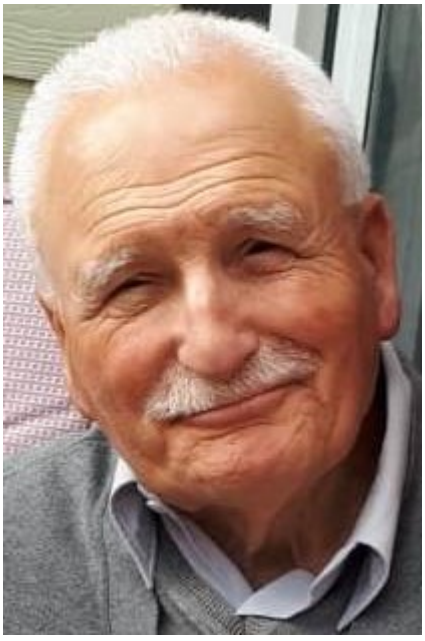

It is with great sadness that we announce the passing of Jozsef Takacs, loving husband, father, grandfather (aka Apo) and great grandfather. He passed away peacefully in Nanaimo surrounded by his family. He will be missed by his wife of 56 years Agnes, Sister Nyanyi, Children Peter (Marie) and Susie (Jan), Grandsons Christopher, Gregory, Andrew and Matthew, Great Grandson Ozzie, and extended family.

Jozsef was born in Kaposvar, Hungary where he lived until his university years which he started at the Sopron Forestry University. He left his beloved country in 1956 during the uprising and emigrated to Canada with a large portion of his school. He finished his degree in 1959 as part of the UBC Forestry's Sopron Division where the curriculum was taught in both English and Hungarian. He remained an active member of his Sopron alumni group for the rest of his life.

Jozsef worked initially as a forester but later as a design technician in the sawmill and pulp and paper industries. His true passions were however his family and scouting, where he led the Hungarian Scout Group in Vancouver for 25 years. In this capacity he touched the lives of over 300 children and left a lasting legacy. His other interests included wood working, growing vegetables, hunting, camping, and supporting his Church. He loved social gatherings and was known to enjoy the occasional glass of wine and singing.

Even though we know that you were ready and are now in a better place, we will all miss you dearly as you touched our lives in so many positive ways. We find solace in that you did not suffer and that your final breaths were in the presence of those that loved you very much. *(ex Obituary)*

Peter Takacs: **In Memory of My Father**

I would like to write a few words in memory of my father, Jozsef Takacs, who passed away this past March. While Hungarian is the first language that I spoke and I still consider myself as quite decent at it, I am better at expressing myself in English. I therefore hope you will all forgive me in writing this memorial in English.

To my sister Zsuzsi and I, my father has always been Papa. To his four grandsons and his daughter-in-law Marie and son-in-law Jan, he was Apo. To my Mom Agi, he was always Édes. To hundreds of people who grew up in the Vancouver Hungarian Community he was Jóska Bá.

My Papa was born in Kaposvár, Somogy county, just before Christmas in 1934. His family was close knit and devout. His father was a machinist in the local sugar mill. Even though they lived in a small city, their lifestyle was quite rural in that they had pigs, chickens and a large garden. Papa learned woodwork and simple metal work at an early age and created bench tools and fantastic models. Always resourceful, a lathe that he made used some parts from a plane that was shot down in the area during the war. Even though they endured bombings and the Eastern Front passing through their town, his family survived the war unscathed.

Papa excelled in high-school and graduated in 1953. He had his introduction to scouting at this time where it was done clandestinely as it was forbidden by the authorities. His scoutmaster was a biology teacher and wilderness outings were done under the guise of collecting specimens for the local museum. I expect his love of the natural world was influenced by these experiences.

Along with his childhood friend, Tarnocai Karcsi, he was accepted into the Sopron Forestry University and began his first year as a 'balek'. He fully embraced the traditions of the school and threw himself into his studies. October 1956 changed everything and I do not need to detail the upheaval and adjustments that were a common experience for most of you reading this. Later in 1957, studies resumed at the UBC and Papa graduated with the class of 1959 with a degree in forestry. Being a part of the Soproni Alumni remained an important part of his life and that of our family. I recall attending the Sopron balls and the picnics at the Szász tanya. Later he looked forward to the annual gatherings and monthly luncheons where he could catch up with old classmates and sing the university songs of his youth.

I should mention his first summer job in Canada as it was an interesting experience for him. He was hired by a UBC ornithology professor to survey birds on Mandarte Island, which is a small and remote gulf island, essentially a large rock, off of Sidney. The summer was spent camping on the island and tagging birds and counting eggs. He also built a small cabin using driftwood and whatever else he could scavenge and this became the first permanent structure on the island. UBC still operates a research station on Mandarte and I understand that the cabin is still there.

My Mother is the daughter of Sopron University professor Tuskó Ferenc so my parents would have known each other since 1956. My parents began a courtship in the early 1960s and married in 1965. Rather than follow the forestry work on the island or elsewhere in BC, my parents chose to stay in the Lower Mainland and therefore Papa switched his career to a technologist with consulting engineering companies. They bought the family home in North Vancouver and soon after I came along and was followed by my sister Zsuzsi a couple of years later. My sister and I grew up in an active and loving family and we were all involved in the Hungarian Community, mainly with the Church and with Cserkészet (Hungarian scouting).

Cserkeszet was an important part of our lives and I would consider it my father's main legacy. He was involved from its inception in Vancouver and became the scoutmaster (Parancsnok) in 1971 and continued in that role until 1994. During his tenure something like 300 young people were active in the local scout group and he consequently touched many lives. He was the head organizer of the annual summer camps (nyári tábor) and fund raising events, and mentored the group's leadership team. He was widely recognized for his wisdom and patience. For our family, half of our annual two week summer vacation was scout camp.

Outside of his community involvement, Papa also enjoyed pursuits such as hunting, camping, canoeing, woodwork and gardening. He was very social and enjoyed the company of others. While he never had musical instruction, he had a good voice and enjoyed singing.

A big focus of his life was the love for his Grandsons: Zsuzsi's sons Christopher and Greg, and my sons Andrew and Matthew. Very recently his first Great Grandson, Ozzie, came into the world and he was able to meet him. My boys spent a lot of time with their Apo during their early years and he had a big influence on their interests and outlook. A favorite pastime was spending hours in the workshop where my boys learned how to use hand tools and made simple projects. The love of working with their hands to sculpt wood and metal has remained with them and I have to give their Apo credit for this. For many years Papa had a cherished photo of him and little Andrew in the workshop on his bedside table and that photo is now at my 20 year old Andrew's bedside.

As time went on Papa aged and slowed down and the little grandsons grew into young men. There were a number of health issues that cropped up but he motored on. A few years back my parents sold the family home and moved to Nanaimo where my sister lives and they enthusiastically connected into the local Hungarian community which happened to have a heavy Soproni alumni component.

Papa's life journey ended on March 18 this year. More heath issues came up and he ended up in hospital where he deteriorated quickly. On the 17th we were able to arrange for him to come home and by a miracle the entire family was able to come together to be with him. We all told him we loved him and said our good byes. It was a heartbreaking evening but also profound and beautiful as he was not alone and was surrounded by those who loved him the most. I like to think that his prayers were answered and he was ready to go. Papa passed away in his sleep soon after. While losing him has been very hard on all of us, we find solace in that he did not suffer and that his final breaths were in the presence of those that loved him.

Nyugodj békében Papa. *(2021 sept 16, Burnaby, BC)*

Annie Martinek: **A tribute to a dear old friend**.

When our time is up on this earth; those who loved us will tell our story. Love never dies. It was so easy to love Joska. He was a dear old friend. I met him when he was already in the twilight of his life. He was a man of great integrity. His faith sustained him through out his life. A very fond memory I treasure of Joska is the last time he played good old St Nick. He relished playing the role at the annual Christmas party at Our Lady Of Hungary Catholic Church in Vancouver. I remember him on stage with a big smile in his Santa suite and a sack of goodies at his feet asking the little ones if they were naughty or nice. He was surrounded by so many of his dear old friends, their children and their grand children. He touched the lives of so many in his faith community.

The Covid restrictions prevented us from going to his funeral mass to bid him Adieu. I believe in the communion of saints and pray he has joined them. Joska please put in a good word for us.

Jan Saabel: **To Joseph Takacs my beloved father-in-law**

I met Joseph for the first time in Vancouver on May 1989. I worked with him and his daughter Susie at an engineering consultant firm named Nystrom Lee and Kobayashi (NLK). Susie and I had started dating and he was anxious to meet the man who was dating his daughter. I was invited over to their home in North Vancouver and Joseph and Agnes welcomed me with open arms. Apo, as we all called him, spoke with me about U-boats, wartime stories, the old country, the revolution, and my future aspirations. Sometimes when I came to pick up Susie, Apo and I would get so deep in conversation that Susie became impatient to start our date.

By late July of 1989, I went over to Apo's and Agi's house and asked for their permission to marry their lovely daughter. There were lots of happy tears and many palinka toasts. Apo always held speeches of endearment at every occasion, they always came from his heart and touched all of our souls.

Apo loved family, and he was so thrilled to have grandchildren come into his life. He always made sure that his children and grandchildren would have a home filled with lots of love and happy occasions. Every visit to our home was linked with value added tasks. Building a handrail to go down to the house basement, a new fence around the backyard, dry walling the utility room, making a vegetable yard, renovating bathrooms, installing new motorized garage doors and so much more. Thru all these work projects I personally learned so much from Apo and I made sure to pass on his skills to my children.

Apo, being a true scout at heart, made sure that all of us would be exposed to the great outdoors and the beauty this country has to offer. He taught all of us about trees, birds, and most of all the history of places. He always was curious about the origin of a town, a name of a place and so forth. It did not matter where we went, he always had a vivid interest in all the little details. Our 2003 trip with him to Hungary is one of my favorite memories. My two boys, Christopher, and Gregory, and I were introduced to the rich Hungarian culture. Apo was our tour guide, and I was the chauffeur of our Jumper van. Oh, there were so many great times. Apo was a great leader, having the skill set to make such a trip the right balance of fun and interactive learning.

I must say that Apo was like a father to me. I knew that I could always go to him for advice, counselling, encouragement, and help. He did bring out a lot of good in me and I am very grateful to have had so many wonderful years with him.

As he became older, and in more need of assistance, I personally was honoured that he placed faith in me and our family to manage affairs. He knew by looking around the room that he could trust all of us to look out for him and each other. His four grandsons were his pride and joy, and at every family occasion he made sure to have a one-on-one time with every one of us. He had a way of making us feel special, wanted, included and most of all loved. Apo greeted all of his dear friends and loved ones with open arms. He had a way of welcoming people into his life. For Susie and I it was always so special to know that we could always count on Agi and Apo. They provided us with a solid footing in this world to withstand all the ups and downs that may come our way, and for that we are very grateful. Apo was a pillar of this family and our community. We miss him every day and he has a very special place in my heart. *(Nanaimo, BC, 2021 sept 15)*

Grátzer Miklós: **Takács József emlékére**

Nem búcsúzom Jóskától, mi inkább csak viszontlátást mondunk. Néhány emléket szeretnék felidézni közeli barátságunk 68 évéből (Persze ez könnyen lehetett volna akár 75 is. A háborús évek végén, családomtól elszakadva Kaposváron, a Somsich Gimnáziumban osztálytársak lettünk vele és Tarnóvai Karcsival. Illetvem csak lettünk volna, mert hónapokon keresztül még az iskola környékét is elkerültem abból a meggyőződésből, hogy négy elemi is untig elég az élethez, így csak az egyetemen találkoztunk 1953-ban).

Baráti kapcsolatunkat Sopronban a lőveri kinnt lakókat összekötő szálak erősítették. A mi Lánzséri úti és az ő Galagonya közi kamaráink voltak a féltve őrzött selmeci hagyományok fellegvárai, az egyetemi italmérési vállalatunk 'igazgatósága' és a megosztott nyomor és vidám órák helyszíne.

Jóska mndenben 'bennt volt', minden közösségi munkánál elsőnek gyűrte fel az ingújját. Ferienhortban, első halottunkat, Hartai Klárit klapacska hangja kisérte a temetőbe, amit Jóska az éjjel készített, nem tudom, hogy miből és hogyan. St. Johnban elsőnek állt be a konyhába önkéntesnek. Merész vállalkozás volt és önfeláldozó munka, 5–6 diáknak 300 személyre főzni. Egyetlen sakk készletünk 24/7 szolgálatban állt és figurák gyakran elvesztek. Remekül faragott. Seprűnyélből levágott darabokból bicskéval faragott pótványok ha színben nem is, de alakban passzoltak. Évekkel később a kertjében a paradicsom karók is mini-kópjafák voltak. Józsa Laci szellemi ősének tartottuk.

Első nyári munkája érdekes és testhez-álló volt. Udvardy ornithológus professzor (nagy segítsége és tolmácsa a szárnyát bontogató Sopron Divisiónak) felvette Jóskát segédnek egy PhD diákjához, aki egész nyáron kutató munkát végzett egy lakatlan szigeten. Olyan Péntek szerepe volt Robinson Crusoe mellett. Sátorban laktak, ennivalóért és ivóvízért csónakkal mentek el egy közeli lakott helyre. Jóskának nagyon tettszett a munka. Sopronban is az erdőket járta távcsővel és már gimnazista korában is amatőr 'madarász' volt. Kihasználta a sok üresjáratot és fiatal, alkotni vágyó energiáját és egy kabint kezdett építeni a tengerparton felhalmozódott uszadék fából. Fűrész, fejsze, kézügyesség és türelem. Tetőnek zsindelyt hasított. Kinnti anyag csak szög és zsanér. Az építés éve és név tüzes vassal égetve az ajtóba. Nyár végén a praktikus és mutatós kis hajléknak híre járt. Cikk, fénykép a vancouveri újságokban. Gondolom többen olvasták, mint a sikeres dokrori disszertációt.

Jóska jelentős szerepet játszott évfolyamunk életében. Ha násznagy kellett esküvőre, búcsúztató temetésre vagy *cantu spraeses* a nótához, mindig hozzá fordultunk. Ő volt a hivatalos anyakönyv vezetőnk, aki precízen bejegyezte évfolyamunk első száz unokájának pontos adatait.

Hosszú vancouveri évek folyamán maradandó és értékes örökséget adott soproni közösségünknek és a helyi magyarságnak. Amikor szükség volt rá, átvette a bennünket összetartó Kapocs szerkesztését és évekig ápolta és fejlesztette.

Megszervezte és hosszú évekig vezette Apor Vilmosról elnevezett magyar cserkészcsapatot. A most már csaknem nagyapa korú gyerekek itt kaptak magyarság tudatból, itt ismerték meg a magyar történelmet, népi kulturánkat, népdalainkat. Itt lettek az Észak-Amerikai mgyar cserkészmozgalomnak szerves és alkotó részei.

Alapító tagja, és négy évtizeden keresztül több kapacitásban kitartó támogatója volt a Magyarok Nagyasszonya templomunknak. Felesége Ági, néhai Tuskó professzorunk lánya minden munkájában, önzetlen, kitartóü és hathatós segítőtársa volt. Felejthetetlen élményem volt, amikor hosszú évek után visszatértem Vancouverbe és a húsvéti Passiót Jóska és évfolyamtársunk Kondor Gyurka énekelték.

Gazdag és értékes közösségi munkája mellett példaadóő családapa volt. Egy mérnöki vállalatnál végzett megbecsült szakmai munkát és mindnyájunk hűséges, odaadó barátja volt. Egy gerinces magyar erdészt, közösségünk oszlopos tagját veszettük el benne. *(Június 27, 2021, Bellingham, WA)*

Rétfalvi László: **Takács Jóska emléke**

Kapocs lapunk szerkesztői munkámban mindig követendő elődömnek tartottam Jóska barátomat.

A több mint 55 év előtti rövid, kézírásban megrajzolt fedőlappal megjelenő, Horváth Otto által előállított első Kapocs számok után a következő hét évben Jóska vállalta lapunk 'szerkesztését'. Keze alatt a Kapocs formát, tartalmat és rendezettséget kapott. Talán széleskörű elfoglaltsága miatt kellett abba hagynia a feladatot, mert az utána következők szerkesztése (Kiss Gy, Viszlai J) is igen rövidéletű lett, mindaddig míg a munka folytatását egy többtagú 'bizottság' vette át. Jóska széleskörű elfoglaltságairól találhatunk példákat más emlékezők által felidézett emlékekben.

Másik személyes vonatkozású emlékem az általa, 'driftwood'-ból épített faházikó Mandarte Szigeten, aminek történetét maga Jóska írta meg a Kapocs egy korábbi számában. Amire nekem is alkalmam lett személyesen látni a neves és felettébb hasznos építményt 1962-ben, az idő és használtsága eléggé megviselte. Az egész történet szorosan összefügg Udvardy Miklós professzor majd minden diákjával, kezdve Gerrit van Tets (akinek kutatása idejében építette Jóska a házikót), Rudi Drent, Frank Tompa és Kees Vermeer-rel, akik a lakatlan sziget avifaunája tanulmányozásával szereztek különböző akadémiai minősítéseket. Az utóbbi nevű diákot látogattam meg a szigeten s töltöttem két napot, tehát egy éjszakát is(!) a házikó fedél alatt. Amikor tea készítés közben a forró víz rálöttyent a szintén driftwoodból készített asztalra és beette magát a sok éve óta rárakódott és megszáradt ételmaradék burkolatba, tűnt elő a Jóska által összeácsolt eredeti felületet. A maradék forró vizet azonnal felhasználtam 'leoldani' a két ujjnyi vastagságú gyüleményt, hogy egészében láthatóvá váljon Jóska ügyes bútor darabja.

Mint az éneklés kedvelője, szintén sokra értékeltem Jóska kifogyhatatlan energiáját elkezdeni, mint 'nótabíró' és folytatni azután is a nótákat összejöveteleinken, amikor mindenki más már lankadni kezdett. Ő volt a kevesek egyike, aki ismerte a dalok szövegét is strófáról strófára.

Figyelmes olvasója volt minden új Kapocs számnak és (most csak szünetelő) havonkénti ebédtalálkozóink alkalmával sohasem felejtett el gratulálni a mostani szerkesztőnek és ösztönözni őt a folytatásra. *(2021 szeptember 15, Vancouver, BC)*

"Somorú hírt kaptam ma regel....**Béla Koós** meghalt". Jennifer Koos, April 2, 2021 *(e-mail message forwarded to the Ed)*

Dénes Bajzák

December 25, 1933 – April 18, 2021

Dr. Dénes Bajzák, a long-time resident of St. John's, NF, passed peacefully away this past Sunday, April 18, 2021 at Pleasant View Towers at the age of 87 years. He was a freedom fighter, scholar, teacher, professional and sportsman (and he made a 'perfect' ct Martini).

Dénes was born in the town of Cegléd, Hungary on Dec. 25, 1933. He embarked on an extraordinary journey which began as a forestry student at the University of Sopron (Hungary) at the time of the Hungarian Revolution in 1956, then on to the University of British Columbia where he obtained his BSc and Master's Degrees in Forestry. In 1960, he began his 40+ year career in Newfoundland and Labrador, first as a Research Officer and Scientist with the Canadian Forest Service where he initiated the first ecological land classification studies in Western Newfoundland and Labrador, to Head of the Forestry Program and Full Professor of Engineering & Applied Science at Memorial University, where he taught and guided hundreds of Forestry and Engineering students. During this time, he fell in love with the Province and a beautiful Newfoundland woman (like most come-from-aways do!) named Daphne whom he married. He then obtained his PhD at Syracuse University (New York), produced more than 75 publications, and was a great teacher and motivator who instilled many of his students with the principles of hard work and fair play in academics and the practice of Forestry.

Dénes was a member of the NL Opimian Society, Board member of the NL Multicultural Society, Chairperson and Vice-Chairperson of the NL Section of the Canadian Institute of Forestry, and visiting researcher at the Scott Polar Research Institute of the University of Cambridge (England). He was bestowed the national Tree of Life Award from the Canadian Institute of Forestry.

However, he will be most remembered as a loving family man. He is predeceased by his wife Daphne (née King), parents Béla Bajzák and Ilona (née Csendes) Bajzák of Cegléd, Hungary, brothers János and Tibor, father-in-law John King and mother-in-law Lily (née Eastman) King, sisters-in-law Pearl Piatt and Kathleen Clinkard, and brothers-in-law Jack King, Jack Clinkard and George Piatt. Mourning his loss are his loving brother Béla, son Dénes Jr., daughter-in-law Katrina (nee Stevenson) Bajzak, and daughter Krisztina, grandchildren Zsuzsanna, Adrian and Krisztian, and sisters-in-law Valéria (née Kraszna-i) Bajzák and Ágnes (née Hörömpö) Bajzák. He was fortunate to have such wonderful and caring cousins, nephews and nieces throughout Hungary, Canada and the United States. Special thanks to niece Mary Jeffery, nephew-in-law Robin Jeffery, niece Yvonne Piatt, and friend Bruce Roberts. As well, to the Hungarian family who, despite the distance, always opened their hearts and homes with love and belonging. Also to Kent Brown, and the Brown and Cochrane families, who always treated him as part of their family.

Because of the pandemic times we live in, there will be no wake. A memorial service will be held in person for only Dénes' children, grandchildren and pall bearers. Immediately following the Memorial Service, the interment will take place at the Anglican Cemetery on Kenmount Road. *(ex Obituary)*

□

Dr. Denes Bajzak has been a Forest Officer, Research Scientist, and Professor in the field of forestry since his graduation from the University of British Columbia (UBC) in 1958 where he and fellow colleagues came from the Sopron Division Hungary in 1956, his birthplace being Cegled, Hungary. Upon completing his MF from UBC in 1960 he began his 40 years career in Newfoundland as a Research Officer with the Canadian Forest Service (CFS)

in 1960-62. This early work focused on the growth and yield of Forest Types of Central Newfoundland. He returned to University to complete his PhD in 1966 and worked as a Research Scientist from 1966-1969 with the CFS initiating the first Ecological Land Classification studies in Western Newfoundland and Labrador. Dr. Bajzak then joined Memorial University and for more than 30 years was Head of the Forestry Program and since 1987 Full Professor of Engineering and Applied Science. During his tenure at MUN Denes taught and guided hundreds of Forestry and Engineering students through their first three years of the UNB linked Forestry Degree Program. He was a great teacher, motivator and instilled many of us on the principles of hard work and fair play in academics, sport, and the practice of Forestry. Denes's achievements include publishing more than 75 publications and countless lectures.

Denes has been an active member of CIF for his entire career and with the Newfoundland and Labrador Section of Canadian Institute of Forestry was Vice Chairman (1991-1993), Chairman l993-1994), Past Chairman (1994-1996). *(ex CIF-NL Section communique)*

Tivadar (Ted) Szabo

May 6, 1938 - May 11, 2021

Ted passed away peacefully after a lengthy battle with kidney failure. He was affectionately known as Pa to his family, and was a much loved husband, father and grandfather. He is survived by his loving wife Barbara of 52 years, daughters Erika Hunting (James) and Eva Szabo-Brandt (Glen), as well as grandchildren Janelle and Julie Hunting and Kody Brandt, all of Edmonton. He is also survived by his nieces Martha Szabo of Kitchener and Krisztina Szabo (Kristian and daughter Phoibe Clarke) of Toronto/Vancouver.

Ted was born in Ecs, Hungary and lived through WW II as a child there. He was a bright student who loved learning, and was fortunate to live close enough to be able to attend the Benedictine High School of Pannonhalma as a day student. Subsequently, the communist government would not allow him to go to University, so while working as a machinist on a train at the age of 18, he and others made the risky decision to run the train across the border, surviving explosives on the track to become a refugee in Austria, during the Hungarian Revolution in 1956. An accomplished soccer player as well as academic, he received a scholarship to attend the Universite Catholique de Louvain in Belgium to study physics before deciding to come to Canada to follow his brother. He arrived at Pier 21 with $20 and a newspaper and made his way to BC. He attended the Sopron Division of the Faculty of Forestry at UBC and had many exciting summer jobs fighting forest fires and even helped to build the West Coast Trail! He then pursued his PhD in Forestry and Engineering at Virginia Tech where he met Barbara. He worked in many different roles in Forestry and Science and loved working so much that he only just retired a couple years ago. His last position was as Director of Forest Product Innovation at Alberta Innovates Bio Solutions. He was an accomplished gardener - even managing to successfully have a backyard vineyard in Edmonton! Incredibly hard working, when he was physically able, his idea of a good time was building a fence!

He was always incredibly good at math, physics and chemistry and was a secret weapon for his children if they needed help in these subjects, even at the senior university level! His knowledge was always sharp and there was nothing he could not solve. He loved his family very much, especially adoring his grandchildren, and always had time and some gruff wisdom for them. They also brought out his impish sense of fun. He provided a stable, loving home, a contagious love of learning and higher education, and engendered an incredible respect for his strength and resilience.

He was much loved and respected and will be missed. A private funeral will be held for the immediate family. In lieu of flowers, please consider donating to the University of Alberta or your local University in honour of Ted's love of learning.

(ex Obituary, Edmonton Journal)

VISSZATEKINTÉSEK

KEZDETEK AZ ÚJVILÁGBAN

Markó Imre: **Korai emlékek Kanadából**

Az iskolások.

Az első kanadai nyarat - bár angolul - nagyjából elregéltem (Kapocs 65:23). Az első kanadai tanévet elhülyéskedtük két lakótársammal, amiről egy komoly évfolyamtársam sok év múltán is finoman úgy nyilatkozott, hogy "hát sokat komolytalankodtatok". Lehet, hogy a Sopron-Selmeci szokásokat félreértettük, hogy a hülyéskedés (= komolytalankodás) a diák életben ismeretlen vagy talán tiltott volt? (Hattyú tollasztás, Tobiásozás, Juppajdé, etc.?). Ilyen alkalmak gyakorlási lehetősége illetlennek számított új hazánkban, így keresnünk kellett valami más féle lazulást a honfibúnk álcázására.

Mivel háromnak minden előadáson fölöslegesnek tartottuk a jegyzetelést, így a tantárgy fontosságától függően egyikünket kineveztük 'iskolásnak' olyan előadásokra, amelyek tartalmát jegyzetekből is megtudhattuk. Míg az 'iskolás' szorgalmasan jegyzetelt, a másik két lakótárs inkább az angol nyelv elsajátítása céljából(?) a kínai negyed olcsó mozijaiba járt. Mikor az időjárás kedvező volt, a mozik helyett a Stanley Parkban tanulmányoztuk a természetet, az állatkerben a fókákat, az üvöltõ (hollering) majmokat, a Mishka medvét, hattyúkat, vadlibákat, kacsákat. na meg ugye a sirályokat, hódvárt. Ezen tanulmányozás alkalmat adott alapos testgyakorlatra is.

Ennek az iskoláskodásnak volt egy különleges mellékhatása. Ugyanis Cinke Nagy Miskával szokott engem összetéveszteni, amit - úgy tudom - egyikünk sem vett sértésnek. Mindig tiszteltem Miska műszaki tárgyak iránti tehetségét. Mikor aztán mindketten megjelentünk, Cinke - gondolom - kissé zavarban érezhette magát. Arra is gondoltam, hogy ennek az összetévesz-

tésnek köszönhettem, hogy mintha jobb jegyet nyertem, mint a mutatott tudásomhoz képest érdemeltem volna. A Cinke előadásaira mindhárman iskolások lettünk. Ugyanis a műszaki tárgyak elsajátítása a személyes meghallgatás útján a leghatásosabb. Azonkívül Cinke előadásai gyakran felértek egy kabaré műsorral.

Közben az 'equivalent diploma' értékét kételyeztük, mint sokan mások. Hőbölögtünk is csoportokban anélkül, hogy felfogtuk volna, hogy Roller dékán alapjában véve mekkora bűvészkedést 'követett' el érdekünkben. Az elégedetlenségnek meg is lett az eredménye: a lakótársaim abba hagyták az 'equivalent diploma' tanmenetét. Jó magamnak pedig sikerült megszereznem a Divisionban a legalacsonyabb tanulmányi eredményt. Egy okos balek meg is jegyezte - mikor a Divisió 'tapintatosan' kitüzte minden hallgató tanulmányi eredményét - félig kérdés, de inkább megállapító hangnemben, hogy "hát te ilyen buta vagy?!"

Azóta többször be is bizonyítottam ezt a megfontolt megállapítást, ahogy beszámoltam pályafutásomról a Kapocs (K43:30-32) oldalain és meg is erősítettem. Az 1957/58-as tanév egyik legjelentősebb teljesítményét az Equivalent Erdőmilliomos Mérnöki Diploma alkotta. Egyszer mikor a kínai negyed angol tanfolyamáról hazatértünk ketten, a harmadik lakótársunk - akiben a rajzoló tehetség már akkor is bugyborékolt - nagyban rajzolt a konyha asztalon. "Mit csinálsz? Tervezem a diplomámat". A példányomat nagyon jó helyre tettem el, így csak emlékezetből tudok pár 'kitételt' idézni belőle, mint: vadpatak szelídítése, résztvevés egy kínai negyed tudományos látogatásán - és hasonló marhaságok.

A két lakótársam érdemleges pályát futott be az erdei kujtatások nélkül. Jómagam pedig kissé felkötöttem a gatyámat és 76% -os (4-es) átlaggal fejeztem az utolsó (= negyedik) évet. Ebben a cha-cha-cha tanszéken mutatott szereplésem is biztos fontos hatást gyakorolt.

Hol van az a nyár? 1958

Ahogy az 1957/58-as tanév befejeződött, a bevándorlóknak fizetett havi $65 segély is lejárt 1958 május végére. Lehel P. azt a választ kapta a Nemzeti Parknak írt kérésére, (hogy szeretnénk a nyárra visszamenni dolgozni) még a tanév alatt, hogy az üresedések betöltõdtek. A rossz nyelvek szerint a Dékáni Hivatal osztotta el a munkalehetőségeket. Na mondtuk: ez az elismerés azért. hogy mi hárman: André Béla, Lehel és én jó példánk vette rá a Parkot, több ilyen jó munkás alkalmazására 1957 nyarán.

A hosszú távon igazán jelentéktelennek bizonyult ez a helyzet, de akkor nekem $700 kamatmentes kölcsön felvételét szükségeltette. Cserében egy nyaralásnak beillő négy hónap jutott, főleg a híres Okanagan Völgyben. Mikor a tanév véget ért, gyümölcs szedéssel kerestük - és találtuk - megélhetőségünket. Május végéig a Lulu Island földiepres kertjeiben. Akárhányszor hallom a 'Strawberry fields forever ' nótát, ez a tapasztalat jut eszembe.

Ebben az időben az 56-os magyarok bele-bele kerültek a közlekedési hírek hasábjaiba. Míg a magyarok büszkélkednek lovas nép hírükkel, a sok lóerõs közlekedési eszközök bajba sodorták őket. Egy bírósági kihallgatásról az a hír terjedt el, hogy a (magyar) vádlott félretolta az ügyészt, aki el akarta mondani a történteket: "I tell, I go, other car go - BUMM! - a kutyaszentségit!".

Májusban még Vancouverből jártunk a Lulu Islandra - Kiss Jani $100-os 'megbízható' Mercury(?) kocsijával egy Alberta utcai házból, ahol lakhatott valami 8-10 soproni diák váltakozó létszámmal. Ahogy emlékszem, Bándi Peti is közénk tartozott. Ez azért vésődött mélyen emlékezetembe, mert Peti Lehellel szétszedett valami sport kocsit és össze is rakta minden kézikönyv nélkül - ha jól emlékszem.

Mikor a földieper idõszak lejárt, Vancouverhez távolabbra vándoroltunk az Abbotsford környéki málnások világába. A Józsa család bagolyvárának padlásán háltunk meg gumi matrac és hálózsák 'ágyainkon'. Józsa néni főzött, Jani pedig a család fuvarozásával viszonozta a gondoskodását. Józsi és Laci fiaik valahol távol kaptak munkát, míg a papa a négy kisebb gyerekkel járt gyümölcsöt szedni és egyéb mezei munkát végezni. A két lány (Marika és Erzsike) és Sheriff (Feri) már komoly munkát volt képes végezni, míg az öt éves Gyuri szaladgált a sorok között. Józsa néni meg volt elégedve nehéz sorsukkal az otthoni életükhöz képest. Itt baromfit, stb neveltek, volt sok kaja, nagy lakás és kilátás a jövébe félelem nélkül.

Miután a málnát mind leszedtük, hallottuk, hogy az Okanaganban fákról lóg a pénz. Hát ha pénz nem is, őszibarack, körte, alma lógott, amit be lehetett pénzre váltani. Jani megbízható autója el is vitt bennünket. Néha-néha meg kellett állnunk, hogy a víz kihüljék egy emelkedőn vagy utána. Az Okanagan Valley Kanada egyik kiváló gyümölc termelő vidéke: meleg, napos nyár, kiterjedt öntözési rendszerrel és üdülési alkalmakkal, ahova az ázott partvidéki lakosok is járnak kiszáradni, ha tehetik. Akik további részletekben is érdekeltek, tegyék be 'Okanagan Valley, BC, Canada' a keresőbe. Jani kitalálta, hogyha WC papírt tesz a benzin meg az olaj szûrõkbe, azok is elvégzik a feladatot - sokkal olcsóbban.

Első éjjel az Okanagan tó partján aludtunk, bár Kémes Jimmy gyakran felriadt csörgő kígyótól képzelt zajra. Az őszibarack és nyári körte már kezdett érni, így találtunk munkát hamarosan.

Közben megismerkedtünk a helyi magyar csórókkal. Mivel a Hammond világatlasz Magyarországot mezőgazdálkodó országnak könyvelte el, a 'tanultabb' kanadai hivatalnokok kitelepítették a 'parasztokat' vidékre. Hát az 56-osok zöme jól képzett ipari gépkezelőként dolgozott otthon, így a kanadai tudatlanság sok súrlódást okozott a hatóság és a 'csórók' között. Penticton körül elégedetlenkedtek és a rendőrséggel csehül álltak. Többen auto árusító parkolókon aludtak, mivel akkoriban a parkolók kerítés nélkül léteztek. Sőt az autók ajtajai záratlanul maradtak éjjel- nappal. Volt egy igazi úri modorú srác, aki úgy mutatkozott be, hogy K…. István, magyar csöves. Jó ízlésû, elegáns, igényes személy volt. Hétvégén kizárólag luxus kocsikban (Cadillac, Lincoln, stb) 'lakott'.

Közben Jani és én kaptunk figuráns munkát a pentictoni reptér futópályáinak bővítéséhez szükséges mérésekhez. A reptéren tanyáztunk egy lakókocsiban. Munka után lubickoltunk az Okanagan tóban vagy/és szedtünk gyümölcsöt sötétedésik, ami 9 óra után következett be. Mikor a figuráns munka kb. öt hét után befejezõdött, elköltöztünk Oliver-ba az alma szüret közepe táján. Ott a britt birodalom gyarmati hadsereg egyik nyugdíjas tisztjének a gyümöcsösében találtuk a környéken legtisztességesebb munka lehetőséget. Igazi úriember volt. 'Talk about an officer and gentleman!' Máshol teljesítmény alapján fizetett a tulaj, míg ez az úr $1 órabért. Gondolván, hogy így alaposabb 'aratást' végzünk, mint ha csak nekiesnénk és szaggatnánk az almát ágastól. Nagy híve volt a cserkészmozgalomnak. Mire elmondtam, hogy Gödöllõn nőttem fel, ahol a világ Jamboreet rendezték 1933-ban és Baden Powell is résztvett, méltányolta a történetet.

Lassan a nyár és gyümölcs szedés vége felé járt. Hát mihez kezdjek? Vissza menjek az egyetemre vagy adjam fel? Egy régebbi magyar bevándorló: "Menjen vissza, vegyen föl kölcsönt. Valamikor megbánná, ha nem fejezi be". Bár Lehel arra szeret emlékezni, hogy földobtam egy pénzt és az döntötte el, hogy visszamentem, míg a valóság az volt, hogy nekem a tanulmányokat csak úgy elhagyni minden más terv és gyakorlati lehetőség hiányában reménytelennek tűnt. Egy szeptembervégi reggelen, szitáló esőben, vegyes érzésekkel elbúcsúztam társaimtól a távolsági (Greyhound) busz állomásánál és estére Vancouverbe érkeztem 'kemény' $240 összeggel a bank számlámon. Ezt kellett egy $700-as kamatmentes kölcsönnel kiegészítenem a tanév kötségeinek fedezésére. Akkor még nem tudtam, hogy végzés után a kölcsönzött összeget háron hónap alatt megtakarítom.

K. Jani már '57 nyarán, mikor az Okanaganban dolgozott (?) arra goldolt, hogy ott szeretne letelepedni. Azóta is ott él boldogan mint Marci Hevesen. K. Jimmy '57 nyarán a Queen Charlotte Island őserdeiben dolgozott mint 'chokerman', ami megcsorbította az erdészeti hivatásérzését. Oliverben élt élete végéig. *(Folytatás legközelebbi alkalommal)*.

Rétfalvi László: **Zaklatott év - 1958**

Az elmúlt esztendő keserű összegzésén nem segített a téli vancouveri időjárás. A novemberben kezdődő és áprilisig tartó, szűnni nem akaró esőzést csak a ritkán előforduló havazás törte meg. Hozzá kellett szoknunk, hogy a télikabát mellett az esernyő szükséges kellék lett minden szabad ég alatti tartózkodáshoz. Emellett felszerelésünk része lett a két fogantyúval ellátott 'kanadai'(?) aktatáska, amiben tankönyveinket, jegyzeteinket, spirálfüzeteinket hordtuk. Többnyire busszal jártunk az egyetemre, vonal/átszállóként 35 cent árban, ami 'felette' havi járadékunk azon részét, ami a szállás-étkezés költsége után megmaradt. Nem csoda, hogy hamarosan gyakorivá vált az autóstoppal (amit mi 'bütykölésnek' neveztük) való próbálkozás, ami az autós kanadai diákok gyakorisága okán, türelmes várakozással működött is. Ezen alkalmak kapcsán tűnt fel az angol nyelvben a hangsúly fontossága. Mivel mi az 5th Avenue és a Burrard Street sarkán laktunk, azon utcánál kértük a kiszállást az egyetemről jövet, minden sikeres autóstopp alkalmával, de mondhattuk az 'u' betűt bármilyen formában, ha hangsúlyunkat a szó, a magyarban megszokott első felére helyeztük - csak "What – what?" kérdéseket kaptunk vissza. Autóstopp ritkán akadt, amikor előadásaink este 10 után fejeztek be. A késő estig tartó előadások elfogadhatóvá tették a reggeli 'bealvást', ami viszont könnyen rossz szokássá fejlődhetett.

Január közepén, valamelyik volt otthoni osztálytársamtól kapott levélben említést tettek 'kedvesem' leendőjének a nevéről. A nálunk közel fél emberöltővel idősebb személyt csak hírből ismertem, de a név hirtelen haragra keltett. Több mint haragra - féktelen dühre. Mindent, ami kedvesem és köztem történt, hirtelen más színben láttam, megcsalva éreztem magam, emlékeim hitelességét tettem kérdésessé. Keserű és vádoló hangú levelet írtam, amiben a személyes megszólítás helyett a formális, hivtalos hangot használva olyanokat mondtam, amiket azonnal megbántam, de mégis az elküldött levélben hagytam. Kötekedően vontam felelősségre, hogy „*mi szükség volt múlt év októberében írt esdeklő hangú levelére. Akkor még hatottak rám a sorok, de most már szégyellem…, hogy azóta két levelet küldtem egy nőhöz, aki nem érdemelte meg … hiszen most már a múltnak se hihetek. S most már egyedül a múltat sajnálom".* De, a végén enyhébben szólok: „*bocsánatot kérek, ha levelemben néha túl durva voltam…"* és a sóhajjal: „*Te lány, kár, hogy már nem szerethetlek!"* fejezem be. Másnap jött válasz egyik korábban írt levelemre, ami dühömet igen, de keserűségemet nem enyhítette és azonnali válaszomban már a 'mea culpa' hangot ütöttem meg: „*Igenis Annám, bántani akartalak azokkal a szavakkal… Először fordult elő…, hogy a szeretet érzését harag váltotta fel bennem".* Továbbá: "*…magamba tekintve meg kellett állapítanom, hogy… Nem tudnál olyant véteni ellenem, ami ezt az érzést kitörölné belőlem, ez már hozzám nőtt s úgy látszik elvenni csak az életemmel együtt lehet... Hogy találkozunk-e még, arra én sem felelhetek - Annám, a sors kifürkészhetetlen… Bízzunk mondom, de ez úgy hangzik, mint haldokló szájából a 'szép az élet'… Válaszodat várva… maradok mindig 'kisfiúnak' az emlékek honában. Nekem te is 'kislánynak', tisztának, fehérnek maradsz, nem törődve az idő szüntelen múlásával s a hangulatok változásával".*

Röviddel ezután érkezett a válasz 'dühben írt' levelemre, majd saját további magyarázkodásom: „*A harag, a kisemmizettség, a hűtlenül elhagyottság érzése küzd bennem a nemtörődéssel, a melankóliával…A szerelem? Hm - Cicuskám ez fájó pont. Szeretjük és mégis bántjuk egymást. Mindketten a múltra hivatkozunk, pedig az… már elmúlt… Szerelmünk zátonyra futásáért mindig magamat fogom okolni. Nem mentőok a meggondolatlanság…Ha tudnád Cicuskám, hogy mennyit gyötör az önvád – szabad óráimban, mikor egyedül vagyok – mindig ez jut eszembe. Az ember haragja – már a magamfajtáé - mindig az ellen tud legjobban lobogni, amit nem tud megváltoztatni…Pedig néha rendkívüli erőt érzek magamban, de hiába döngetem a falat…A legborzasztóbb az, hogy ezt a falat én kezdtem építeni s az idő segítségével Te rakod rá az elmozdíthatatlant."* Egyeznem kellett a váddal, hogy levelemben: „*Közönséges dolgokat mondtam s múltunkat is megsértettem".* Majd: „*Írod, sok levelet írsz, amit nem küldesz el. Látod én is így teszek".* Nyomorúságos hangulatom hangoztatásával folytatom: „*Nincsennek ideáim a jövőre. Nem tudok többé tervezni, nincs látóhatár, a köd mindent betakar. Mögöttem még látszik a múlt, de ahhoz visszatérni nem lehet. Ebben a rakétás világban is azon gondolkodom, mi célja az életnek, minek él az ember? …Fiatalon ily öregnek lenni! Korunk betegsége s miénk keserű magyaroké. Mi hazátlanok, a sors kivetettjei vagyunk. Sorsunkat magunk irányítani gyengék vagyunk s csak zúgolódunk a jelen ellen. Az egyenesség nem enged élni ebben a világban – itt a könyök a fegyver, igazi materialista vonás. A gyöngék elhullanak, az erősek megmaradnak, A szépre való törekvés háttérbe szorul a jóra való törekvés mellett".* Befejezésül*: „Maradjunk meg barátnak, akiknek közös ismerősük van – a szerelem. Reméljük, hogy egyszer mindhárman együtt lehetünk."*

Lelkitusám folytatódott a tavaszi hónapokban is, ami gyakran elterelte figyelmemet az egyetemi előadásokról. Félő volt, hogy majd vizsgaeredményeimben mutatkozik vissza gondolataim messzi kalandozása és félévi eredményemet nem tudom tartani. Hangulat változások nem csak engem érintettek, sőt rapszodikus természetű egyik kamarásom rajtam is túltett. Költői alkat lévén, otthon maradt szerelméhez írt költeményeit hamarosan átruházta frissen, helyben talált új szerelmekre. Szerencsénk volt, hogy másik két kamarásunkat nem gyötörtek hasonló érzések, bár a hontalanság érzése és a szülők hiánya őket is kikezdte. Mindannyiunkat segített 'egyensúlyunk' megtartásában a 'soproni közösséghez' tartozás érzése. Lelki fájdalmam, azonban 'felbuggyant' minden alkalommal, amikor csend és magány vett körül és a 'trisztáni sóvárgás' jellemezte állandó levélvárásomat. Ugyan ekkor, 'el nem küldött leveleim' sora egyre nőtt: „*Kezdtem (megint?) várakozó álláspontra helyezkedni s a jövőtől valamit várni. Valaminek kell történnie, ami kilök ebből a lelki kátyúból s az a lökés (reméljük) lesz olyan erős, hogy valamilyen irányba tovább lódítsa ellustult, semmirevaló, életunt énemet… Veled szemben sohasem tudtam tárgyilagos lenni, hiába próbáltam leveleimben a reális hangot erőltetni, a szentimentalizmus mindig elővett… Talán belülről ismét hajt valami, de azt még magam se tudom elhinni… Legalább megírnád, hogy ez az utolsó és akkor én nem várnám többé…azt, hogy a "mit bánom én" hangulatba belemerüljek, gyakorta olvasott utolsó leveleid nem engedik…a hűség túl erős oldalam".*

Két fénykép maradt meg papírjaim között ezen időből, amik akkori változó hangulatomat jól mutatják. A márciusban készült komor portrét Héjjas Jóska iskolatársunk készítette, Linhof Teknika drága masinájával. (Jóska, családja eltartására érdekében elvállalt minden fényképezéssel kapcsolatos munkát, ami felmerült a 'soproniak' körében. A legjobb minőségű, emigrálásunk történetét bemutató képek majd mind tőle származnak). A portré - már rövidre vágott hajjal és bajusz nélkül – szüleim hagyatékából került elő s korai dátuma arra enged következtetni, hogy azt 'kedvesemnek' is elküldhettem. A másik - széles vigyorral - egy áprilisi Grouse Mountain botanika terepgyakorlaton készült, amely nem hiszem, hogy megjárta Magyarországot.

Március végéig formális jövedelemadó bevallást kellett tennünk. Természetesen, újdonság volt mindannyiunknak az ilyennemű bürokratikus követelmény, de miután tudomásunk lett róla, nem volt kiút. Sajnos, elveszett a kis cetli papír, amin jelöl-

ve volt a nyáron megkeresett összeg, valamint az államnak járó adó. Mivel összkeresetem az adómentes $1100 szint alatt maradt, a már 'forrás'-nál levont adóelőleget is visszatérítették. A 'kis cetli' említése azért érdemes, mert manapság az adóbevallási 'papírmunka' tucatnyi oldalakat tesz ki. Hát igen, ez is fejlődés.

'El nem küldött leveleim' tovább szaporodtak áprilisban is: *„Hogy miért írok most? Ne kérd! Úgy sem tudnék rá válaszolni… Talán mert nem tudok belenyugodni abba, hogy vége, nincs tovább?... Tudod, ma este majdnem hazamentem. Igaz, ez így van, mert érzem, ha egyszer elhatározom magam, nem tudom megmásítani. Azért az utcai hűvös szél le tudott beszélni: Nem mindegy, hogy hol vagy? Nem mindegy, hogy az idő hol jár el feletted? Ki kíváncsi otthon rád?... Ha itt maradsz, a szülői szeretet akkor se fog csökkenni! Más szeretete után vágysz?... Hülye fejjel el tudom hinni, hogy van még szív, amely csak nekem dobog s van még lány, amely még engem vár és van még ország, amely befogad… nem úgy van az, hogy csak rándítok a vállamon s volt múlt, nincs múlt, nem lehet mindent olyan könnyen elfeledni".*

Május 11-én keltezett, választnak szánt soraim - *„Engedd meg hogy legelőször hosszú leveledet köszönjem meg. Ezt vártam tőled már régen, megírni mindent őszintén, cselekeded indítóokát s azt, hogy tényleg mit is érzel most valójában… Remélem ezután is mindent megírsz, mint ahogy én is teszem s bajosabb dolgainkban egymásnak tanácsot tudunk adni" - (*mostani - 2020 május – olvasatban) abszurd naivitást sugallanak és együgyű ajánlásokat tartalmaznak. Nem emlékszem, hogy elküldött válaszom hasonló hangot ütött-e meg, de arra igen, hogy az lett 'utolsó elküldött levelem'.

Egy Kitsilano Beach közelében felvett májusi csoportképből (valószínű Leica-mat használva) kiolvasható, hogy akkor

még jártam templomba és hogy a 'soproniak' széles körében voltak barátaim. Szintén ebből az időből őrzök egy dátumos Telek Béla portrét is, ami azt mutatja, hogy mai napig tartó barátságunk korán kezdődött.

Önállóságom fejlődésének tulajdonítom, hogy a nyári munka lehetőségét magam kezdeményeztem az előző évi jasperi kapcsolatokon keresztül és toboroztam nyolc társat a részvételhez. A munka viszont csak júniusban kezdődött, tehát az évvégi vizsgák befejezése után volt időnk kihasználni a rendkívüli napos és meleg májusi napokat, a tenger Kitsilano Beach nevű, lakásunkhoz legközelebb eső homokos partjain. A mindennapi napozás úgy lebarnított, hogy sötétebb bőrűt csak az akkor még ritka színesek között lehetett találni.

Május 26-án nyolcan (Báthy István, Boa Sándor, Boncz Ernő, Bordulák Zoltán, Görgényi Béla, Orosz Iván, jómagam és Szabó Tivadar) utaztunk Jasperba, ahol csak rövid ideig maradtunk egy brigádban, hamarosan kisebb csoportokban, többnyire párosban vagy egyenként végeztünk immáron 'tisztességesebb' munkát, mint tűzifa vágás a táborozó helyek számára, hegyi ösvények és utak javítgatása és telefonvonalak építése.

Első szállásunk, a Jaspertől délre, mintegy negyedóra autózásra lévő sebes folyású Whirlpool River mellett épült rönkház-konyha együttes volt, ahol vagy tízen-tizenketten laktunk rövid ideig. Nyolcunk mellett a munkavezetőre, a 'truckdriver'-re, a szakácsra és egy öreg francia-kanadás 'vándormunkásra' emlékszem. Az utóbbira azért, mert nyelvéből eredően viccet csinált a 'wapiti', azaz szarvas nevéből, a 'wa' (szellentés) és 'petite' (kicsi) szavak kombinációjával. A többire csak, mint jóindulatú 'kockafejűre' emlékszem.

Orosz Iván volt az első, aki elkerült csoportunkból. Az előző évből ismert, a park szervezetnél teknikusi állásban lévő kínai-kanadai fiatalember, Frank Leong kijött szállásunkhoz és felajánlotta, hogy elvisz magával segédkezni, mérnökhallgatókhoz jobban illő földmérő munkára. Nem tudom, mi járhatott fejemben, de megköszönve az ajánlatot, valaki mást ajánlottam fel csoportunkból. Iván viszont habozás nélkül kapott az alkalmon és az ezáltal szerzett tapasztalata a továbbiakban meghatározhatta mérnöki pályafutását. Érdekes, de haszontalan gondolat-játék fut végig fejemben: ha elfogadom az ajánlatot, akkor a biológia helyett talán én is a műszaki pályán kötök ki?

Görgényi Béla és esetleg csoportunk más tagjai is egy, a Mt. Edith Cavell hegycsúcs lábánál fekvő Amethyst tóhoz vezető ösvény építésében vettek részt, ami eltartott vagy három hétig. Megerőltető csákányozással, lapátolással és hídépítéshez való favágással telt hosszú munkanapok után sátrokban aludtak s tábori konyhán étkeztek. Többen a városközeli Town Campre költöztek vissza és a város dolgait is végző Park szevezet mindenesei lettek, hasonló feladatokkal, mint amit egy évvel korábban, az akkori 'soproni csoportunk' is végzett.
Jómagam is része voltam ilyen munkáknak, de amire legjobban emlékszem az a park sok felé ágazó útjainak fenntartásával kapcsolatos.

Testemen maradandó forradást hagyó első munkánk az épülő Jasper-Banff, akkor még csak 'makadámmal' borított és csak a Columbia Jégmezőig tartó országút portalanítása volt 'calcium chloride' rászórásával. Billenő platójú teherautóról, a fehér kristályos anyagban gumicsizmában állva, azt lapáttal turkáltuk a szétszóró szerkezet nyílása felé. Az ártalmatlannak tartott vegyszer itt-ott csizmám belsejébe került és bokámnál és lábszáram közepén beette magát a bőrömbe, amely sebek sokáig tartó behegedése után nyomot hagytak, emlékezettéül azon időkre. Oda se neki, mint minden fizikai munkát, ezt is izomépítésnek vettük és a lapátolást is, mint kenusok evező mozdulataiként végeztük.

Június vége felé már a Park keleti oldalán elhelyezkedő Pocohontas Camp nevű táborban, egy kis kétszemélyes kabinban laktunk együtt Görgényi Bélával. Munkánk a Miette Hot Springshez vezető erdei út mellett húzódó telefonvonal befejezése volt. Két munkatársunkat már Jasperban, a park irodában megismertük, amikor valamilyen oknál fogva adatainkat kellett megadni egy hivatalnoknak. Ellenszenvem a két Metis (félvér indián) testvér fiatalabbikával szemben akkor alakult ki, amikor nevem betűzésekor a magyarban megszokottak helyett az angol betűnevekkel kissé összezavarodtam és a fickó kinevetett érte. Bátyja, akiben semmi rokonvonás nem volt látható, mogorva, de nem barátságtalan, kevés szavú, nálunk négy öt évvel idősebb zömök ember volt. Nem vagyok biztos, hogy ők is a Campen laktak, vagy naponta bejártak a közeli Hinton város környékéről. Naponta, a Park által szolgáltatott teherautóval mentünk munkahelyünkre, ahol gödröket ástunk a sziklatörmelékes talajba az új telefonpóznák számára, majd vállunkra véve a keskeny autóút mellett tárolt súlyos szárfák egyikét, felkapaszkodtunk a meredek domboldalon a kiásott gödörhöz, hogy beilleszthessük abba. Ez ismétlődött minden egyes pózna elhelyezésénél, majd folytatódott a gödör visszatöltésével és a drót kihúzásával az utolsó befejezett pontról. A munkavezető idősebb fivér dolga, a póznák cipelése mellett, a vezeték feleresítése volt a már álló oszlopokra. Soproni munkatársam emléke szerint, egy alkalommal ráripakodtam a két Métire, hogy nem veszik ki részüket a nehéz cipekedésből és haragomban hátamra vettem egy súlyos rönk vastagabb végét és magam után húzva felvittem a

meredek tetejére, a többiek ámulatára. Ezután a hangulatok lecsendesedtek.

Az 'el nem ködlött levelek' sorába tartozik a bejegyzés, a magammal hozott spirál-füzetembe: *"Igazi kanadai 'Camp-életet élünk itt. Fejünk felett egy deszkából, gerendákból összetákolt 'bunkhouse', mellettünk rohanó hegyipatak - a Mountain Creek. Ma vasárnap van, de csak annyiban különbözik a többi hétközi szürke naptól, hogy nem megyünk dolgozni s időnket az ágyban heverészve unatkozva töltjük el. Az eső már pénteken el kezdett esni s szakadatlanul tart mostanáig. Ahogy az ember kinéz az ablakon és látja a hegyek közt gomolygó felhők egyhangú szürkeségét, semmi reménye arra, hogy vége is lesz és a nap ismét fehérre szítja a kopár sziklaoldalakat. Amikor az ember járja az erdőt s minden meredekebb részen a kiütközött szürke sziklára bukkan, kezdi elismerni, hogy találóbb elnevezést nem is lehetett volna adni ennek a hegyláncolatnak, mint a 'Rocky Mountains'. Egyhangú és mégis változatos a táj. Mindenütt szikla, mindenütt fenyőerdő, és mégis mindenütt más. Ahogy végig nézem a hosszában kettévágott hegyláncolatot, amint közükben, bár szűken, helyet adnak a kristálytiszta vizű rohanó patakoknak, elismerem szépségüket, sőt csodálom, de megszeretni mégsem tudom, valahogy nem hozzám tartoznak.*
Ma semmit se látni a tájból, a földig hajló felhőóriások, melyek még a hegyeknél is hatalmasabbak mindent eltakarnak a szem elől. A Mount Miette impozáns meredek orma néha áttöri a szürkeséget, de aztán a köd ismét befutja s az ember csak sejtheti hollétét. Minden patak a környéken a hegyekből lezúduló esőtől megdagadt és az álmosító kedves csobogó hangot haragos zúgássá növelte az a sárga agyagos szín, ami belekeveredett, majd színét teljesen átadta a kristálytiszta pataknak. Az eső ma minden szépségét elveri az erdőnek, lemossa a virágokat a sziklaoldalakról, a madarakat és más állatokat bekergeti a sűrűbe, elcsúfítja a patakokat, de teljesen elpusztítani mégsem tudja - a nap egyszer csak ismét áttöri a felhőket, az állatok ismét előjönnek, a patak is visszanyeri tisztaságát s az elpusztult virágok helyébe mások nőnek- talán szebbek, színesebbek, vidámabbak, Ilyenkor az ember nem tud haragudni az esőre.
(29.VI.1958, Pocohontas)".

Pocohontas Camp-hez kötődik egy, az angol nyelv használatához kapcsolódó frusztráló emlékem. Történt ugyan, hogy a 'cookhouse'-ban, ami egyben étkezőnk is volt, leöntöttem magam forró kávéval és később a kellemetlenséget próbáltam camplakó ismerőseimnek elmagyarázni. De a 'pour' (=önt) szó vagy nem jutott eszembe, vagy talán még benne se volt fejbéli szótáramban, és sok nyögdécselés után csak kezemet használva - utánozva a cselekedet - tudtam mondadómat megértetni. Sajnos, nem ez volt az utolsó alkalom esetlen nyelvhasználatomban. Szintén az angol nyelv megismeréséhez tartozik, hogy időben megtudtuk igazi nevét, a gyakori szóhasználata után 'Szanafabics'-ként hivatkozott helyi Park Warden-nek (aki munkánk felügyelője is volt), mielőtt csúfnevén szóltunk volna hozzá. Később, megismerve a jóindulatú embert, az sértődés helyett inkább nevetett volna rajta.

Íme, egy újabb 'hangulat jelentés' bejegyzés füzetembe: „*Tehát július, szürkeség, unalom - érdekes mégsem tudok 'elkettyenni' s ha mindjárt az okát keresem, talán az erdőre tudom fogni. Ilyenkor tudom megérteni az egészséges világnézetet, tiszta derült arcot s józan kiegyensúlyozott életet. Az erdő mindenkinek visszaadja bizalmát az életben, minden háborgót megnyugtat, minden szenvedőt megvigasztal. Itt minden évben lejátszódik az életút, amit az embereknek egy kicsit hosszabbra szabott az Úristen… Itt semmi sem tűnik el. Csak elmegy és aztán visszajön. A kanadai erdő más, mint a miénk, inkább vadságával, zordságával kapja meg az embert. (5 July 1958, Pocohontas).* Majd később (jul 20): *"Azért írok most, mert augusztus közel van. Nem várom meg válaszleveledet, amely talán nem is jön, s ha igen, talán az lesz az utolsó. Azért írok most mert írnom kell. Augusztus változást hoz az életedbe, s hogy eláruljam, nekem is…bár én léptem le az útról, amelynek nehezebb felén már túljutottunk… De most Te… felégeted a visszavezető utat… az is lehet Annám, hogy útjaink többé nem keresztezik egymást. Most még csak július van. Itt, Pocohontasban minden olyan csendes, ma vasárnap különösen. Szinte egyedül vagyok a Campen. Járom az erdőt, fényképezgetek, barátkozom az állatokkal s a múltról gondolkodom. Sokáig el tudom figyelni a mókust és az apró csíkos peléket. A jövő héten valószínű visszamegyünk Jasperbe. Még közel két hónap van a munkaidőből s utána megint Vancouver. Rendezettebb élet, kötelezettségek s később nagyobb dolgok fogják az ember figyelmét elterelni az idő múlásáról. Milyen hamar elszaladt ez a két év és milyen gyorsan fog a többi. Igazán semmi sem tud érdekelni, mindenbe beleunok. Az egyetemen is csak azért maradok mert a társak között gyorsabban múlik az idő. Most egy fiú ismét hazamegy. Másodéves és igen értelmes. Úgy látszik nem szereti a bizonytalanságot. Szülei hívják haza és talán még valaki. Mostanában kezdtem teljesen megváltozni. Félvállról veszek mindent. Kis és nagy dolgokat nem különböztetek meg – egyre megy. Nem vitatkozom, mindenkire ráhagyom az igazat, véleményemet megtartom magamnak. Van egy kifejezés, ami mostanában erre járja s amely minden dologra passzol. Mondanom se kell, elég vulgáris. Hidd el ez a legjobb életfelfogás ebben a világban. Hadd csinálják, ami nekik tettszik, nem mérgeskedni más ember hülyeségén".*

Röviddel az utóbbi füzet bejegyzés után, befejeztük a telefonvonal építését és visszakerültünk Jasperba, ahonnan majdnem azonnali hatállyal engem áthelyeztek Maligne Lake Campre, ahol már soproni barátok nélkül lettem részese az ott elvégzendő út és más fenntartási munkáknak. A Maligne tó és környéke, a majdnem általánosan elfogadott vélemény szerint, Jasper Nemzeti Park legcsodálatosabb része. A tó maga igazi gyöngyszem. Már a tóhoz vezető út olyan látványos, hogy többet nem is várna a látogató. Turisztikai potenciáját kihasználva, a Brewster nevű magánvállalt régóta működtetett ott egy vendégházat, ahonnan nagyobb csónakokban vitték a turistákat, halászási lehetőséggel, a tó hosszában oda-vissza, megcsodálni a körülvevő panorámát. Szintén része volt a természetbe való emberi behatolásnak, a Park Warden állomás, ahol Larry McGuire (a jasperi Chief Warden öccse) és az Ausztriából elszármazó Toni Klettle segédwarden voltak (családostól) a személyzet. Tehát vadon jellege ellenére környékünk nem volt 'lakatlannak' mondható.

Munkatársaimmal (egy Wilson nevű 'góré', 'Vern' teherautó vezető, 'Stuart', Dave Cullen és jómagam, kétkezi mun-

kások) egy nagy hodály szerű faházban laktunk mindannyian, Alf 'cook' kivételével, aki a konyha-étkező fabódéban talált magának alvóhelyet. Munkánk majdnem kizárólag a szomszédos 'Maligne Range' hegytető tetejére vezető szerpentin út karbantartása volt. Az említett hegytetőn, az ottani 'tűzkilátóban' lakott Stuart Gene nevű testvére, aki alkalmakkor lejött hodályunkban tölteni egy-egy éjszakát. A kilátóról kitűnő kilátás nyílt, mifelénk a tavat körülvevő hegyekre és a túloldalon az Athabsca folyó széles völgyére. Tehát hívatására jobb helyre nem is találhattak.

'Leveles füzetembe' írt mondanivalóm részleteket ad ott töltött napjaimról: *"Most is vasárnap van és most is esik az eső. Ez kezd már megszokottá válni, hiszen a nyáron majdnem minden 'long weekend'-en borult ég alatt unatkoztuk el az órákat. Most már tökéletes magányosságban vagyok, ugyan is rajtam kívül nincs 'Hungarian buger' a campet környező 50 km-es körzetben. Elmondhatom, hogy végre megfelelő, legalább is számomra, angol nyelvű környezetbe kerültem. Úgymond 'funny guys'-ok közé. A Stuart egy vén jópofa kujon, a Vern bolondos fiatal (nem túl rossz) kanadai, a brit Dave arra jó, hogy príma angolt lehet tőle tanulni, az Alf pedig már arcra rokonszenves. A munkavezetőről nem akarok sok jót mondani, dehát nem is lehet, hiszen ő a 'góré'.... Igazában az esik az embernek legjobban, hogy a 'Hey' helyett azt mondják, hogy 'Les'. A tájról 'color-slide'-jaim beszélnek (kár előre dicsérni), egyszóval gyönyörű, de több szóval is csak ismétlésekbe bocsátkoznék. Azt mondják ez a Park legszebb része. A Lake 18 mérföld hosszan nyúj-*

tózkodik be a kolosszális hegyek közé, amelyek teteje a 11,000 láb felett ütközik a szélnek. Hatalmas alkotmányok, akárki csinálta. Múlt szombaton különös és ritka szép élményben volt részem, amikor… Dave, a Vern és jómagam egy 5 és fél 'horsepower' csónakkal felrándultunk a 'far end'-re. A "camera'-k egész úton csettegtek, úgyhogy az amúgy is halk 'Seahorse' motor hangját alig lehetett hallani. Mennyit dolgozott értünk szegény kis masina, s áldottuk, amikor néha-néha rápillantottunk a csónak aljában meghúzódó evezőkre. Halásztunk, nem fogtunk, mégis halat ettünk (lazacot). Az úton visszafelé az üres 'can'-eket a tóba dobáltuk, príma nyomokat hagyva az utánunk csörtető wardennak. Dehát ő haver. A 'trip'-ből holtfáradtan hazatérve, holtfáradtabbakká tettük magunkat az estén lezajlott 'party'-val. Nem gondoltam volna, hogy ilyen hangulatos kis murit össze lehet hozni az őserdő közepén. Ugyancsak a fenekére néztem a sörösüvegeknek és rumba, whiskybe is belekóstoltam, de a jó hangulaton tovább nem mentem. A Missis Reddy rendkívül jó 'body'-val rendelkezik, s bizony isten, a 30 éve ellenére nem bánnám…. Csakhogy a Jóisten kegyetlen ám! (augusztus 31)".

A hivatkozott 'party' azaz baráti összejövetel nekem ritkaságnak számított, ahol munkáscsoportunk tagjai mellett megjelentek a szomszédos Brewster Camp alkalmazottai és a két helyi warden is feleségük kíséretében. A 'Missis Reddy' említése pedig a kiséről nélküli csinos és barátságos hölgy rám tett hatásában érzékelteti, hogy már nem 'hessegettem el' fejemből a 'más' nők iránti vágyakat. A fenti bejegyzés egy mondata viszont (az üres bádog dobozok tóba dobálása) ma undort kelt bennem, akkori viselkedésemért.

Valamikor szeptember első hetében utaztunk vissza Vancouverbe, de előtte még írtam egy hosszabb eszmefuttatást füzetembe: „*Augusztus elmúlt s semmi sem történt. Mégis igaz az, hogy az idő kitűnő orvos. Szinte felszabadultnak érzem most magam s hazudni fogok, ha ezután is azt írom, hogy nem bírom ki Nélküled… Ez a príma hegyi levegő kezdi felfrissíteni az agyamat s rájövök, hogy láttam már szebb nőt is Nálad, s egyre jobban sodródom a nagypárnás ágyak felé. Dehát lehet ezt bűnnek nevezni, a 'responsibility'-t rátolom az időre, az idő a ludas a dologban. Most már majdnem teljes énemmel átadtam magam az elvnek, hogy semmi sem fontos. A hiányzó részt még nem tudnám kiküszöbölni, elvégre a szülők felé még tartozom valami felelősséggel. Valamit fel kell mutatni, hogy nem hiába neveltek tizennyolc évig, no meg azért bennem is van még egy szikrája az ambíciónak… Szóval valahogy átvergődjük magunkat az életen, egy két dolgot félrerúgva s egyszer-kétszer belénk rúgva… A táj szépsége akkora hatással van rám, hogy minden más dolgot kitol az agyamból, s dicsérő szavakba burkolva tollamra kívánkozik. Nos, egy félórás út a narancssszínű háromtonnás Ford 'truck'-on, s máris fenn vagyunk a 'Bald Hills Lookout'-nál. Isteni panoráma. Balfelé ellátni a Medecine Lake mellett húzódó grizzly-szürke hegyláncolathoz, melynek oldala olyan sima, hogy a tetejétől a vízpartig vonalzót lehetne húzni s a tó oly csodákat rejt magában, amelyet kanadai ésszel nem lehet megmagyarázni. Ugyanis a tó vízszint ingadozása évenként eléri a 20-30 métert s nyár végére annyira leapad, hogy a rajta keresztül folyó Maligne River vizét nem látni benne. Némely bolond kockafejű azt tartja, hogy a tó összeköttetésben van az óceánnal s a hatalmas vízmennyiség oda tűnik el, de hogy visszafelé honnan kerül azt már nem tudják, mivel a tó vize édes. Mindezen furcsaságok ellenére a Maligne Lake szebb, nagyobb, tiszta-vizűbb, mélyebb. Meglehetősen hideg, mivel a környező hegyóriások gleccsereiből táplálkozik, de mégsem annyira hideg, hogy egy kis bátorságot összeszedve meg ne fürödjek benne. Egy órai hegymászás a 'lookout'-tól s az isteni panoráma kitágul istenibb panorámává. Most a hegygerincen vagyunk s ha a 'compass'-t veszem segítségül, délnek 'way down there' terül el a Trapper Valley, magába foglalva a kanyargó kis Evelyn Creek-et. A völgy fényképezését rendkívüli módon megnehezíti a nap állandó pimasz helyezkedése – mindig a lencsébe süt. Délkeletnek terül el az 'Endless Chain' nevezetű hegylánc, amely elzárja a rálátást a 'Jasper-Banff Highway'-ra. Teteje mintha gyümölcshámozó késsel vágták volna le olyan cikcakkos. A végét tényleg nem lehet látni, mivel a 'Charleton' és 'Unwin' nevezetű hegycsúcsok takarják. Maga a Bald Hills rendkívül impozáns jelenség. Szürke szikla hegyhát, amelyet csak néhol tör meg a törpefenyő s a boróka. A Természet mintha a gyerekektől leste volna el a homokvár építést, ugyanazt csinálta meg nagyban, hatalmas szikladarabokat rakott egymásra s a sziklaközti réseken megengedte a kíváncsi szemnek bepillantani a hegy belsejébe. A sziklákon, mint valami szürrealista festmények rakódtak le a zuzmók, mohák, gombák sokszínű sokaságban. Állat ritkán akad itt fenn. A 'rockrabbit' és a sziklaszínű, fogolyhoz hasonló madár lakja a repedéseket. A 'towerman' Gene többször látott 'caribou'-t vándorolni a sziklaháton s mi is találtunk egy sziklavédett homokkal borított kis medencét, ahol a pihenő állat jól kivehető nyomokat hagyott maga után. Társaim szerint a 'mountain goat' is megfordul ott fenn, de nekem nem volt szerencsém találkozni velük. Itt lenn a völgyben, habár ez is 7000 láb fölött van a tengerszinten, igen dús az állatállomány. A nagyágyú természetesen a 'grizzly-bear', mely itt olyan gyakori, mint Jasper környékén a fekete medve. A múlt napokban éjszaka Stuart felzavart álmomból s lábújhegyen az ablakhoz osonva, a zseblámpa fényénél megláttam első grizzly-met, amint két lábra állva próbálta, hatalmas mancsaival elhessegetni a zavaró fényt. Végül megunva a sikertelen harcot, odébb állt, otthagyva a számára kitűnő csemegét, a konyha maradékot. Két nappal később szakácsunk velőtrázó sikoltására lettünk figyelmesek, amikor segítségünket hívta. A 'matter' az volt, hogy egy medvemama két bocsával jóízűen lakmározott a konyha előtt s a bunkhousba készülő cook az ajtón kilépve a medvék társaságában találta magát. Ez okozta rémületét. A zseblámpafény mostani látogatóinknak sem tettszett és zúgolódó hangokat hallatva bevonultak az erdőbe. Tony, az osztrák származású warden megsebesített egyet a múlt héten, de vakmerően hiába 'tracked the trail', a mackó nem került elő. Azóta is a 'tourists' a 'Maligne Tours'-nál és a Brewster-nél is riadalomban vannak s a napi csónaktúrán kívül a Maligne Laken, sehová nem mennek. Egy két hét elteltével azonban lelohadtak a kedélyek, megváltoztak a turisták, s minden megy a maga útján, az öreg grizzly apó pedig valahol az őserdő mélyén egyre gyógyuló sebét nyalogatja. De az is lehet, hogy Toni a levegőbe lőtt! (szeptember 1, Maligne Lake)".*

Figyelemre méltó az igyekezet, fenti írásomba beleszőni az akkor ismert és gyakorta használt angol kifejezéseket. A medve meglővéséhez való hozzáállásom pedig túl megengedő. Ha látogató medvéink olyan jámborok voltak, hogy elfordultak egy zseblámpa fényétől, miért kellett egyet meglőni a wardennak? Akkor még nem tudhattam, hogy a feltett kérdés időszerű lesz sok év múlva is.

Szeptember első hetében érkeztünk vissza Vancouverbe. Lakásunk maradt, ami volt - nyárra megüresedet szobáinkat kedves házigazdáink nem adták ki másoknak. Gőgös Feri ugyan elköltözött, 'harmadéves' (de akkor már negyedévüket kezdő) barátaival együtt lakni és ezáltal alkalmam lett helyére, a jobban kedvelt 'első' szobára váltani. 'Hűlt helyemre' pedig Fónagy (Péri) Sanyi költözött be.

Rendre, módja szerint, beiratkoztunk a UBC Forestry Faculty (Sopron Division) második évfolyamára, nyáron megkeresett pénzünkből 'legomboltuk' a tandíjat és pózoltunk a fényképes diákigazolvány számára. Igazolvány képemen, a nyárról meghagyott bajusszal és rövidre vágott hajjal már majdhogy egy felnőtt ember képét ütöm meg.

Alkalom a pénzkeresésre a nyári hónapokban, nem jött be mindenkinek. A pénzhiány sokat kemény választóút elé állított. Kölcsönt felvenni az egyetemi segély programon keresztül, vagy kimaradni az iskolából és más megélhetőségi lehetőségeket keresni. Nem volt könnyű döntést hozni. Évfolyamunkról az évhalasztás 'Sopron Divisió'-s pályájának végét is jelentette, mivel utánunk már nem volt alsóbb évfolyam (ezért maradtunk mi 'örökös balekok'!). A bankkölcsön felvétele anatéma volt legtöbbünknek, de ha csak nyári keresetünk kiegészítőjeként kellett felvenni kisebb összegeket, legtöbben 'lenyeltük a békát'. Esetemben, szükségesnek találtam felvenni $137.00 kölcsönt (kamatmentes 1963 okt.1 dátumig, utána 5% kamat), kikerekíteni nyári három hónapos keresetemet, soknak ennek többszörösére volt szükség. Hírek az első végzett évfolyam (volt ötödéveseink) nehézségeiről megfelelő állásokat találni nem voltak buzdító hatással a folytatásra.

Ismét előtérbe kerültek körünkben a hangoskodók, ahogy mi akkor mondtuk a 'hőbölgők' mondandói, amik további távozókat és kimaradókat eredményeztek. Szintén akkoriban történtek többségében a 'vissza-vándorlók' esetei is. De addigra már, a hőbölgések ellenére szellemileg megedződött a társaság s aki maradt az maradt is a befejezésig.

Az akkori 'hőbölgések' saját kamaráinkra is kiterjedtek, amit akkori zavaros 'füzet-bejegyzéseim' is mutatnak: *"Situation in Vancouver. Mégsem sikerült, mégsem úgy ahogyan azt elképzeltem… A 'rendezett élet' helyett meglehetősen nagy kupiba csöppentem. Matematikailag összegezve a két hetet, amit itt eltöltöttem megérkezésem*

óta… erkölcsileg megegyezik a nullával...A hőbli az megvan, nem mondhatom s amiből eddig nagysikeresen sikerült kivonnom magam. Az egyetemmel kapcsolatos dolgok szintén felvették a nulla értéket, sőt már-már átcsapnak a negatív értékek közé…Kezdik a társaságot saját lábára állítani s olyan kérdések elé állítani, amik talán egész jövőjét megszabják. Ki teszi ezt? Talán az ocsmány 'Canadian government' vagy az önmagukat is irányítani gyenge oktató gárda?... szerintem ez a 'life', amit egyelőre csak a rosszabb oldaláról ismerhetünk meg. Erők, amelyek fájdalmat okoznak s amelyek ellen most még lázadozunk, de amelyek fogják igazában emberré, férfivá munkálni tehetetlen, élhetetlen (énjeinket)…amelyért a szülők eddig mindent megcsináltak…s jóságukban rosszat tettek, amikor csak az élet szép oldalit ismertették meg velük. A magyaros harci szellem azért még lelkesedik bennünk. A kivégzett német háborús bűnös vezérkar kismiska ehhez a társasághoz. Mindenki a háborút várja. Mindenki uszít és a dirty language legékesebb szavaival illetjük az United Statest, amikor a zöld asztal mellett akarja megoldani a …fejű kínaiak földjén kiéleződött helyzetet…Ha néha vitatkozni hallom kamarásaimat, sokszor úgy hiszem kezdem megérteni a végtelent – a végtelen hülyeséget. No, de ne húzzuk ki magunkat, habár a politikát kikerülöm, más téren néha én is mondok olyanokat, aminek talán még a végtelen is szűk keret".

Valamikor október elején, egy soproni diákokhoz írt körlevél, a soproni oktatói gárda köréből, további kavargó érzéseket keltett bennem: "*Már mögöttem is van valami, de a nagyobb rész sajnos még előttem. Ha most nem törődőm azzal, amin még túl kell tennem magam emberréválásom érdekében, egészen jól érzem magam. Van pénzem, igaz, hogy kölcsön, vannak terveim s habár azok sem individuálisak, inkább az ösztön sugallta sima 'scheme'-ek. Mindegy, megvagyok. Ágyban felszem, tűrhető kosztot eszek s ha én is úgy gondolom a pincér nem dobhat ki az 'inn'-ből, ha szomjamban betévedek. Szóval, már alaposan túljutottam azon a huszonegyen. Az egész tényleg ilyen egyszerű. 21. A múltkor szépet olvastam a rosszról. Az árnyoldala az volt az egésznek, hogy aki írta nem maga bátorítására szánta, másokat akart megnyugtatni, másoknak kínált rózsaszínű napszemüveget. Nem mondom, engem is meghatott meglepően erős irodalmi jártasságával. Mindig szerettem a szépet hallgatni…de ha prédikálnak azt nem…Miért idézi a világirodalom klasszikusait, miért fitogtatja a világ csodáit, ha maga szépet alkotni nem tud? Aki könyvekből akar igét hirdetni, menjen a szószékre… hogy a jóakarat vezérelte őt nem hiszem, az önzés…nyitották meg előtte a verseskötéteket, a fizikai munkától való félelem idézte fel benne a rózsaszínű ködszűrőt. Az esőfelhőket lehet, hogy napsugárrá változtatják ezek az szövegek, de a hamis hang rezgéseit…senkinek sem kell verseskötéteket olvasni, ha meg akarja érteni. Ha most annyira benne vagyok a kritizálásban, magamat is sorra kell vennem: „Miért mindig olyanba akaszkodsz bele, amikhez csak annyiban van közöd, hogy egyike vagy azoknak, akiknek írták? Mire jó a cinizmus, miért kell mindenben a rosszat látni? Egészen addig tettszett a cikk, ameddig hozzá nem fogtam írni".* Majd később: *"Mint újnak és hasznosnak felvettem elveim közé a nagyvonalúságot. Nem törődőm azzal, hogy hetenként hányszor megyek moziba, hány cigarettát szívok el naponta s azzal sem kezdtem törődni, ha valaki az én cigarettámból szívja el az adagját. Tán az a leghasznosabb dolog, ha fenn említett dolgot erősíteni akarom. A hanyagságnak viszont megmaradtam kérlelhetetlen ellenségnek. A rendet, Hál 'istennek még a szülői házban alaposan belem verték. Cigarettám index alól való felszabadítása nagy lépés a kapitalista vonások kiküszöbölésére. Egyet azonban ezek közül is meghagyok, sőt meg kell tanulnom – a könyök technikát. Erősnek kell lenni magamat irányítani és másokat félrelökni, önzőnek kell lennem…".* Ma sem tudom megfejteni 1960 körül hozzáadott kriptikus megjegyzésemet: *"From oktober 1958 to february 1959, I had much more impotant things to do, than writing".*

A tantárgyak hallgatása, jegyzetelése, majd tanulmányozása, valamint a sok precizitást megkívánó műszaki rajzolás mellett alig maradt időnk a szórakozásra. A nagy igényeket támasztó ábrázoló geometria volt sokban okozója a nagyszámú kimaradónak az első évfolyamból, de a Sopronban megszokott követelményekből engedni nem lehetett. A növénytani előadásokon problémás volt lejegyzetelni a növények korrekt angol neveit, mivel oktatóink akcentusa majdhogy felismerhetetlenné torzította azokat – a könyvtárba járás pedig még nem volt elterjedt közöttünk. Kezdtünk hallgatni angolnyelvű előadásokat s amelyeknek tartalma műszaki jellegű volt, azokat könnyen vettük, a többiben pedig sokat visszakérdeztünk, amire buzdítottak is előadóink.

A soproni diákság csak kis mértékben vett részt a UBC diákéletében, főleg a választott diákvezetők baloldali szimpátiája miatt. A 'Ubissey'- a diákság újságja, néha a városi napilapokban megjelenő 'balos' beírásokat követve majdhogy támadó hangú cikkeket is közölt. A szak klubokban más volt a helyzet, a fényképezésben való általános érdeklődés, a sport csapatokban való részvétel és nem utolsó sorban az International House táncos esték látogatása sokban segített a 'beilleszkedésben'.

Ekkoriban a vancouveri Magyar Ház a 10th Avenue és Alma street sarkán volt, majdnem a soproni diákság lakhelyeinek centrumában, ahol más ünnepi rendezvények mellett látogatói voltunk a gyakran megrendezett hétvégi báloknak. A még Powell Riverben alakult népi tánc csoportunk pedig része lett az ottani együttesnek.

Sokan, akkor már előfizetői voltunk a börtönből a forradalom alatt szabadult Tollas Tibor által Németországban szerkesztett 'Nemzetőr' c. újságnak, amikor a költő Vancouvert is érintő Észak-Amerikai látogatása nagy érdeklődést keltett nem csak körünkben, hanem az egész Vancouveri magyarság körében. 'Bebádogoztak minden ablakot' c. versének sorait nagyon sokan tudták közülünk is emlékből idézni. Igazi hazafit ismertünk meg benne.

Nem hanyagoltuk el a közeli Kis Budapest éttermet sem, ahol, ha jól emlékszem a cigány zenekar még mindig működött és ahol ismételt alkalom nyílt saját énekhangom bemutatására, főleg az 'Akácos út…' műdal harsogásával, kamarásaim és szobaszomszédjaink társaságában. Szy Bukka akkor már állásban volt a UBC kertjeit fenntartó csoportban és keresetéből megengedhette magának egy kis Morris Minor autó vásárlása mellett, az enyémhez hasonló 'Leica M3' fényképezőgép beszerzését is. A fényképezés közös témánk lett és legtöbb magamat is bemutató fényképem tőle ered.

Karácsonyra ismét összegyűlt a 'kamara', de ezúttal Gőgös Feri már, mint vendég, barátja Zimonyi Imre társaságában. Az ünneplés meghitt volt, de felidézett emlékeink már nem annyira jelen kesergésünket hangsúlyozták, hanem inkább a jövőtől várt jobbulást. Ekkor születhetett a merész terv 'Szilveszter' megünneplésére. Házigazdáink nem ellenezték, sőt bátorítottak a házukban tartandó táncos est megrendezésére és morális támogatásuk tette lehetővé az oktató gárda már 'cseperedő' lányainak a részvételét. A korábbi kamarámat ürítettük ki, szalagoztuk fel az alkalomra, valamint saját készítésű, a falra aggatott 'szuggesztív' országúti dekorációkkal (speed limit ∞, 'bumps ahead', 'keep to left') díszítettük a termet. Meghívottjaink, majdnem kizárólagosan a 'harmadévesek' (akkor már 4-ik évükben) voltak, elképzelhetően Gőgös befolyása folytán (Bódig Jóska, Borsos Zoli, Hudák Jancsi, Huszár Karcsi, Ifjú Géza, Jákóy Bandi, Kozák Tóni és Matolcsy Géza), az oktatók 'kislányai' szinte hiánytalanul (Gerencsér Móki és Gerencsér Ildikó, a szépséges Imrédy lány - Ifjú Géza jövendőbelije, Jablánczy Edit, a bálokról jól ismert csinos Kiss Kati, Kornya Enikő és Kornya Emőke, Papp Márta, valamint a nem magyar Schlagenveit Sibyl - Matolcsy kedvence, akit Herczeg Bandi is jól ismert akkor, vagy 'ismert meg jól' később). Ott volt a kamarások mellett, Bukka és Marika, de hiányozott a két 'másodéves' Nagy

Miska és Koltai Pista. Zenének, a múlt évben vásárolt kis lemezjátszónkon lejátszott, kamarásaink által addigra szépen összegyűjtött LP lemezeket használtuk és hozhattak vendégeink is modernebb zenét tartalmazókat.

Házigazdáink apró gyerekeiket átvitték Paula néni nagymamához s valószínű ők is maradtak, mert az egész ház használata a miénk lett. Ivás csak a földszinti konyhában történhetett: sör és a nagy 'gallonos' fogantyús üvegekben vásárolható olcsó 'Calona Red' használatával. Sokáig tartott a mulatság és chaperónok nélkül is megmaradt az illő viselkedés. Nem tudom, hogy a fiatal lányok hogyan jutottak vissza családjaikhoz, mert akkoriban kevés diáknak volt autója - valószínűleg a gavalléros soproni diákok kisérték őket haza, autóbuszok felhasználásával.

Anekdotának beillő történet Koltai Pista lakótársunk esete, aki mulatozásunk alatt valamelyik közeli belvárosi 'beerparlor'-ban tölthette az időt s hazafelé jövet, elvesztette egyik lábbelijét, de a fagyos időjárás ellenére csak hazaérkezése után vette észre azt. Vissza gyalogolt megkeresni, és csodák csodája, meg is találta a Granville híd közepén. *(2021 május 7, Vancouver, BC)*

S O R S O K

E U R Ó P Á B A N M A R A D T A K

Jacsman János: **Aktiv éveim Svájcban (1961-1998)**

Egy pályafutás mellékutakon és más történetek (Harmadik rész)

Az ORL-Intézet második nagy feladatáról, a területtervezők kiképzéséről, eddig nem sok szó esett, mert az első éveimben csak az ETH normális tanrendjében voltak előadások, kollokviumok és gyakorlatok. Rotach professzor igazgatóságával megindult egy nyitás a praxis felé. Elsőnek 1967-ben kaptunk egy asszisztens professzort, akit megbíztak a kiképzés megszervezésével. Vezetésével először elkezdődött egy hétvégi 1 éves kurzus a lokális területtervezés elsajátítására, amelyen főleg érintett községi és városi, de megyei hivatalnokok és privát, tervező, legtöbbször kultúrmérnöki irodák alkalmazottjai vettek részt.

Aztán 1969-ben az Intézet merészkedett egy 2 éves diploma utáni kiképzést elindítani fiatal diplomás mérnökök, geográfusok, jogászok, szociológusok, ökonómusok részére, de még mindig hivatásgyakorlással egybekötve, vagyis a résztvevők félállásban dolgozhattak. Engem személyesen ezek a kezdeményezések nem érintettek, a tájtervezés oktatása külső szakemberekre volt bízva.

1971-ben beindult egy 2 éves valódi diploma utáni kiképzés, teljes heti programmal. A tanrendet újraszervezték, és a tanítást - amennyire csak lehetett - az ORL-Intézet munkatársai kezébe adták. A menedzsment megerősítésére az eddigi asszisztensprofesszort, Maurer Jakobot, kinevezték egy új 'Tervezés metódika' tanszék vezetőjének. A tananyag tartalmilag feloszlott 'szakterületekre' (Fachbereiche). Az első szemeszterben a szakterületek ismertették a részükre fontos területhasználati reszortokat. A második szemeszterben a reszortok területtervezései volt a téma. Az első év után szóbeli vizsgák voltak. A második évben egy komplex területtervezési projekt kidolgozása volt a feladat, a Tervezés metódika tanszék vezetésével. A résztvevők általában négy-őt munkacsoportba lettek beosztva. A harmadik szemeszter a helyzetfeltárással (adatgyűjtés, kiértékelés) telt el, az utolsó szemeszterben egy koncepciót kellett kidolgozni. Hetente egy délután, közös összejöveteleken, a csoportok beszámoltak a munkáikról, a tantestület hozzászólt, helyeselt, kritizált. A csoportok minden időben tanácsot kérhettek egyes szakterületek képviselőitől. A kurzust a részvevők egy személyes írásbeli ('diploma')munkával zárták, amelyhez a választott szakterülettől egy kísérő referenset kértek. A második év sikerét a tantestület - a koncepciók kidolgozását és tartalmát figyelembe véve - egy közös megbeszélésen értékelte. A zárómunka osztályozásához a kísérő referens javaslatot tett. Mivel a gyenge 'diákok' legkésőbb a harmadik szemeszter végén el lettek 'tanácsolva', a résztvevők általában sikeresen végeztek.

A Tájtervezés szakterület kiképzéséért Winkler professzor lett a felelős, és ő megbízott engem a tanterv kidolgozására. Öt 'reszortot' választottam ki: az erdészetet, a mezőgazdaságot, a természet- és tájvédelmet, a városkörnyéki és hétvégi üdülést és az 'idegenforgalmat', vagyis az idegen helyi éjszakázással összekötődő üdülést. Az első szemeszter előadásaira beszerveztünk professzorokat és neves privát irodák vezetőit - és ők szívesen jöttek! Így például meghívtuk Leibundgut professzort is az erdőgazdaságot ismertetni. A természet- és tájvédelemről, meg a közeli és hétvégi üdülésről mi tartottunk előadásokat. A második szemeszterben a szakterületek koncepciói többé-kevésbé hasonlóan voltak bemutatva, a tájtervezést magamra vállaltam. A vizsgákat Winkler professzorral együtt csináltuk. A második évben ismét Winkler professzorral ketten képviseltük a tájtervezést. A zárómunkáknál gyakran felkértek engem is, hogy legyek referens. Mindehhez felhatalmazást kaptam az ETH rektorától, 'megbízott előadó' (Lehrbeauftragter) lettem.

A megbízatást 1971 őszétől 1997 nyaráig kétévenként újították meg. Így aztán 13 kurzust kísértem végig. Átlagosan 20-25 részvevőt számolva, kereken 300 területtervező kiképzésében vettem részt. Köztük voltak külföldiek is, Németországból, Ausztriából, Liechtensteinből, Magyarországról, Lengyelországból, Albániából és az USA-ból (!) is. Három un. 'Lehrmittel'-t, azaz tankönyvszerű publikációt adtunk ki (1981, 1987 és 1995), az utolsót 'Landschaftsplanung - Aufgaben, Grundsätze, Konzepte und Methoden für eine ökologisch orientierte Raumplanung' címmel. (Tájtervezés - Egy ökológiailag orientált területtervezés feladatai, irányelvei, koncepciói és módszerei.)

Még az előbbi beszámolómban ('Második rész') bevallottam, hogy a disszertációhoz a svájci tapasztalataim motiváltak, de a habilitáció egy 'önbecsülési dolog' volt. Sopronban hallottam először az 'egyetemi magántanárról' - és ott nem kaptam kielégítő választ. Zürichben aztán megtudtam, hogy a 'Privatdozent' cím a habilitáció révén nyerhető el. Ez a legmagasabb tudományos fokozat, amelyet egy ember saját erejéből elérhet. (A professzorokat választják, vagyis a cím elnyerésélhez nem csak tudás, hanem jó összeköttetések is kellenek egyetemeken és jó időben). Miután eldöntöttem, hogy az ORL-Intézetben maradok, már az 1970-es évek vége felé kezdtem foglalkozni a habilitálás ötletével. Valahogy meg akartam magam biztatni, hogy ha már meg van a lehetőség, ki kellene használni. Szándékomat megerősítette, hogy az Intézetünkön két kolléga habilitálta magát. (És munkájuk mint

intézet-projekt lett elismerve!). Persze kezdetben még nem tudtam, hogy mint a doktorátusnál, úgy a habilitációnál is kell egy segítő kéz: Nekem konkrétan egy erdész professzor, aki meggyőzi a Erdészkart, hogy engedélyezze a habilitációt. A szándékom kivitelezését késleltették az ORL-Intézeten és az Erdészkaron történt változások. A főnököm, Winkler professzor még 1973-ban nyugdíjba ment. Utódja, Weidmann Theo professzor a Kultúrmérnöki Karról jött, majd négy év múlva őt egy fiatal professzor, Schmid A. Willy váltotta fel, szintén kultúrmérnök.

Mindehhez még hozzájárult, hogy az Intézetünk 1976-ban kiköltözött a városi ETH -negyedből az hönggerbergi Campusra. Ez a Zürich szélén akkor épült ETH-Központ helyet adott az Intézetünk minden ágának, így a kiképzésnek is. Az Erdészkaron a részemre számbajövő professzorok szintén még az 1970-es években nyugdíjba mentek. Az 1980-as évek elején, az Erdészetpolitika és Erdőjog tanszék új professzorával - stílusával nagyon emlékeztetett Rotach professzorra - felvettem a kapcsolatot. Sajnos őt még 1982-ben egy katonai szolgálaton halálos baleset érte. Az utódja, Schmithüsen Franz, két év elmúltával jött Németországból. Miután elmondtam neki a történetemet, megígérte ugyan a segítségét, de időt kért, hogy megismerje a zürichi körülményeket. Egy év után jelentette, hogy startolhatok.

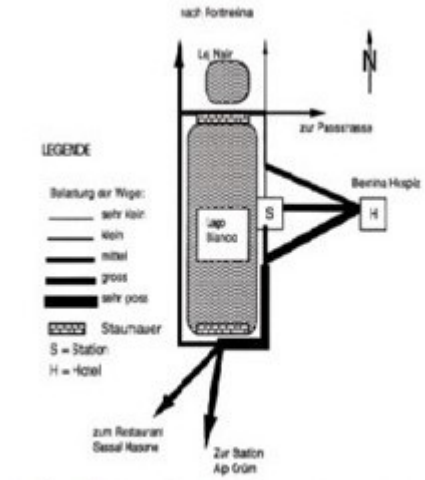

Egy alpesi táj turista utjainak napi megterhelése

A habilitációs munka elkészítése lényegesen egyszerűbben és gyorsabban ment. A téma megint szinte adott volt: Egyrészt a disszertációm megadta az alapot, másrészt az Intézeten végzett kutatások az üdülőterületek megterheléséről biztattak, hogy ebbe az irányba haladjak, és ugyanakkor felhasználható adatokat tartalmaztak. A végső lökést az említett intézeti habilitációs munkák egyike adta, amelyben a szerző, Schmid Beat, a Kálmán-Bucy szűrőt - az űrrepülés történtéből ismert matematikai becslési módszert - 'Bilanzmodell' (Mérlegmodell) néven átdolgozta területtervezési becslések céljára. A Bilanzmodell váltakozó rendszerek állapotáról ad optimális becslést zajos, azaz ingadozó értékű bemenő adatok rekurzív feldolgozásával. Az alkalmazónak nem kell matematikusnak lenni. Feladata a rendszer határának körülírása, állapotának strukturálása és ezen szerkezeti elemek összefüggéseinek definiálása.

A tervezett munkám címe ezek után így hangzott: 'Die mutmassliche Belastung der Wälder durch die Erholungsuchenden. Eine makroanalytische Schätzung der Nutzungsintensitäten der Walderholung in der Schweiz'. Magyarul: 'Az erdők feltehető terhelése az üdülők által'. Alcím: 'Az erdei üdülés intenzitásai Svájcban - egy makroanalitikus becslés'. Szcenáriumként három terhelésállapotot választottam: Status quo 1980 körül, szituáció „Minden háztartás motorizált" és szituáció „Csak közforgalom van". Mindhárom szcenáriumnál konkrétan két terhelési adat volt a célban: a maximális egyidejű terhelés, definiálva: jelenlévő látogató per ha, és az évi megterhelés, definiálva: látogatásidő órában per ha. A maximális egyidejű terhelés a látogatók szempontjából jelentős, az évi megterhelés erdőökológiai okokból. Mint már az alcím jelzi, a becslés az egész ország területére kiterjedt, ezen belül megkülönböztetve 210 referencia egységet, amelyeket régióknak neveztem. A beosztást és a hozzá tartozó adatokat átvettem a Svájci Összforgalmi Koncepció projektből, amelyen az 1970 évek közepétől Rotach professzor tanszékén dolgoztak. Mivel a lakóhely nagysága, a lakók foglakozása és a lakások minősége az életmódot és ezzel az üdülési igényt is lényegesen befolyásolják, öt régiótípust különböztettem meg: nagyvárosi, városi, több központú urbanizált, kisvárosi és vidéki (falusi) régiókat

Egy, a településeken kívüli, 'táj-orientált üdülés' rendszerből indultam ki, beleértve a sétálást, vándorlást, piknikezést, játszást, pihenést, a természet és a táj megfigyelését és élvezését (tájélmény) stb. Ebből három alrendszer lett levezetve: 1) az üdülés-'kereslet rendszer', 2) a kereslet 'elosztó rendszer' és 3) a 'tájterhelés rendszer'. Minden régióban vannak helyben maradó üdülők, akik helyi lakosok, vagy hotelokban, penziókban, 'nyaralókban' stb. éjszakáznak, és természetesen vannak helyi lakósok, akik üdülésre hétvégeken, de talán hét közben is, pár órára, vagy egész napra, más régiókba utaznak. Az elosztás rendszerben valójában csak az utóbb említett látogatókat kell a környékbeli régiókra felosztani. A harmadik rendszer összevonja a helyi látogatókat, a régióban éjszakázó üdülőket és a más régiókból érkező kirándulókat, és a szabad terület egyes tájelemeinek felületi kiterjedését és attraktivitását figyelembe véve, becslést ad a keresett terhelésekre.

Mint már említettem, a primer adatokat (a lakosság száma, a motorizálás foka, vendégágy kínálat, azok foglaltsága, utazási idő a régió közt autóval, közfogalmi eszközökkel stb.) az Összforgalmi Koncepció adatbankjából kaptam meg. A szekunder adatokat (a kirándulók kvótai, a kirándulások gyakorisága, időbeli tartalma, távolsága, a táj attraktivitása és annak befolyása, stb.) a szakirodalomból és a kutatásaink eredményeiből vezettem le. A primer adatokat általában pontosan, a szekunder adatokat minimum-maximum értékekkel adtam be.

A 'Bilanz' információ-kiértékelő modell elvégezte a becslést mindhárom szcenárium keresett terhelési adataira. Fontos azonban tudni, hogy regionális átlagértékekről van szó. Ezekre támaszkodva egyes régiókban ajánlásokat tettem az városkörnyéki üdülőerdők kiválasztására, ezekben az erdei úthálózat sűrítésére és egyéb üdülési berendezések építésére. A hétvégi üdülőrégiók erdeiben javasoltam a parkoló helyek és az üdülésre alkalmas berendezések kapacitását növelni. Ugyancsak ajánlottam, hogy olyan régiókban, ahol a hétvégi üdülőerdők túlsúlyban vannak, a szövetségi állam szubvencionálja az üdőlőerdők berendezését és enntartását.

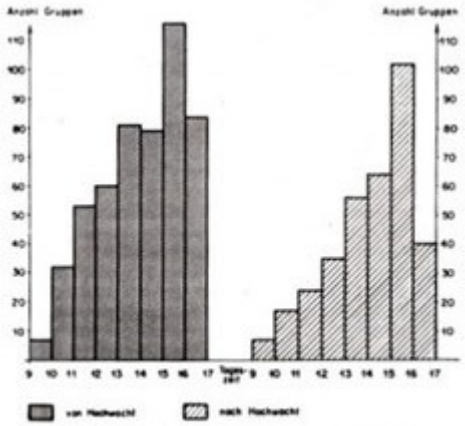
Egy erdőszéli út napi kétirányú terhelése egy városkörnyéki kirándulóhelyen, hétvégén

1988 tavaszán beadtam a kérvényt az ETH rektorának a habilitációért, mellékelve a munkámat mint kézirat. A habilitálás nem ismer vizsgát. Az egyetlen követelmény két szakvélemény, amelyekből az első egy kívülálló, ha lehet külföldi szaktekintélytől. Schmithüsen professzor összeköttetései révén Ammer Ulrich professzor, a müncheni Ludwig Maximilian Egyetem, Erdőtudományok Karáról, a Területtervezés és Természetvédelem tanszék vezetője, vállalta a feladatot, a korreferens a főnököm, Schmid A. Willy professzor volt. Mindketten pozitív bírálatot küldhettek, mert egy jó évre rá megjött a rektor gratulációja a Privatdozent der ETH, vagyis az ETH magántanára címhez, és vele együtt a 'venia legendi' megbízatás az Erdészkaron. Az új privát docensnek illett egy nyilvános bemutatkozó előadást tartani. Ez 1989 november 26.-an történt. Jelen voltak munkatársak az Intézetből, ismerősök az Erdészkarról, régi szemeszterkollégák, a 'soproniak' és más zürichi magyar ismerősök. Az Erdészkar dékánja mutatott be, a fiaim, Péter és Róbert, voltak az asszisztenseim. A téma természetesen a

habilitációs munka volt. Igyekeztem az intézeti privát docens kollégák tanácsát betartani: „Te tudjad százszázalékosan miről beszélsz, a szakértők értsék meg a kétharmadát és a többi legalább az egyharmadát”. Az előadás után italokkal és nassolni valókkal megvendégeltem az auditóriumot.
A venia legendi felhatalmazást és jogot adott az Erdészkaron előadásokat tartani. Mind a téli, mind a nyári szemesztereken heti két órám volt, ajánlott a 7. és 8. szemeszter diákjainak, 1989-94-ig 'a területtervezés és az erdőhasználat', 1994-1997 'az erdei üdülés szempontjai' címen. Az utóbbi témához kiadtam 1994-ben Schmithüsen professzor tanszékével együttműködve egy jegyzetet: 'Az üdülőterületek tervezésének kihatásai az erdőre' címen. Az előadásaim mellet összedolgoztam az erdőrendezés tanszék professzorával, Bachmann Péterrel is, előadásoknál, gyakorlatoknál és kirándulásoknál. A habilitációs munkám, 252 oldal, mint ORL-Tudósitás (Bericht) Nr. 79 lett publikálva 1990-ben. A dokumentációs melléklet, a Bilanzmodell input és output adataival, összesen 300 oldal, csak néhány példányban lett sokszorosítva és azokat az ETH könyvtárainak adtam át.
Most még pár mondat a külföldi kapcsoltaimról. Még tanársegéd koromban említette atyai jó főnököm, Winkler professzor, hogy aki egy főiskolán vagy egyetemen tanít vagy kutat, annak sokat kell publikálni. Miután eldőlt, hogy én is e csoporthoz tartozom, igyekeztem tanácsának eleget tenni. És a már többször említett vagy nevezett tudományos értekezések és szakcikkek mellett, írtam különböző egyesületi folyóiratokba, sőt napi lapokba is. Persze csak németül. Idővel aztán kaptam meghívásokat Németországból és a volt Osztrák -Magyar Monarchia utódállamaiból, főleg szimpóziumokra. Előadást tartottam Németországban (Heilbronn), Ausztriában, (Insbruck, Rust), Déltirolban (Merán), Szlovéniában (Ljubljana), Szlovákiában (az akkor még a csehszlovák Zólyomban). A téma általában tájtervezés vagy az üdülőterületek tervezési problémája volt. Magyarországon először 1978-ban voltam hivatalosan. Régi kamarásom Juhász Miki meghívott az Országos Erdészeti Egyesület Soproni Csoportja nevében egy ’környezetvédelmi' előadást tartani. A volt Szécsényi palotában jöttünk össze. Az előadásom címe: 'Az üdülőterületek tervezési problémai a svájci tájtervezés gyakorlatában' volt. Vittem magammal rengeteg dia képet csodálatos svájci alpesi tájakról, és a siker biztosítva volt. Nagy örömmel köszönthettem a megjelentek közt Nemky professzor urat. Egy szorosabb kapcsolatot tudtam még az 1980-as években a budapesti Kertészeti- és Élelmiszer-ipari Egyetem Tájrendezési tanszékével kiépíteni. Többször voltam a tanszékvezető Csemez Attilánál, és felkérése előadásokat is tartottam a svájci tájtervezésről. Megismerkedtem a tájépítészet tanszék vezetőjével, Jámbor Imrével. Sőt, véletlen szerencsével találkoztam a már nyuddíjas Mőcsényi Mihály professzor úrral is, aki akkor a magyar kertészmérnökök doyene volt.
A harmadik hivatalos utam a főnököm, Schmid Willy professzor felkérésére történt. Ő, mint már említettem, a Kultúrmérnöki Kar delegáltjaként dolgozott a ORL-Intézeten, de előadásokat és gyakorlatokat tartott a Kar diákjainak is. 1991-ben soros lett az utolsó szemeszter egy hetes diplomakirándulását kivitelezni, és erre megbízott engem egy magyarországi körút tervezésével. Öt ’állomást’ szerveztem: Budapest: városnézés, Nagymaros: a Bős-Nagymaros Duna-lépcső technikai része és a környezetvédelmi problémai (Csemez Attila professzor Budapestről mint referens), Debrecen: előadás az Agráregyetemen a magyar mezőgazdaságról és meliorációkról, látogatás egy még működő termelőszövetkezetben (Szilágyi Tibor öccse, Laci, volt a főmérnök), Kecskemét: látogatás a Kiskunsági Nemzeti parkban (virágzó árvalányhajas futódombok) és egy Gyümölcstermesztési Kutatóállomáson (éppen ért a kajszin-barack), Tihany: helyi látnivalók, a Balaton regionális területhasználati terve. A 'Wienerwalzer' nemzetközi vonattal utaztunk oda-vissza, éjszaka. Magyarországon egy bérelt busz szállított.

Die Eidgenössische Technische Hochschule Zürich

verleiht durch diese Urkunde auf Antrag der Abteilung für Forstwirtschaft

Herrn

JANOS JACSMAN

Dr. sc. techn.

geboren am 10. April 1936 von Zürich

aufgrund seiner Habilitationsschrift

Die mutmassliche Belastung der Wälder durch die Erholungssuchenden. — Eine makroanalytische Studie zur Schätzung der Nutzungsintensitäten der Walderholung in der Schweiz

vom 1. Oktober 1989 an die

Venia Legendi
für das Lehrgebiet
Raumplanerische Aspekte der Wald- und Landschaftsnutzung

Zürich, den 19. September 1989
Eidgenössische Technische Hochschule Zürich
Der Rektor:

Ideje szólni a svájci soproni közösségünkről is. Kapcsolataink az esküvők után - Komlóssy Jóska maradt egyedül legényember - az évek folyamán kétségkívül meglazultak. Érthető is, hiszen az országban szét voltunk szórva, jöttek a gyerekek, mindenki el volt foglalva a családjával és a munkakörével. Találkoztunk 'hivatalosan' minden évben december 7-én az 'erdészmikuláson', amikor a Svájcba érkezésünkre emlékezünk. 1970-től minden második évben a volt soproni diákok (erdészek, később bányászok, kohászok és geodéták is) újra megindult nyugat-európai találkozóján vettünk részt, Németország, Ausztria, Svájc sorrendben. 1976-ban azonban, mi, volt másodévesek, elhatároztuk, hogy az 40. évünket a családon kívül is megünnepeljük, vagyis csak férfiak, Magyarországon. Hintsch Guszti, 1935-ös, de más okokból lemondta, és így beugrott a csapatba Bariska Miska, aki szintén 1936-os. Jóska szervezte az utat. Nagyon jól szórakoztunk Budapesten és a Balatonnál. De a ’főnyeremény’ az volt, hogy a társaság újra összekovácsolódott. Megfogadtuk, hogy 10 év múlva ilyen formában ismét összejövünk. Még a témát is kiválasztottuk: „Mindegyikünk bemutatja szűkebb szülőföldjét”. 1983 -ban Miska Dél-Afrikába költözött, így 1986 nyarán csak négyen utaztunk Budapestre, majd kocsit béreltünk és elsőnek szülőfalumba, Bódvaszilasra menet, beugrottunk Miskolcra, ahol Varga Jóska szemesztertársunk, a ‘Kisvarga’, Borsod-Abaúj-Zemplén megyének főerdőművelője, megvendégelt bennünket a lillafüredi Palota szálló dísztermében. Szilason anyám összeszedte minden tudását, hogy még valami finomat tálaljon fel a 'fiúknak'. Az aggteleki barlangban is voltunk, aztán Hajdúszoboszlóra mentünk, ahol a Szilágyiak hétvégi házában a Keleti-Főcsatorna partján szintén egy nagy mulatozás volt. Velünk volt Hajdú Imre is, aki akkor Debrecenben, a megyei erdészetnél a vadászati ügyeket intézte. Tibor édesapja javasolta, hogy legalább felezzük meg a közös kirándulásaink közti időt. Megígértük neki, de sajnos, ő már ezt sem élte meg. Szoboszlóról Zsolt Somogy országba irányított, és Kaposvárott Hadú Gabi vette kezébe a vezetést. Találkoztunk Horváth Ferivel is. Visszafelé Jóska meghívott bennünket a szigligeti várkastélyába. Öt év múlva, 1991-ben, a magyar borvidékeket látogattuk végig: Eger, Tokaj, Szekszárd, Villány, Balaton-felvidék. 1996-ben mint 60 évesek Hintsch Guszti kíséretével Erdélybe is eljutottunk. Kolozsvár, Gyulafehérvár, Vajdahunyad, Nagyszeben, Segesvár majd a szűkebb Székelyföldön Székelyudvarhely, Csíkszereda és -somlyó, Kézdivásárhely és Gyergyószentmiklós voltak a célok, és köztük a Hargita, a Gyilkos tó a Békás szorossal, a Gyimesi hágó, illetve a Szent Anna tó. Még előtte 1994-ben a Juhász házaspár - Miki és Béky Kati - rendeztek egy 1 hetes szemesztertalálkozót, ahova feleségekkel elmentünk és kanadai kollégákkal is találkoztunk. Az 1990-es évek elejétől kezdve a Svájcban élő születésnapot ünneplő volt 'Sopronból jött diákok' azon hónapban meghívják a férfitársaságot egy összejövetelre ('erdész-szülinap'), ahol evés és ivás közt hasznos információk cserélődnek.
Az 1980-as évek a világban jelentős változásokat hoztak. Háborúk, gazdasági krízisek, a környezetet érintő katasztrófák - többek közt Csernobil és a ‘Waldsterben’ (erdőpusztulás) - megrendítették az emberek optimizmusát, a hitet egy jobb jövőben. Svájcban a területtervezés is válságba került, mert egyrészt sok terv az íróasztalok fiókjában maradt, másrészt mivel a területtervezés természetéből kifolyólag csak területhasználati konfliktusok és nem környezetvédelmi problémák megoldására alkalmas.
Az ORL-Intézeten viszonylag gyorsan reagáltunk. A kiképzésnél – mind az első évi előadásoknál, mind a projektmunkánál –

nagyobb súlyt kapott a környezetvédelem. A kutató csoportunk egyik főfeladata az 'Umweltverträglichkeitsprüfung', vagyis a környezeti hatásvizsgálat lett. Először foglalkoztunk a vizsgálatok metodológiai problémáival, majd kimentünk a praxisba, és segítettünk kantonok, városok és községek elöljáróinak és hivataloknak egyes tervezett közérdekű berendezések környezethatását felbecsülni. Első ilyen munkánk (1988) két tervezett szeméttároló vizuális (tájkép, tájélmény) kihatásainak vizsgálata volt a belső Svájcban, Schwyz kantonban. Folytatásként megbíztak minket mindkét szeméttárló környezet hatásvizsgálat eredményeinek felülvizsgálásával (1989, 1994). Az évek folyamán hasonló szakvéleményeket irtunk egy más szeméttároló (1990) és egy Cargo Szerviz és Mélygarázs épületcsoport (1991) környezeti hatásvizsgálatához. Végül magunk is dolgoztunk egy alpesi víztároló és erőmű felújításnak és kiépítésének engedélyéhez (koncesszió) megkövetelt környezet védelmi hatásvizsgálaton (1992).
Utolsó intézeti kutató tevékenységem ismét az üdülés felé orientálódott. Elsőnek összeállítottuk Svájc összes településein belül épült sportpályák és -termek, üdülő területek (park, uszoda stb.) és épületek (fürdő, jégcsarnok), területeit, amelyek alaphasználatú területek, mert csak sport és üdülési céloknak szolgálnak. A városok és községek értékeiből természetesen a kantonok területeit is megkaptuk. Az eredményt az ORL-Tudosítás (Bericht) 102. számában, 1997-ben publikálták. A második fordulóban a településeken kívüli, más alaphasználatú tájelemeket (erdő, mező, rét, legelő, tavak, folyok stb.) fedő üdülőterületek országos feltérképezésére és felmérése került volna sor. Sajnos csak a 'tájorientált üdülés' területeit sikerült, nagy részben a habilitációs munkám segítségével, dokumentálni. Ennek a munkának a publikációja késett és késett, és az ORL-Tudósitás (Bericht) rezervált 104. számában csak 2003-ban jelent meg. Így van egy 'post emeritum' publikációm is.
Általában az emberek csak a 60. életévük után foglalkoznak komolyabban a nyugdíjazással. Nekem már előbb is voltak gondolataim, hogy jó lenne az aktív éveket még a 2. évezreddel befejezni. Nálunk a 65. év a nyugdíjas korhatár. Még az 1980-as évek elején munkaadónk, a svájci szövetségi állam, meghirdetett egy akciót egy korai nyugdíjazásra: Három évet 50%-os nyugdíjilletékkel előrefizetve 62 évesen lehet nyugdíjba menni. Én is jelentkeztem. Az 1990-es évek kezdetétől a gazdasási helyzet egyre romlott Svájcban is, az ORL-Intézeten a nem állandó alkalmazottakat kezdték elbocsájtani, és újakat csak határidős állásokba vettek fel. A hangulat a mélyponton volt. Így nem kellet sokat gondolkodnom: Bejelentettem, hogy korai nyugdíjba megyek.
Egy klasszikus búcsúzás volt. Megírtam a 'hattyúdalomat': „Az intenzív üdüléshasználat következményei a városkörnyéki erdőkre' címmel (Konsequenzen der intensiven Erholungsnutzung für die Wälder im städtischen Raum), és elküldtem a svájci erdőmérnökök lapjának ('Schweizerische Zeitschrift für Fostwesen'), amelyben már többször publikáltam. Ugyanazon számban (Nr. 6/1998) megjelent az Erdészkar nevében Bachmann Pétertől egy búcsúztató jelentés, hogy nyugdíjba mentem. Főnököm, Schmid A. Willy, hasonló tartalmu írását az Intézet 'Dokumentumok und Információk' publikációja a júliusi számban közölte. Én persze ezeket már nem vártam meg. A határnapon, 1998. április 30 késő délutánján, Intézetünk épületének tető-terraszán, rendeztem egy búcsúpartit, amelyre az Intézetből mindenkit meghívtam. Aztán pontosan 34 év után, mint az ORL-Intézet szolgálati évek alapján „rangidős" dolgozója, az utolsó, és leghosszabb mellékút végére értem.
[Az ETH az ezredforduló táján lebonyolított, már régebben is említett reorganizálásának az ORL-Institut is áldozata lett. 2002-ben megszüntették. Részei egy újonnan alapított Terület- és Tájfejlesztés Intézetbe kerültek, amely más intézetekkel és tanszékekkel egy 'Város és Táj Hálózat' (Netzwerk Stadt und Landschaft) néven az ETH egyik legnagyobb kutató és kiképző 'esernyő intézménye' lett]. *(2020. szeptember 30, Zürich, Schweiz)*

É L E T U T A K / É L E T P Á L Y Á K

Grátzer Miklós: **Padról a katedráig** (Első rész)

Többen közülünk szakmai életük jelentős részét egyetemi oktatóként töltötték, de ilyen jellegű munkáról semmit, vagy nagyon keveset olvashattunk a Kapocsban. Minden egyén, egyetem és beosztás különböző és ezért az itt megírt homályos emlékek személyi tükördarabok. Az egyetemeket sokan a tudomány elefántcsont tornyának tartják, ahol fehér köpenyes professzorok éjjel-nappal kutatnak valamit a laboratóriumokban és nagy-nagy ritkán rábukkannak valamire, ami legjobb esetben is csak két-három kollégájukat érdekli. Gigantikus méretű előadótermekben teleírják a hasonlóan gigantikus táblákat görög betűkkel és kacskaringós ábrákkal, ámulatba vagy álomba hajtva hallgatóikat. Elengedhetetlen követelmény minden professzornak pipával és csokornyakkendővel pózolni tömött könyvszekrények előtt az évkönyvi fényképhez. Persze más változatban az egyetem egy nagy beton és üveg bérház, ahol az albérlő diákok és a főbérlő oktatók pusztán gazdasági érdekből töltenek több-kevesebb időt. Sok más variáns is létezik. Kollegáimtól eltérően sohasem tartottam magam professzornak, hanem foglalkozásnak is mindig erdőmérnököt írtam be. Erdőt vagy erdőmérnököt nevelni ugyanaz a szakma. A párhuzamról tanulmányt lehetne írni. A zsenge telepítéseket és jelentkező első-éveseket szakszerűen kell gyéríteni, a fiatal állományokat gondosan ápolni. Minden hosszútávra irányul. Egy egészséges szakszerűen gondozott állomány felmérése és egy diplomaosztó ünnepély azonos érzelmi élmény.

Hogyan lesz az emberből egyetemi tanár? Nem tudom, sohasem készültem, sőt nem is gondoltam erre a pályára. Szerettem a kinti munkát és BC-ben szerencsére elég hamar érdekes szakmai területen dolgozhattam. Egyetemre csak egy éves tanulmányi szabadságra mentem vissza. Ott is az MSc és PhD korszakomban főleg terepen, kutatómunkán dolgoztam, szerződésem alapján csak egy tárgyat kellett tanítanom. Megcsináltam, elég jól a kiértékelés szerint, de nem volt benne a szívem. Magyarul elég jól tudom szóba öltöztetni gondolataimat, de úgy éreztem idegen nyelven nem tudom azt a szintet megütni. Erőlködtem, hogy szabatosan és érdekesen tudjam megmagyarázni a természeti erőforrások felhasználásának gazdasági, ökológiai és politikai meghatározóit, vagy a föderális és állami erdőtörvények ütközőpontjait. Néha úgy éreztem magam, mint aki rozsdás, életlen sarlóval próbál borotválkozni, tükör nélkül. Mennyivel okosabbak voltak vancouveri barátaim, akik mind faipari, mérnöki vagy statisztika területén jeleskedtek. Komoly felkészültséggel értékes munkát végeztek, de speciális szakterületük védte őket a vitafórumok, társadalmi konfliktusok kihegyezett nyelvének árnyalati és nyelvtani csapdáiról. Az egészben nekem az volt érdekes, hogy egyetemi szimpóziumokon, nyilvános gyűléseken, tanszéki kollokviumokon sok előadást tartottam, sokszor teljesen 'idegen' területeken (mint irodalom, művészet, kulturális földrajz. Az utóbbi szakterületem is volt). A kis siker-élmények talán azért kerekedtek, mert a kötetlen forma megengedte, hogy saját gondolataimat rakjam össze, és nem egy másik által feldolgozott vélemény csomag átadója voltam. Gyakran ünnepi beszédekre is befogtak. Írásaim is elég gyakran megjelentek szerencsére dunántúli kiejtésemet elpalástolva, de örökös harcban a prepozíciókkal. Persze voltak zökkenők is. Egy nagyobb nyilvános fórumon tájesztétikáról tartottam előadást, és annak univerzális és helyi kulturális alapjairól. Amikor a tájidegen elemek okozta problémákról beszéltem egy példával akartam alátámasztani érvelésemet. Egy alpesi tájban, ahol gyertyaszál karcsú sötétzöld lucfenyőkkel sze-

gélyezett tisztásra valaki rózsaszínű stukkó, lapos tetejű mediterrán stílusú villát épít, az társadalmi vétség. Nemcsak azért, mert az első hóesés beszakítja a tetőt, hanem az vétek a jó ízlés ellen is. Ha az egyetemi pikniken egy spicces neveletlen diák meztelen fenekét mutatja a tanárfeleségeknek az pillanatnyi megbotránkozás, 'ephemeral' mozzanat. A tájidegen villa az egy több évtizeden át be nem gyógyuló seb, maradandó támadás esztétikus értékek és érzések ellen. Egyik jelenlévő professzor megtámadott vulgáris kifejezésemért, pedig angolban csak a szalonképes, enyhébb 'mooning' igét használtam a diákra. Büntetésemet, megfegyelmezésemet követelte az erdész kartól. Nekem lett belőle hasznom, mert a vita felkeltette az érdeklődést, a kar mögém állt, sőt változatlan formában, füzet-alakban kinyomtatták előadásom.

Térjünk vissza a pályaválasztás realitásába. A montanai egyetemen befejeztem mindent 1966 nyarán, de még járt három havi fizetés. Teljesen szabad voltam, házamat piacra tettem. Menyasszonyom már visszament Európába, a házassági terv talonba lett téve, és én visszaléptem egy előretervezett állásról egy európai vállalatnál. BC Forest Srvice felajánlott egy állást, de se a hely (Nelson) sem a munkakör nem volt testhez álló. Több kanadai és US állást megpályáztam, egyetemek eszembe se jutottak. Terveztem, hogy amíg válaszokra várok legyalogolom a frissen elkészült Continental Divide Trail Yellowstone-Glacier Park közötti szakaszát. Nem lett belőle semmi, mert dékánom üzenetet küldött, hogy beszélni akar velem. Dean Arnold Bolle nagy, ismert név volt erdészeti körökben és széles politikai befolyása is volt. Neki köszönhettem kutató munkám anyagi támogatását, az egyetemi állást, fizetést. Annak idején Cranbrookból lementem hozzá egy nagyon hosszú kimerítő 'megbeszélésre', és nem is álmodtam arról, hogy mennyire hónom alá nyúl előlegezett bizalmával. Nagyon sokat és lelkiismeretesen dolgoztam és igyekeztem, hogy az legyek, amit ő látott bennem. Tudtam, hogy nem üres beszélgetésre hív. Vacsora után tért rá a lényegre. Szerinte nekem egyetemen lenne a helyem. Hibát követnék el, ha nem próbálnám meg. Nála nincs hely, de Wisconsin új erdészeti kart indít Stevens Pointban. Még csak tervezésben van a dolog. Beszélt velük, beajánlott és érdeklődnek. Lépjek kapcsolatba velük. Szintén beajánlott a connecticuti egyetemre. Ott van egy nekem testhez álló pozíció, bár neki gyanús, hogy valamilyen oknál fogva két éve betöltetlen. Hívjam fel őket is. Évek óta figyeli munkám, nagyon csalódna bennem, ha nem fogadnám el tanácsát.

Hazamentem és morfondíroztam. Nincs nagy kedvem olyan messze keletre menni. De Connecticut szép, dimbes-dombos, csaknem teljesen erdővel borított állam. Két világváros, New York és Boston közötti zöld oázis és tengerpartja is van. Mi veszteni valóm van? Felhívtam őket. Egy hétre rá megérkeztem a hartfordi repülőtérre, felfegyverezve szakmai létemet igazoló papírokkal, ajánló levelekkel és egy jó adag kíváncsi optimizmussal. Egy idősebb, elég barátságos professzor (RG) várt, a Plant Science Intézet igazgatója. Az erdészeti tanszék is ő alá tartozott. Dunántúli-jellegű tájak, lombos erdők otthoniasok BC és Montana után. Még a levegőt is másnak éreztem itt közel tengerszinten, hiszen évek óta 1000 -1700 méter szint magasan éltem. A hosszú kocsikázás alkalmat adott kérdezni. Nagyon érdekelt, hogy miért állt ez a hirdetett pozíció ilyen sokáig üresen? A válasz elég kevert érzést váltott ki bennem. Az erdészet oktatás a nagyméretű Mezőgazdasági Kollégiumhoz tartozott. Kiterjedt komplexum, kutatóintézetek, gyümölcsösök, üvegházak, tejgazdaság, gépállomás, erdőbirtok, 129 'faculty position' és közel 100 megyékhez kihelyezett tanácsadóval. Az erdészek minden alaptárgyat 'házon belül' kapják (botanika, talajtan, meteorológia, rovartan, növény patológia, ökonómia, statisztika). A kimondottan erdészeti tárgyakat az utolsó két évben az erdészeti tanszéken kapják. Az állam nem sajnálja a pénzt, hogy minden évben legyen helyi viszonyokra alaposan képzett munka-erő, de egy fillért se akar költeni más államokban lakó diákokra, se nem akar előkészíteni diákokat más államok posztgraduális programjaira. 'Quality' és nem 'quantity'; a saját igények magasrendű ellátása. A hat erdész professzor csapatmunkában tanít, évtizedek óta bevált rendszerben. A hangsúly a kollektív szaktudáson van, mindenki felelős saját tárgyaiért, de sok mindent kollektívan csináltak és harmónia elengedhetetlen. Egy a hat közül nyugdíjba ment, a másik ötnek vétójogot adtak utód kiválasztására. Két év alatt egyetlen pályázatban sem tudtak megegyezni, több meg vissza is lépett a feltételek miatt. Gondoltam magamban, ha az itteniek közül se tudtak valakit közösen, egyhangúan elfogadni, akkor mennyi esélye van egy vadidegen, nyugatról jött, kanadai magyarnak? Öt napig voltam górcső alatt, külön-külön és közösen is lekádereztek. Utolsó este a legöregebb professzor házában vacsoráztunk mindnyájan, vidám hangulatban, de egyetlen szó se esett az állásról. Hatodik nap RG felvitt a dékánhoz. Rövid és ha azt mondom, hogy kellemetlen találkozás volt, akkor csak szépítem az eseményt. Barátságtalanul fogadott, nem fogott kezet, azzal kezdte, hogy csak belepislogott papírjaimba és kezdett prédikálni arról, hogy növényt és szakembert nem lehet eredményesen átpalántálni egyik helyről a másikra, és példákat hozott fel. Kollégiumában idegen, külföldi tanár még sohase volt, és nem hiszi, hogy ez valaha is megváltozik. Intett, hogy menjünk. Megdöbbenve ültem, megértettem itt csúnyán befejeződött az álláskeresés. Türtőztettem magam és csak annyit mondtam, hogy a kukorica átültetéshez nem értek, de számtalan példa van emberi átpalántálásnak, akár még ellenséges környezetbe is. Az idő mindenre választ ad, eldönti ki a nyertes és ki a vesztes. Meg voltam elégedve magammal, csak furcsának találtam, hogy RG kint a folyosón sem mondott semmit, mintha egy ilyen kirúgás szokásos mindennapi esemény. Csak azt mondta, hogy induljunk a 'provosthoz' (egyetemi oktató alelnök). Ezek után minek? -Mert vár! A provost szikár, magas öregúr volt. Papírjaimat átnézte már és sok érdekes kérdése is volt, de őszintén szólva mindent céltalannak láttam, és alig figyeltem oda. Délután RG kivitt a repülőtérre, de most csak szótlanul ültem és duzzogtam. A búcsú volt a következő meglepetés. Gratulált felvételemhez, reméli rövidesen jövök. Az erdész kollégák is egyöntetűen várnak, már csak azért is mert válladra veszed a munka egy részét. Álltam, mint egy tökkel ütött. Mi van a dékánnal? Oh, azzal ne törődjek, holnap tudja meg hogy felfüggesztették állásából, kényszer nyugdíjba küldik. Kezdő demenciája sok kárt okozott az egyetemnek, a helyzet már tűrhetetlen volt. Majdnem neki támadtam, miért nem mondta ezt előbb? Nem mondhatta, mert az elbocsájtás még nem volt nyilvánosságra hozva. Másrészt remélte, hogy talán normális napja lesz a dékánnak. Egyébként is kíváncsi volt, hogyan reagálok a szokatlan helyzetre. Kétkedve fogadtam el a nyakatekert magyarázatot. Ígérte, hogy rövidesen küldenek szerződést aláírásra, fizetés ajánlatot, részletes munkakör leírást és csekket utazási költségeim fedezésére. A hosszú repülő út alatt hemzsegett fejemben a bizarr esemény sorozat.

Jó volt Missoulában megpihenni az otthonos hegyek árnyékában. Jó tíz nap múlva megjött a paksaméta. A fizetés ajánlat csaknem kétszerese volt, mint amit reméltem, de nem túl nagy meglepetés – Connecticut egyik leggazdagabb állam. Montanai fizetésemhez mindig hozzáadják, hogy a pénz az kicsi, de a környezeti szépség megduplázza. Aláírtam mindent. Személyes holmimat beraktam egy kis utánfutóba; kayakomat felraktam a kocsi tetejére. Vevő nem lévén, a házamat kiadtam bérbe. Fájó szívvel elbúcsúztam, mert megszerettem Montanát és sok embert is. Nem siettem. A több ezer kilométeres autóutat kirándulásnak szántam, kitérőkkel. Nyolc nap múlva kocsim begurult az egyetemre. Bár nem tudtam pontosan lebetűzni, vagy kiejteni, hogy Connecticut, mégis úgy éreztem magam, mint Botond, mikor beverte buzogányával Bizánc vaskapuját. Így indult akadémiai pályafutásom, pontosabban így kerültem annak első állomására. *(2021 július 15, Bellingham, WA)*

□

A connecticuti egyetem (UConn) legalább akkora, mint UBC, és minden kar megtalálható. Végeznek teológusok, gyógyszerészek, filozófusok és mérnökök, erdészek és ügyvédek. Legérdekesebb sajátossága az elzártság. Minden oldalról erdő veszi

körül, nincs közeli település, ami elég furcsa ebben a sűrű lakosságú államban. A helyi kis számú lakosság, főleg egyetemi alkalmazottak szétszórva élnek. Házat csak két acre-re lehet építeni (hogy a fúrt kút és a szennyvíz ülepítő között távolság legyen). Nincs szomszéd, nincs két ház látó távolságban és az utak mellett sem. Csak később jöttem rá, hogy ezek a helyi viszonyok az állam több évtizedes területgazdálkodási politikájának eredményei. Megakadályozni a lakosság növekedését a cél. A gombamódra szaporodó New York és főleg annak szegény, és nem kívánatos tömegei elárasztják New Jersey és Delaware államokat, de ide csak tömött erszénnyel lehet jönni. New York gazdag rétege, menekülve a hármas adótehertől, erdőparcellákon épít házat, vagy a közeli 100 km hosszú un. aranyparton épít villanegyedeket.

Első problémám lakáskeresés volt. Pár km-es körzetben ismeretlen a bérlakás fogalom. Az egyetem egy évig ad lakást új munkaerőnek, amíg vesznek földet és építenek. Ez a segítség csak családosoknak járt. Lakást egy Ashford nevű kis településen találtam, kb. 10-15 km messze. 1900 körül itt sok magyar telepedett le. Öreg házigazdám, Varga bácsi is vett 300 hold erdőt, létesített egy csirkefarmot, de már évek óta feladta. Gyerekeinek is vannak házai a Varga úton, de mind messzire járnak dolgozni. Volt az erdőben egy terméskőből épült kis összkomfortos kabinjuk, valamikor ez volt a család szeszfőzdéje a prohibíció idején. Ideális kis erdei lakás volt, eldugva egy kis patak mellett, de igazából csak aludni jártam haza.

Az egyetemi szerződésem három új tantárgy bevezetését és területemen kinti szaktanácsi munkát írt elő. Az egyik tantárgy területgazdálkodási politika volt, gyakorlati okból Forest Management-nek kellett nevezni. A másik az az erdők népjóléti használata. A harmadik mérnöki tárgy volt, Erdei létesítmények. Ebbe belefért minden, ami nem magától nőtt: kilátók, csónak kikötők, tanösvények, sífelvonók, táborhelyek, hidak, erdei utak stb.). Persze segítettem kollegáimnak és ők is nekem.

A következőkben nem kronológiailag írok az itt töltött évekről, mert a naplóírást abbahagytam, meg untatni se akarok senkit. Inkább csak össze lapátolok egy csomó eseményt, emléket ezekből az évekből. Az erdőhasználat tárgyat kollegám tanította, de én vittem a diákokat hetente tanulmányi gyakorlatokra. Ez volt nekem is az érdekes élmény.

Ivorytown egy kis helység, itt gyártják a kontinens legjobb minőségi zongoráját. A név onnam származik, hogy régen a vállalat vadászai Afrikából küldték az elefántcsontot, a billentyűk anyagát. Egy minőségi zongorához öt fafajból kell anyag és berkenye (*Sorbus sp.*) a legfontosabb. Szárító berendezésük a legmodernebb. Salamon professzorunk a menyországban érezhette volna magát, ha látta volna ezeket a az ultra szuper 'dry kiln'-eket. Voltunk egy régi fűrészüzemben, ahol az év nagy részében a felduzzasztott tóból vízmalom kerék adta az energiát. Elsőre ósdi dolognak látszott, de csak baseball ütőből 8 ezret készítettek havonta. Egy másik tömeg ízlésre dolgozó bútorgyárban, ahol a Philco zenegépek külső dobozát is gyártották ismét meglepetés ért. Az új termékek egy részét egy másik csarnokban 'öregítették'. Vasláncok, kalapácsok horpasztották az új felszínt, forró drótok szúrágást produkáltak, és különböző kefék évtizedek kopását intézték el percek alatt. Ostobaság, de Madison Avenue hirdetései feltámasztják az igényt 'antique' bútorokra, azonnali patinára. Láttunk parketta gyárat is, ami engem külön is érdekelt, mert otthon a Barcsi fűrészüzemben voltam praxisban, és akkor készültek ott Braziliának a remek tölgy parketták. Itt csaknem az egész termelés juharból kosárlabda pályákra és kuglipályákra volt beállítva. A híres 200 éves Hitchkok Chair Co. különleges élmény volt. A 19 századi vöröstégla épületekben már akkor minden mozzanatot komputer szabályozott. Egyetlen kivétel a támlákra kézzel stencilezett és festett képek. A juhar és cseresznye elemek mind más szárazsági fokon meghatározott szálirránnyal vannak beépítve életre szóló garanciával. Akkor, 60 évvel ezelőtt egy szék ára 1000 dollárnál kezdődött. Tanácsteremi bútoraik ott vannak a Fehér Házban és a legtöbb Fortune 500 vállala irodáiban.

Az egész államban tiltott a szabadtéri tűz. A parkokban és a magánházaknál is minden főzéshez faszén kell. Elég nehezen találtam meg, hogy hol készítik a környék szükségletét. Közel a Rhode Islandi határhoz, elég lakatlan vidéken egy erdei út hatalmas tisztáshoz vezetett. Egy tucat óriási kemence, az erdőszélén lakókocsikból néhány néger nő nézett ki. A férfiak a kemencéknél dolgoztak. Egyiket akkor nyitották. Félmeztelenül, egy 'bandana' az arcukon, óvatosan lapátoltak a hőségben és füstben A tulajdonos minden évben autóbusszal hozta a vendégmunkásokat South Carolinából 6 hónapra. Élelmet teherautó hoz, víz van, de villany nincs. Teljes elzártság, még egy bicikli sincs, de még egy ház se a környéken. Két felrobbant kemence hátul, ahol a tégla felső törésvonalánál lement a kupola. Hihetetlen látvány 1960-as években, New Englandban. Ehhez képest sokkal-sokkal korábban a Bükkben boksák melletti munka üdítő nyaralás lehetett. Így képzeltem el a rabszolgaságot.

Az egyetem életritmusát nehéz megszokni. Csak akadémiai épületek és diákszálló lakóközönségek. Csak öt 'civil' épület van: a posta/mozi/patika és négy templom. Nincs bejáró diák, 20 000 ember szinte észrevétlenül mozog. Hétvégeken mindenki elmegy. Nincs üzlet csak a könyvkereskedés. Egyetlen nagy étterem. Még kávéra is mindenki hazamegy a diákszállóba. A mi kollégiumunkban van egy tejcsárda és lehet venni házi készítésű fagylaltot és tejterméket. Nincs még autóbusz se, még forgalmi lámpa se kell. Sportpályák vannak, de valójában egyetlen célra összpontosul minden, tanítani és tanulni. A tanári kar és a hallgatók csaknem mind New Englandiak. Külföldi diák ritkán van, mert az egyetem nagyon drága, de diplomája értékes. Nagyon kilógok a sorból. Még az egy-két Michiganból vagy Virginiából jött professzor is udvariasan lenézett 'külföldi'. Szerencsére én annyira más vagyok, nem tudják hova tegyenek. Nincs változás, mozgás. Nehéz bekerülni, de a nyugdíj nagyon kedvező, minden itt töltött év után extra juttatás, ezért mindenki nyugdíjig itt marad.

Folyik a Viet-Nami háború elleni egyetemi zavargás. Bejön előadásomra három bősz, de málészájú 'forradalmár'. Adok nekik öt percet, hogy mondják el álláspontjukat precízen és szabatosan. Két perc hebegés és jelszavak. Megvonom tőlük a szót, az osztály megszavazza, hogy távozzanak. Vége a lázadásnak. Persze az ijedős vezetőség beadja s derekát, és ebben a szemeszterben csak 'pass-fail' osztályzat van. Ez persze a jó tanulókat súlytja.

Behívtak katonának. Kanadai állampolgár vagyok, de mivel állandó lakos ez törvényes. Elmegyek sorozásra. Nem kell dzsungelbe menni, légi fénykép leolvasást kell tanítanom valahol itt a közelben. Másnap jövök is már vissza. Az egyetem jogásza megmagyarázza, hogy állandó lakos vagyok, de van a papíromon valami 'code' (scientist quota Z) amit csak akkor adnak, ha egy hirdetett állásra két év után külföldit kell hozni. Biztosan jobban állt volna rajtam a tiszti egyenruha, mint a hajdúhadházi 'gimnasztyorka', de legalább volt egy ingyenes orvosi vizsgálat.

Ashfordban van néha magyar vacsora. Senki sincs 65 alatt, senki se tud egy szót se magyarul, de kedves emberek. Egyik vacsorán Mr. Császártól veszek két hold erdőt látatlanul. Ha itt maradok, lesz hova építeni házat. A falu szélén egy gazos tisztáson áll egy kis deszka templom, elmosódott felírással: Magyar Reformed Church. Ott-létem alatt egyetlen egyszer volt kinyitva. Jött egy szikár matuzsálem korú Nagyenyeden végzett lelkész, és vagy 20 személy a Columbia egyetemről az összehasonlító nyelvtudomány tanszékről. Élmény volt, ahogy elnyűgöző szép magyarsággal hirdette az igét, Minden szavát magnóra felvették. Helyi csak én voltam egyedül.

Jött egy levél Stevens Pointból. Végre indul az egyetem, érdekelne egy interjú? Ide már túl sok munkát beletettem, Wisconsin pedig mindentől messze van, így nem érdekel. Közben ram sóztak egy újabb tárgyat, ami széleskörű fakultatív tárgy volt: Plant and Man. Én csináltam belőle Ember és Erdő-t, és egy széleskörű áttekintést az erdő szerepéről különböző civilizációkban. Ezt a témát egész életemben szerettem és érdekelt is. A 200 valahány diák között volt egy furcsa nő. Mindig az utolsó sorban ült, melegben is mindig kopott, de drága szőrme bundában, fején széles karimájú bársony kalap, lapátnyi napszemüveg alatt vérvörös

rúzsos száj és hosszú piszkos szőke haj. Gondolom valami lecsúszott B színésznő vagy utcalány. Vizsgák után odajön hozzám. Leveszi a parókát és bocsánatot kér viselkedéséért mert egy fiatal srác, csak egy nagy fogadást vesztett el, és bohócot kellett csinálni magából.

A harmadik év volt a legsikeresebb. Nagy meglepetésemre az év professzora lettem. Akkor gondoltam rá először komolyan, hogy talán erre a pályára való vagyok. Associate professzor lettem és véglegesítettek.

New Yorkba csak ritkán mentem be, nem találtam semmi vonzót és nem szerettem a tömegeket. Kivételt képzett a Paprikás-Weiss szuper csemege üzlet a magyar negyedben és a sportesemények a Madison Square Gardenben, mert ezeket lelkesen látogattam.

Viszont Boston közelebb is volt, meg történelmileg is érdekes hely és oda gyakrabban mentem be. Volt a Copley Square -en egy nagyon előkelő magyar étterem, méreg drága, nagyon szigorú öltözködési szabályokkal és kitűnő ételekkel. Cigányzenészeik a Montreáli Expo-n játszottak a magyar pavilonban. Disszidáltak és ideiglenes munka vízummal itt játszottak. Egyik szám után odajön hozzám a nagybőgős: segítsek neki találni egy nőt, aki hozzámenne és így zöld kártyát kaphatna. Minden szám után odajött: de legyen magyar. Aztán legyen szép és fiatal. Aztán megint, hogy legyen gazdag is. Kijöttem a türelemből: ha ismernék egy ilyet, akkor azt én is elvenném.

Minden évben csak 16 diákot vettünk fel a több száz jelentkező közül, így saját erdészeti tárgyaink tanítása szinte öröm volt, nem munka. Volt két saját minibuszunk. Régebben minden tanév egy hónapos hosszú tanulmányúttal végződött, egész le a Gulf-öbölig. Több incidens után inkább gyakoribb de rövidebb tanulmányutakra mentünk Vermontba és New Hampshirebe. Úgy láttuk délen még nem fejeződött be a polgárháború. A connecticuti rendszámtábla vörös posztó a helyi yankee-gyülölőknek. A kocsink ablakát többször beverték éjjel a parkoló helyen.

Hatunknak három titkárnője volt. Mind remek gyorsíró. Még a kiterjedt levelezés is, vagy előadásjegyzet sokszorosítás pár órán belül simán ment. A nyomda, épületünk alagsorában egy nap alatt megcsinált füzeteket, kiadványokat. Költségvetésünk utazást, segédeszközök beszerzését, könyv vételt és ideiglenes segítség felvételét jól fedezte.

Minden 'first-lady'-nek van valami vesszőparipája. Lady Bird hadjáratot kezdett az elszaporodott útmenti hirdetések ellen. Ekkor lettek betiltva pl. Vermontban az összes országúti táblák és csak egy helyen, a faluk bejáratánál lett egy hirdető-tábla plaza és még a MacDonald aranyívéből is csak egy kis szürkezöld tábla lett. Nekünk is kellett valamit csinálni. A levéltárból kerestem századfordulói fényképeket a vidék szép erdei útjairól és próbáltam sokat ugyan olyan helyről lefényképezni. Persze óriási volt a változás. Lett belőle egy szép füzet, több ezer példányban. Egyik képen egy nagyon szép eredi út vág át messzi domboldalakon egyetlen vizuális benyúlás nélkül. Az új kép ugyanolyan, egyetlen hatalmas tábla kivételével. A fák fölé emelkedő legalább 2X6 méteres táblán egy kövér kopasz fej mutat a felírásra, hogy ebben és ebben a bankban legjobb befektetni a pénzt. A szövegben nem is voltam kritikus, csak azt írtam, hogy a vasárnap délutáni turistáknak nincs szükségük befektetési tanácsra, és ha lenne is ezt ízlésesebben is meg lehetne oldani. A provost felhívott, hogy az igazgató tanács elnöke (Board of Trustees) magára ismert, ő volt a bank vezérigazgatója. Persze nem lett belőle semmi, ő talán egy darabig duzzogott és utánnyomásban, változatlanul kijött még párszáz példány.

Diákjaink a Foresters Clubban tömörültek, sokat voltak együtt szabad idejükben is. A vadgazdász professzor és én rendszeresen kártyáztunk pókert. Egyik tagunk az állami 'Fish and Game' igazgatója volt. Minden 'road-kill' ment egy környékbeli katonai klubba (Veterans of Foreign Wars). A diákok is, mi is gyakran mentünk ingyen őz vacsorára. Ezzel tökéletesen rendben volt a gyomrom, de nem a tanszéki jégszekrénnyel. Nálunk volt az un. North East Wildlife Disease Center, ahol állatorvosok éjjel-nappal nagy lendülettel boncoltak. Diákjaink 5 dollárt kaptak tőlük minden elütött mókusért, döglött varjúért. Reggelente behozták a zsákmányukat és telerakták vele a tanszéki jégszekrényt. Mi tanárok azt ritkán használtuk, legfeljebb ebéd zacskót betenni, de nagyon gusztustalan látvány volt, amíg délben átvitték gyüjteményüket az intézetbe. Le kellett tiltani ezt az engedély nélküli hullaházat.

Yale egyetemmel elég jó kapcsolatunk volt. Egy időben többször mentem le helyettesíteni, késő délutáni szemináriumra. Megjutalmaztam magam magyar vacsorával New Haven egyetlen magyar vendéglőjében. Egyik este a mellettem lévő asztalnál három nő magyarul beszélt. Zenetanárnők voltak, három évig voltak Magyarországon a Kodály Intézetben tanulni. Nagyon szépen megtanultak magyarul, persze a jó hallás jó kiejtést is ad. Jól eső érzés volt hallani Móricka vicceket amerikai női szájból. Mindhárman fekete középiskolákban tanítottak. Kodály szelleme sok helyen élhet az országhatáron kívül.

A tanítási munka mellett a közszolgálat is változó volt. Írtam ismeretterjesztő pamfleteket. El kellett mennem hajnalban a farmer rádióban interjúra, két havonként a 'Mi újság az erdészetben' programra. Minden falu kaphatott pénzt, ha megőriztek egy erdőrészt eredeti, vagy legalább keveset változott állapotban. Ezeket jóvá kellett hagyni, és elintézni a papírmunkát. Fél napi munka meg utazgatás, és csináltam vagy két-három tucatot az évek folyamán. Már írtam, hogy kis erdőparcella tulajdonos tízezrével volt az államban. Ha regisztráltatták erdőiket és adtak valami primitív üzemtervet, akkor sokkal olcsóbb ingatlan adót fizettek. A konzultáns erdészek nem győzték a munkát, és mi is végezhettük ezt, de ingyen. Egyik kollégám egyszer lógó orral jött vissza Arthur Miller, a híres drámaírónak volt húsz holdja a villája körül közel a New Yorki határhoz. Azért vállalkozott olyan lelkesen erre a távolabbi munkára mert akkor Miller felesége Marylin Monroe volt. Persze csak egy öreg gondnokkal találkozott.

Uconn utánozta a régi angol egyetemi szisztémát, ahol csaknem mindenki lakó-közösségben él. A nagyobb közösségeknek collegium volt a neve és szoros identitás a jellemző, kihangsúlyozva a második szót (Cambridge-St.George College). A tanárigazgatónak dékáni rangja volt. A kisebb közösségek neve House volt , és tanár mentorának címe Master. Szokásos volt egy közös szeminárium. Nálunk a szisztema inkább csak szimbolikus volt. Igazi kötelesség a tanár-elnöknek példamutatás, fegyelmi ügyekben dönteni, és személyes kapcsolatokat kiépíteni, és legalább néhányszor közös étkezés. Egy idő után meghívtak egy ikyen házba mentornak, így lettem házmester, mert hivatalos címem: Master of XY House. Gyakran reggeliztem a bentlakókkal. Mai szemmel nézve micsoda jól eső érzés volt reggelizni 20 jómodorú, jól nevelt és jól öltözött diákkal. Nálunk nem volt az USA-ban általában megszokott Fratenity/Sorority rendszer.

Magán életem általában messze volt az egyetemtől, a rendszeres futáson kívül az egyetem mezei futó pályán. Volt szezon jegyem a híres Schubert színházba, New Havenben, ahol a Broadway darabok első bemutatói voltak. Minden nyáron szabad voltam, akkor sokat utaztam. Egy nyáron dolgoztam csak. Az UN-hez tartozó FAO megbízásából Venezuelában a Sierra nemzeti parknál voltam tanácsadó. Itt van a legmagasabb hegy Pico Bolivar, jóval 5000 méter felett. A munkához tartozott Colombia északi [része](#) . Minden karácsonyi szünetet Quebecben töltöttem síeléssel.

Egy két tárgyi emlék is maradt utánam. Több kis hidat terveztünk meg tanítványaimmal, és több más létesítménynek vagyok dajkája. Legbüszkébb egy kis sípályára vagyok. Az egyetemen volt egy nyitott legelőterület: Horse Barn Hill. Volt vagy jó 100 méter szintvonal különbség és jó 400 méter kifutó terület. Kötél felvonót terveztem, az egyetem munkásai bedolgoztak, a diákok vágták ki az oszlopokat. A kötél volt drága, az energiaforrás egy mezőgazdasági gép. Hóesés utáni délutánokon ez volt szinte az egész egyetem játszótere.

A Pinchot család gazdag francia arisztokrata család volt, hadilábon Napóleonnal. Átmentették vagyonukat az USA-ba, gyönyörű kastélyt építettek Pennsylvania, New York határán. Egyik leszármazott, Gifford volt a US Forest Service alapító főnöke. A kastélyból abban az időben egy erdészeti múzeum, kutatóintézet lett, kilenc Észak-Keleti erdész egyetem részvételével. UConn-t én képviseltem. Ez a kapcsolat nekem nagyon kedvező volt, mert kiléphettem az elszigeteltségből és sok kollégát ismertem meg. A többieknek is volt alkalmuk felmérni engem több közös project munkájában.

Volt még egy másodállásban végzett fontos, időigényes munkám, amibe rengeteg energiát fektettem be, de erről majd külön kell írnom, ha tudok.

Így kezdődött professzori pályafutásom. Örülök, hogy volt alkalmam először kis medencében úszni, mielőtt a cápák között kötöttem ki. *(2021 augusztus 14, Bellingham, WA)*

Rétfalvi László: **A Csendes Parton - 1986**

A tél **1986**-ban sem volt barátságosabb az előző évinél, de a nagy 25 cm-es hó csak február közepén érkezett egy hétig tartó -10°C hideggel, amit aztán hirtelen elmosott a nagyon tavaszias +18°C meleggel érkező szakadó eső. A kellemetlen telet később kárpótolta az időjárás egy szép hosszantartó ősszel.

Kihagy az emlékezetem ezen idők néhány fontos, a munkahelyemen történt eseményével kapcsolatban, amelyek bár nem voltak döntőek családunk életében, de hangulatom romlására kihathattak.

A változás az élet állandó jellege, amiben az entrópia dominál és ha feladjuk a 'küzdelmet' akkor a dolgok körülöttünk egyre szétebb esnek. A küzdelem viszont megteremtheti az egyensúlyt. A küzdelem esetemben a kanadai kormány szinte minden felsőbb szintjén mutatkozó, a természetvédelemmel kapcsolatos elkötelezettség erodálása ellen volt. Nem mintha fordítani tudtam volna rajta, de talán személyes elkötelezettségem révén, példamutatással fiatal kollegák felé, szoros együttműködés az állami szerkezet más berkeiben hasonló gondolkozású alkalmazottaival és pontos kelyzetértékelő válaszok adása a 'nem-állami szervezetek'-től eredő kérdésekre talán segíthetett annak lelassításában. Az utóbbinál vigyázni kellett, nehogy személyes elkötelezettségünk átcsússzon proaktivitásba, ami 'állami szolga' sztátuszunk révén jogilag nem volt megengedhető.

A múlt évi nagy 'állomány-nyirbálás' és az azt követő, az érintettek érdekében történt 'menteni a menthetőt' adminisztratív kapkodás csoportomat érintette leginkább, mivel legtöbb üresedés koridős kollegáim közelmúlti nyugalomba vonulása okán keletkezett. Az 'üres' pozíciókat pedig a regionális vezetés korábban inkább sürgős feladatokra használta 'részidős' megbízásokkal. Ebben csoportunk is kivette részét a NWA és MBS 'működtetési tervek' készítésére felvett két részidős 'Biológus-1' személyében. Az üresen hagyott pozíciókba viszont most olyan 'megmentendő állandó alkalmazottak' kerültek, akik nem szivesen hagyták abba korábbi elfoglaltságaikat és a helyi vezetés (valószínűleg a felettesebb vezetők tudtával) hagyta őket folytatni azt, amit a politikai döntéshozók korábban kihúztak az fontossági listákból. Az így leszűkült stáb miatt csoportomban a 'menedzsment' munkateher mellett egyre gyakoribb aktív részvételem vált szükségessé TF-szerű munkákban és a 'Tanács&Támogatás'-féle representációs feladatok, a pozició a címmel együtt való megszűnése ellenére is velem maradtak.

Az állami szervezet - véleményem szerint nemkivánatos - általános 'eltolódása' az üzleti érdekek minden szempontból való kiszolgálása felé volt hangulat-romlásom legfőbb tényezője, de nem segítettek abban az irodánk vezetésében végbemenő változások sem. Az év első negyedében regionális egységünk megalakulása óta szolgáló igazgató úgymond 'kifutotta' használhatóságát és egészség-romlására hivatkozva 'special assignment' néven 'előnyugdíjazás-szerű' megbízást kapott. Helyére, ideiglenes megbízással azt a RCMP hátterű személyt küldék ki Ottawából, akire én korábban egy könnyelmű pillanatban (csupán hátterére alapozva) lebecslően nyilatkoztam. Nem tudni, hogy velem szembeni ellenszenvét hozta magával vagy az csak egyike volt a mindenki felé mutatott barátságtalan magatartásának, de hamarosan alkalmam lett látni a 'foga fehérjét'. Nem mintha sokban tudott volna ártani, hiszen szakmailag sem gyakorlata, sem képesítése nem volt a csoportom által fedett területen, de hatásköre révén sok közönséges dologban tudott kellemetlenkedni. Emlékemben legmaradandóbb azon igyekezete volt, hogy a 'partvonalra tett előző igazgató' által éppen elkészített 'teljesítmény értékelés'-emet lerontsa az adott 'superior' (öt közül a legjobb) -ról legalább egy fokkal. Tudni illik, a federális állami szolgálatban, ha nem is mindenütt, de a mi irodánkban már évek óta követelmény volt a rendszeres évi munkaterv készítése, aminek eredményét a munkavégző és felügyelője közös megbeszélésén értékelték. Viszont ezen bevett szokást senki sem vette túl komolyan. Példának okáért megemlíthető, hogy egyik idős kollegám által technikus beosztottjának állandóan 'Superior'-ra értékelt teljesítményére rákérdezve, válaszul azt kaptam, hogy a háború alatt a tengerészetben (ahol szolgált) már komoly bajt sejtettek, ha valaki annál alacsonyabb értékelést kapott. Úgyhogy az A/RD buzgolkodása nem zavart, de nagyon zavart viszont egyes helybéli kollaboránsainak szerepe, akiket azideig, ha barátnak nem is de legalább jó kollegáknak tartottam. Igaznak bizonyult a magyar közmondás, hogy csak bajban ismeri meg az ember, hogy kik a barátai. Nézeteltérésem, feletteseit mindenkor kiszolgálni kész hozáállása miatt, természetesen gyakorta volt a nemrég 'félretett' vezetővel is, de barátkozó természete folytán jó munkakapcsolatot tartottunk fent. Sőt, nem túlzás állítanom, hogy túlnyomóan jóindulattal viselkedett felém és nem rajta múlott a döntéshozás hiánya az általam korábban megpályázott pozicióra ('hátralépése' után szívelégtelensége tovább romlott és két éven belül el is ment közülünk). Szerencsére az RCMP hátterű embert rövid időn belül visszahívták Ottawába, de számomra semmiképpen sem pozitív fejleményként, állandó kinevezéssel egy korábban kutatómunkát végző biologus lett az új RD.

Az tervezett üzleti fejlesztésekkel járó környezethatásvizsgálati munkateher nem enyhült és az RSCC havonta összeült azok koordinálására. Egyre gyakoribbá váltak a halászati miniszterium (DFO) egységeivel való együttműködések, különösen a new- wesminsteri irodájukkal, ahol a FREMP dolgait kezelték. Említésre méltó egy nagyon hasznos, a DFO által szervezett négy napos 'Élettér Kiértékelő Procedura' műhely, ahol gyakorló US kollegák mutatták be az általuk használt számszerűsített élettér leírásokat. A korábban említett 'reprezentációs' feladatok egyike, résztvenni a BC provincia által kezdeményezett 'Vadgazdasági Centenárium' megünneplését szervező bizottság munkájában gyakori koraregeli Victoriába való repülést igényelt. A feladat érdekesebbnek bizonyult a vártnál, mivel alkalmam lett együtt dolgozni és így megismerni több 'magasrangú BC állami-szolgát'-'vissza-' még nem, csak 'félre-vonult miniszter (szak) helyetteseket', köztük Winston Mair-t, aki a háború utáni évek CWS (talán első) igazgatója is volt.

A kisebb iroda körüli kellemetlenségeket könnyen háttérbe szorította az év eleje óta tervezett magyarországi út előkészítése. Négy év telt el ismét legutóbbi látogatásunk óta és minden tervünk, elhatározásunk ellenére a gyakoribb hazalátogatást nem sikerült érvényesíteni. Hazaküldött leveleimből tudom, hogy voltak nagyszabású elképzeléseink Európán keresztül bérelt autóval átutazni s többek között meglátogatni Svájcba vándorolt, alig vagy eddig nem ismert apai-ágú unokatestvéreimet, esetleg levezetni Görögországba, a gondolat-világunkban nagyra tartott 'demokrácia' szülőföldjére. Aztán csak lett belőle egy otthoni látogatás, de nem akármilyen. A bérelt autó tervét is hamarosan elvetettük a 'kidobott pénz' érv alapján és nagy bátran ismét a

jóval nagyobb költséget jelentő 'otthoni' autóvásárlásról döntöttünk. Meggyőző érvelésem a 'kidobott pénz' elkerülése mellett az volt, hogy a 'befektetést' részben bátyám édesapánk felé való gondoskodás-hozzájárulásként, részben pedig az általa adott otthoni költőpénz fedezet megtérítéseként kezeljük. Bátyám Lada 'márkával' való megelégedettsége révén ismét abban gondolkodtunk, de valami oknál fogva egy Skoda lett belőle és az is csak otthoni tartózkodásunk felének elteltével érkezett meg. Az autó árával felért a már négy felnőttnek szükséges repülőjegy, így utunk számottevő költsége miatt, az év eleje óta havi 'jelzálogkölcsönünk' (ekkor már csak anyósunk hagyatéka felé) törlesztésének szüneteltetésére kényszerültünk. Legtöbb európai utunk részleteit a készített fényképekből tudom valamelyest rekonstruálni, ezúttal viszont Leone kézzelírott kis jegyzetei is megmaradtak. Ezen utóbbi 'forrás' alapján tudom, hogy KLM-MALÉV kombinációs repülő utunk allatt ismét volt egy kétórás késés a kezdetkor és egy kétórás feltartóztatás Prágában, megcáfolva korábbi állításomat, hogy csak egyszer és 'utoljára' (későbbi felbomlása okán) 1974-ben voltam Csehszlovákiában – nem mintha sokat számítana.

A július 13.-i ferihegyi érkezésnél már nem láttunk fegy-

vereseket és nem fontoskodtak a vámosok sem, inkább érdeklődtek felajánlott 'ajándékaink' iránt, amiket a rokonoknak és ismerősöknek szántakból 'választottak' ki maguknak. A váróban a Rétfalvi-gárda férfi tagjai, apám, bátyám, a Saana-ból (Yemen) szabadságon lévő Gyuri (neje családjától kölcsönkért Skodával) és a kis Ákos vártak ránk, közülük csupán a 'totyogó' dédunoka Gábor hiányzott. Ferkó bátyám büszkén mutatta be már teljesen betatarozott és frissen festett (társ) házát. 'A kertet locsolni kell' jelszóval apánk viszont nem maradhatott s másnap két fia haza is vitte Jászberénybe. Kertje tényleg csodálatos állapotban tündöklött, gyümölcstől roskadozó fái alatt bujazöld burgonya levelek mellett a konyhához szükséges minden zöldség bőségben jeleskedett és lugasán nagy szöllő fürtök érlelődtek. Mintha az áprilisi Csernobil tragédia semmit sem ártott volna. Késő délután még visszavezettünk Budapestre, hogy este résztvegyünk a szintén hazalátogató Pintérékkel és Kuruczékkal (a feleség Marika - Józsa lány) megtoldott Józsa-törzses megbeszélt találkozón az óbudai Sipos Vendéglőben. A bárátságosság genetikai adottság lehet a Józsáéknál, mivel J. Feriék minden kanadai rokonuk családtagjai mellett hasonló szeretettel üdvözöltek és hívtak meg balatoni nyaralójuk használatára is minden más ismerős hazalátogatót. Négy évvel korábbi megismerkedésünk óta mi is tartottuk velük a kapcsolatot. Feri mindjárt szervezett is egy hétvégi kirándulást a Dunakanyarba, a lepencei strandra, amiben az esőre fordult időjárás sajnos nem segédkezett.

Első hetünk, főleg lányaink szempontjából a budapesti újraismerkedéssel telt el. Meglátogattuk a margitszigeti uszodát, aminek gondnokoskodását édesanyjuk korai halála után Gyuri sógornője vállalta el és osztotta meg a hivatali lakást a Yemenből hazalátogató ikertestvér családjával. Bátyám gyerkőcei is általában velünk jöttek és egy alkalommal a Kárpátia Vendéglő ebédje után mindannyian elmentünk a Gerbaud (Zserbó) nevű nagynevű cukrászdába süteményre. Parasztos ízlésemre vallhat, hogy akkor is inkább egy kelt tésztából sütött buktaféleségre cseréltem volna a csokoládés finomságot.

Szintén említésre méltónak tartom a budai Vár látogatása utáni esetet a 'bagós' taxissal. Amikor hazafelé be akartunk szállni a sor eljén álló taxiba, megálljt parancsoltam a gárdának a kocsiból kiáramló bűz hatására. A taxis érthetetlenségének adott nagyon haragos kifejezést és bátyám szerint szerencsés voltam, hogy fel nem pofozott (mert hát akkoriban ő is dohányzott) a felajánlott szolgálat visszautasításáért. Remélem a morgolódó ember tanult as esetből, mert a következő taxis, bagó-szag mentessége okán kapta a fuvart. 'Az üzlet az üzlet' mondás alapján a kapitalista (és kapitalistásodó) világban a vevő kedvébe illik járni. Szintén a gorombaságról jut eszembe a pincér viselkedése egy jobb étteremben (nevére már nem emlékszem), ahová vendégeként meghívtuk a Rétfalvi pereputtyát. Ez már előszele, vagy talán már teljes fuvalata lehetett a vendéglátóiparban rendszeressé váló privatizációra összpontosító igyekezetnek, miszerint a felszolgáló személyzet akarattal durváskodott a vendégekkel, hogy azok elmaradásával és azáltal a hely üzleti értékének erodálásával olcsóbban kaparinthassák meg 'gebinesen' vagy tulajdonvásárlással a vezetést. Megint a kapitalizmus visszajelző mechanizmusát alalmazva nem hagytam borravalót a kellemetlen pincérnek, amit viszont bátyám megint nem tudott elfogadni és hagyott helyettem baksist.

A hétvégen, a lepencei kirándulás után pedig bátyám közvetlen szomszédjai által rendezett bográcsgulyásos összejövetelre lettünk, jól időzített érkezésünk révén, hivatalosak. A II. kerületi Pál-völgyi barlang közeli területek, ahol bátyámék is építettek, sokáig maradtak eredeti 'gyümölcsös-kertes' stádiumukban, az alatta elterülő cseppkőbarlang védelmének érdekében. De idővel vagy a védelem nem látszott már szükségesnek, vagy a beépítési 'nyomást' nem tudta tovább kivédeni a kerületi vezetés és egyre több lakás épült a gyümölcsösök helyére. Ezekben az években Magyarországon már erősen felütötte fejét az 'Új Gazdasági Mechanizmus' néven a kapitalizmus. Főleg ügyeskedő, vagy inkább ügyesen kelyezkedni tudó, de sok iparkodó ember is belekezdett a 'gyarapodásba'. A szomszédság inkább az utóbbi csoportba tartozott és legtöbb érdemük az iparkodás és igyekezet mellett előrelátásuk és tettrekészségük volt a kialakuló lehetőségekre ragálni. Volt számos alig elkezdett, vagy félig sem befelyezett építmény a környéken, amik évekig csúfították a szomszédságot, de idővel pénzesebb gazdákra találtak és rangos kinézetű házakká váltak. Bátyám jó helyzetértékelését jelezte apánk felé tett javaslata, hogy cserélje fel jászberényi tulajdonát a ő közvetlen szomszédságában lévő eladó gyümölcsössel. Bár fő érve az egyre gyengülő és támogatására szoruló idős szülő közelsége és ezáltal a gyakori vidékre való autózás szükségének megszűnése volt, a változásban rejlő pénzügyi lehetőség biztos nem kerülte el figyelmét. Az akkor általam is erősen támogatott 'csere' gyanánt értékelt javaslat, mára közel százszoros értéknövekedést jelentett volna! Természetesen édesapánk hallani sem akart a javaslatról.

A bográcsgulyás és a szomszédok összejövetele nagyon jól sikerült és a felnőttek mellett a gyermek-sokaság, közöttük lányaink élvezték legjobban a mozgolódást. A gulyásból és a hangulatból maradt még másnapra is, folytatni a vidámságot.
Még aznap este ismét esősre forduló időben levezettünk Berénybe nagypapával tölteni a hetet. Van valami nyugtató egy kisvárosi életvitelben és szülővárosom kicsi ahhoz, hogy minden zugát ismerni lehessen és minden kis keskeny utcája, minden építménye – legyen az régi parasztos ház vagy helyébe újabban épített módosabb lakás, hogy gyerek és fiatalkori emlékeim tömkellegét idézze vissza. Pedig hát leélt életem talán csak egyötödét töltöttem ott – hát igen, az 'imprint', a korai zsigerekbe való bevéződés, ami mindezért felelős. Apánk általában annyira elfoglalja magát kertje gondozásában, hogy nem hiányolja napközi városjárási, barátláto-

gatási távollétünket, amit korábban édesanyánk nehezen viselt el és zsörtölődött is ha sokat voltunk el másutt berényi tartózkodásaink alatt. Korábban ez inkább rám vonatkozott, amikor régi barátok felkeresése okán sokat maradtam el és 'spiccesen' értem vissza, mialatt feleségemnek kislányaink után kellett nézni vagy megtanulni a magyaros főzésmódot. Ezúttal többnyire együtt mentünk látogatni és az autóvezetés okán könnyű volt elhárítani a felajánlott italokat.

Töltöttünk időt helybéli és közeli falukban élő régi barátokkal, felvezettünk a Mátrába, ahol barangolás közben egy ideig 'elvesztettük' egymást, jócskán ráijjesztve családomra és a velünk kiránduló Telek házaspárra. Egy- két karcolat és darázsszúrás árán azért épen hazaértünk. A fővárosba való visszatértünk előtt Leone még elkészítette a Kanadából hozott alapanyagokból a Papánk által már ismert 'azannyát-lazannyát' mindenki megelégedésére.

Visszautunkon édesapánk által, kertjéből küldött szép virágokkal meglátogattuk és feldíszítettük 'Nagymama' sírját a Köztemetőben. Négy éves távollétünk alatt a sírt impozáns kőborítással és szépen gondozott növénytakaróval díszítették rokonaim. Nem volt nehéz rátalálni a sírhelyre az otthoniak segítsége nélkül sem, a hely húzott, mint iránytűt a mágneses pólus. Tovább tartva útba ejtettük a Kőbányán lakó, Leone sógorának családlátogatását is, akiket kanadai látogatásaik alkalmából már jól ismertünk. Vasárnap alkalmat adtunk gyerkőceinknek a hasonló korban általunk is nagyon kedvelt állatkerti és vidámparki látogatásra. A sok látványosság és esemény közül talán a kis kormányozható autószerűségek önállóságot tápláló élménye és a hazaúton majszolt 'fogpaszta-fagylalt'-ok íze lettek a legmaradandóbb emlékek.

Folytattuk az 'ingázást' és kedden ismét Berényben egy, már-már tradicióvá váló nagyon sikeres 'szalonnasütést' rendeztünk Papánk kertjében. A lehetőséget édesapánk javasolta, mivel olyan jó emlékei maradtak a korábbi, négy évvel előtti eseményről. Most is régi iskolatársaink és családtagjaik válaszoltak meghívásunkra. Szomorúság környékez amikor a korabeli fényképalbumot lapozgatom emlékeim felfrissítésére és szemtől szembe kerülök olyan barátok képmásaival, akik már régen nincsennek velünk. Több mint két tucatnyian jöttünk össze és hosszan az éjszakába maradtunk együtt elmondani az utóbbi évek történteit, feleleveníteni gyerekkori emlékeket, de főleg harsányan résztvenni a széphangú Telek család által vezetett dalolásban. A szomszédság talán valami 'lagzi'-félének gondolhatta a hangoskodást és nem volt panaszuk.
erda estére jegyünk volt a Mátyás templomban tartott 'Jeunesses musicales' koncertra, amire kevésbé emlékszem. A másnapi

városjáráson (minőségi barackpálinka vásárlási szándékkal) Leonnal megebédeztünk a Royal Szálló ebédlőjében, ahová engem nosztalgiával keverödő kíváncsiság húzott. Majdnem pontosan harminc évvel korábban, 1956 nyarán már, mint 'partyképes' (leendő) egyetemista fiatalember ott találkozhattam akkori nagy szerelmem szüleivel formális keretek közt (bár informálisan ismertük egymást és fogadott lányuk révén régen tudtak'szerepemről') egy vacsorával egybekötött táncos estére, igencsak megilletődött állapotban. Ezeket az emlékeket mind megosztottam feleségemmel megértésétől és szimpátiájától kísérve. A hely azóta veszthetett 'patinájából' mert a felszolgált étel nem volt emlékezetes. Emlékezetes volt viszont a másnapi vacsora, amit az egyik szomszéd családdal együttesen az általuk javasolt Dagály utcai 'Kisbojtár' vendéglőben fogyasztottunk el a Leone által nagyon kedvelt 'piritott sertésmáj' és az én egyik kedvenc ételem, a 'sólet' okán.

A hétvégére ismét leruccantunk Berénybe, helyszűke miatt csak a kis Ákossal megtoldva, Nagypapával időt tölteni. Javaslatára mindannyian meglátogattuk a helyi 'állatkertet' és fürdő-strandot, amit a város egyetlen nagyüzem ambiciózus vezérének 'akarata' hozott össze (a valamikor 'hadiüzemként' induló Lemez&Fémnyomó, később Lehel Hűtőszekrény, majd svédérdekelséggé avanzsált Electrolux nevű) gyár közelségében. Felnőtt fejjel sohase voltam állatkertek kedvelője és mint Kanada tágas természetes területein gyakorló biológus, idegenkedtem a mesterkélt környezetben fogva tartott állatok ketreceitől. Idővel és a természetes élettér meggondolatlan emberi tevékenységek okozta folyamatos leszűkítésével belátom, hogy vannak értékelendő aszpektusai, különösen a végzetesen veszélyeztetett állatfajok genetikai állományának megőrzésében. Emiatt talán és lokápatriuzmusom okán nem voltam túl kritikus a látottakkal szemben. A gyerekek pedig élvezték a fürdést, az ünneplőbe öltözött nagyapa társaságát és a gyakori 'fagyi'-t.
Még aznap este vissza 'Pestre' (érdekes, hogy rokonaim 'budai' elhelyezkedése ellenére a 'Pest' szó ugrik az emlékezetbe, valahányszor a fővárosról van szó!), hogy kész legyünk a balatoni kirándulásra.

Mint már említettem, Józsa Feriék kedves ajánlatát használtuk ki - minimális fizettség ellenében - hogy élvezhessük a 'magyar tenger' adta lehetőséget és a nagyon melegre fordult időt. Az indulással viszont késlekedtünk, mert a hétfőre igért, még Kanadából kifizetett Skoda járművű kézbesítése akadozott. Ferkó már kora délelőtt elment érte és késő délután 'üres kézzel' érkezett vissza. Megkapta ugyan a vadonatúj autót, de az hazafelé megállt működni és csak Skoda-tulajdonos jó szomszédja segítségével tudták ismét beindítani. Ezután többet (legalább is otthonlétünk alatt) nem akadékoskodott. A Ladánál kisebb, kevésbé erős motorú és szerényebb kivitelezésű kocsit bátyám választotta szomszédja ajánlatára, mert hátul elhelyezett motorja állítólag fagyos téli utakon kezelhetőbbé tette a telke kürüli meredek emelkedőket. Három autóval (Gyuriék megint a kölcsönkocsival) indultunk másnap kora reggel Balatonalmádiba és maradtunk egész hétre. Tizenegy tagú csapatunk könnyen elfért a 'nyaraló' tágas második emeletén és a felszerelt konyha ellenére elkényeztettük magunkat a kinti étkezéssel. Nem volt nehéz választ találni a strand-használók 'jóltáplált' küllemére, szétnézve a mindenütt jelenlévő, egymással vetélkedő emberi 'etetők és itatók' sűrű sorai között. Csalogató is volt a szemünk előtt frissen sült lángos, az akkoriban elterjedt rántott hal, a 'hak' (azaz 'hake', többnyire az

óriás orosz óceánjáró halász-fagyasztó hajók 'gyüjteménye'-ből) és a magyar konyhai izek minden más terméke. Mi is kivettük részünket azok használatában, de gyakran kordában tartottuk étvágyunkat későbbi alkalmakra rangosabb, vagy legalább 'leülős' helyeken étkezni. Terepjárót megkövetelő úton valahogy felvezettünk (néhányan gyalog tettük meg az utat) egy közeli dombtetőn működő 'jónevű' étkezőhelyre, aminek hírét és látogatására ajánlatot ismerősöktől kaptuk. Biztos jó volt ott is a szolgáltatás, de ami legjobban emlékeztet balatonalmádi hetünkre az a 'birkagulyás' izével való újraismerkedésem volt. Közel a strandhoz, egy 'leülős' de szabadtéri étkezőhelyen, ahol már korábban is jártunk, az étlap új elemeként szemem megakadt a 'birka' szón. Bátyám is megerősítette, hogy édesanyánk mindig is hangoztatta, hogy az igazi gulyást birkából készítik (és az igazán igazit bográcsban!). A felszolgált étel annyira izlett, hogy elfogyasztása után a pincér 'kérek-e még valamit' ajánlatára mindjárt kértem egy újabb adagot. Az íz azóta is velem van s gyakori itthoni próbálkozásaim annak utánzására csak részben sikerültek. De a további próbálkozást fel nem adom! Az időjárás nagyon kedvezett, minden a Balaton mellett töltött napunk meleg és napos volt. Velünk töltötték legtöbb idejüket a közeli 'pedagógus-üdülőben' tartózkodó Telek család egy 'friss vő'-vel gyarapodott tagjai is. Mielőtt hazamentünk, lányaim társaságában meglátogattuk a Gyenesdiáson rokonai nyaralójában tartózkodó jákóhalmi barátunkat is.

Programunk ezután is csak kevésbé ritkult. Augusztus 11.-én a Népstadionban megtekintettük a IAAF (Nemzetközi Amatőr Atletikai Federáció) világszínvonalú versenyeit, majd jászberényi megállóval Kecskeméten keresztül levezettünk Szegedre. Az előbbi 'nagy'-városban először jártam, az utóbbiban pedig valamikor gimazista éveim közepén. Mindkettőről jók voltak a benyomásaim. Szegeden a Tisza Szállóban háltunk meg, ahol a szolgáltatás, főleg az ebédlőben 'sokcsillagos' szállodákra emlékeztetett. Visszauton Kiskörösön megálltunk tisztelegni nagy költőnk Petőfi szülőházánál, majd egy kis visszakerülővel Kalocsára vezettünk egy ismerősük által ajánlott Diófa nevű vendéglő felkeresésére. Tényleg kitűnő házi izekkel (a kalocsai paprika segíthetett) találkoztunk és Leone először kóstolta meg a frissen rántott disznó(agy)velőt. Visszautunkon mi elváltunk bátyáméktól valahol Tass környékén és igazán 'vadregényes' mellékutakon, a Kiskunsági Nemzeti Park egyes részein haladtunk ÉK-nek Jászberény felé. Örkény és Albertirsa között elhaladtunk nagyon közel az ország 'geometriai központ'-ja mellett és több helyen láttunk 'eredetiben' birkanyájat őrző juhászt és pulikutyát, amit családom élénk felkiáltással érzékelt. Most is mint minden egyes hazaérkezésünket apám, mint a tengerentúlról valót értékelte és adott örömének kifejezést. A következő héten újra fel 'Pestre' megkeresni az üzletet, ahol korábban láttuk a '100 dolláros'(!) népviseleti ruhába öltöztetett babákat, amik azóta is foglalkoztatták lányaink képzeletét és hogy saját zsebpénzükből megvásárolják azokat hazavitt emléknek. Augusztus 20.-án megvendégeltük J. Ferit és Julikát a közeli Erdei Lak vendéglőben, kevés viszonzásul jószívű balatonalmádi 'nyaraltatásunkért' és utána Ferkóék magasan fekvő lakásából megnéztük az ünnepi tüzijáték hozzánk elérő csillogását. Hozzám hasonlóan, úgy emlékszem bátyám sincs oda ilyesfajta csillogó zenebonáért máramarosszigeti háborús emlékeink okán.

Ezután mindannyian ismét le Jászberénybe a hétvégére megszervezett nagyméretű bográcsgulyás főzésre, amit a tőtevényi Bessenyei-Rideg tanyán vittünk végbe R. Béla birkahús, T. Béla szakács és családunk italféleségek hozzájárulásával. Volt ott ennivaló, amit szem és száj megkívánt. Meghívtunk minden elérhető barátot és családját és lettünk, a majdnem fele gyerekekkel, több mint harmincan. El is fogyott a 25-30 literes bográcsban főtt innyencség az utolsó cseppig. Furcsa oldala a mulatságnak, hogy a bor alig a sör pedig igencsak kellette magát a csípős ízek csillapítására. A Tisza-menti Kőtelekről kedvünkért családjával megjelent Sass Zoltán barátom rögvest meghívott egy másnapi kirándulásra tiszakécskei nyaralójához, amihez bátyám családja is csatlakozott. Mint említettem ezen időszak Magyarországon a 'gyarapodás' szaka volt, amikor lehetségessé vált igyekvő embereknek saját munkaerejük végletekig való 'kizsákmányolásával' gyarapodni javakban. Természetesen elsőnek az automobil tulajdonlása lett a cél, majd a külföldre való utazás, miután a 'nyaraló' beszerzése következett. Nekünk, 'nyugatról' jött látogatóknak jó volt látni családunkban és barátok körében is a sikeres igyekezetet. Az akkor elért átlag életszínvonal otthon magasabb volt, mint a mostani, 25 évvel a 'szocializmus kiiktatása után. Elgondolkoztató statisztika, amit sokan ezen időszakban leszegényedett társadalmi rétegek az újgazdagokkal szembeni túlsúlyának tulajdonítanak (Hasonló tulajdonlási eltolódás a kapitalista rendszert régebben is működtető nyugati gazdaságokban szintén megfigyelhető és kimutatható, különösen a 80-as évek kezdetétől, bár a média azt nem hangoztatja!).

Otthoni látogatásunk utolsó nagy eseménye az általam először résztvett érettségi találkozónk (ezúttal a 30 éves) volt. Mindannyian már meglett családos emberek, de még azelőtt, hogy sorainkat olyan kegyetlenül megnyirbálta volna a véges élet. Végignézve az akkori fényképeken még majnem minden férfivá ért délceg fiú és csinos asszonnyá vált szépleány jelen volt. De azóta! A találkozó időzítése most is mint öt évvel korábban nekünk nem, vagy alig volt megfelelő. A korábbit el is mulasztottuk és egyúttal Édesanyám viszontlátását is, a mostanit pedig utolsó otthoni napunkra tették, ami miatti nyugtalanságom beleszólt a beszélgetések meghittségébe és általános feszélyezettséget éreztem. Mindennek tetejébe, akit leginkább látni akartam nem is volt jelen. Másnap kora reggel, álmos szemmel búcsút mondtunk Édesapánknak és bátyám elvitt minket a főváros keleti határán lévő Ferihegyi Repülőtérre és 0855 órai felszállással Amsterdamon keresztül még aznap, augusztus 31.-én koradélután visszaérkeztünk Vancouverbe.

Dugó kutyánk örömmel fogadta vissza a családot, távollétünk allatt vigyázói nem voltak hozzá annyi figyelemmel, amennyit tőlünk megszokott. A szemben lakó jó barátaink közel felnőtt lányát 'bíztuk meg' fizetség ellenében a gondozással és a sétáltatással, de véleményünk szerint a gondozást/etetést az anyja végezte helyette, sétáltatása meg többnyire elmaradt. A több mint 14 éves állat talán nem is bánta. A ház körüli pázsit és a tavasszal sövénynek ültettett *Thuja piramidális* bokrok, valamint a telek szélére ültetett platán (*Platanus occidentalis*), hárs (*Tilia americana*) és nyír (*Betula papyrifera*) csemeték locsolását Józsa L barátunk vállalta és túlmunkában még egy kis virágos ágyat is varázsolt a a ház előtti térbe, amit mi, nem lévén a kertészet hozzá hasonló nagy mesterei nem sokáig tartottunk életben.

Munkahelyemen sem volt sok változás - a hangulatomat rontó légkör maradt. Korábbi európai utjaink után is mindig éreztem valami elidegenedést egyes kollegák, de inkább a menedzsment felé, aminek keletkezése talán csak ekkor tisztult meg elmémben. Nem tudom másnak vélni, mint az egymás felé való 'másság' érzésének kifejezéseként. Ennyi év után Kanadában nem érezni az idetartozást?

Az új iskolaév is elkezdődött, Tisa a lakásunktól jóval messzibb gimnáziumhoz hasonló 'Lord Byng Highschool'-ban kezdte az első évet, Nóni pedig a régi 'Queen Mary Elementary' iskolában a 6. osztályt. Programjaik is megváltoztak, Tisa, korai magasnövése miatt abbahagyta a kistermetűeknek való szertornát és labdajátékokkal és atlétikával kezdett foglalkozni, de Nóni maradt a tornával. A zongoraórákat pedig mindketten folytatták.

A következő években szociális életünkben jellegzetessé vált 'Gourmet Club'- nak elnevezett baráti összejövetelek ezen év áprilisában vették kezdetüket, majd rögvest hazaérkezésünk után folytatódtak. Az ötlet az előző év Szilveszterére meghívott új szomszéd házaspártól származott és az asztaltársaság nemzetségileg sokszínű többségét is ők javasolták. Miszerint kéthavonként vacsoravendégként körbejárnánk a résztvevő családok házait a soros házigazdák által választott etnikai ételkülönlegességekre. Fontos része volt a tervnek az alkalmazott szakácstudomány, különösen a felhasznált fűszerek és a vendégek által hozott borok, édességek az 'entree'-hez való alkalmasságának megbeszélése. Siker lett az öttletből, de a beszélgetések legtöbbször más témákra kanyarodtak. Fénypontja volt az évnek házunk novemberben elért 'jelzálog mentessége', amit sokban lehetővé tett Leone édesanyja eladott házából származó 'öröksége'. Több olyan pillanat van az ember életében, amikor 'fellélegzik' valami nagyon fontos esemény megtörténte után és hálát ad a 'gondviselésnek' a sikeres kimenetekért. Megszabadulni egy nagy adósság-béklyójáról ilyen érzés volt! Tizenegy évvel korábbi vásárlása óta házunk értéke több mint megháromszorozódott. A súlyos havi 'törlesztés' megszűnése azt is jelentette, hogy ezután a brutto havi jövedelmünk 6½ %-át kitevő 'rezsi' is kevesebb lesz. Mindezek családunk biztonságát növelték és ugyanakkor csökkentettek minden aggodalmat a jövőre nézve. Természetileg nem vagyok aggódó természetű, de nejem igen, tehát a biztonság növelését ő talán jobban értékelte. *(2016 június 13, Vancouver, BC)*

I R O G A T Á S O K

M A G U N K R Ó L

Király Ilona: **Csalamádé**

Azt hiszem Rétfalvi munkáját mindnyájan nagyra értékeljük, hiszen a KAPOCS tart össze minket – volt soproni diákokat – még ennyi év után is. Kétszer egy évben alig várjuk, és nagy érdeklődéssel el is olvassuk elejétől végéig; – én legalábbis igen.

Így az ő kérését nem lehet – nem szabad – visszautasítani! Engem is megint megkért, hogy küldjek valami írást. Az életrajzom megírása nem halad, nyáron nehezen találok ilyesmire időt. Különben is röviden 'Csak dióhéjban' már az előző számban leírtam. Így a mostani írásom csak olyan innen-onnan szedett témákból lesz összeállítva, ezért kapta a 'Csalamádé' címet.

□

Az elmúlt másfél év sok nehézséget okozott mindnyájunknak, és nehéz volt elviselni az elszigeteltséget. A soproni összejövetelek is elmaradtak, csak telefonon érintkezhettünk egymással. A férjemet 6 hónapig látogatni sem lehetett az öregotthonban, de náluk nem is lett Covid-19 fertőzött. Még most is csak kint, maszkkal, a kellő távolság betartásával láthatjuk egymást előre lefoglalt időpontban fél órára. Oda is valamelyik fiammal kell menjek, én már nem vezetek a látásom – jobban mondva a nem látásom – miatt.

Azért nem panaszkodom, mert sosem unatkozom, a 2 lovacska meg a puli társaságában nem vagyok egyedül, a kert meg ad elég elfoglaltságot, sőt még élelmet is. A füvet is még magam vágom, persze traktorral, nem kisollóval. Még így is másfél óra, vagy akár duplája is, ha az erdei utakon is végigmegyek. Másnap aztán jöhet a hátfájás.

Na és ki hallott már olyat, hogy az erdőt gyomlálni? Vagy a lovak karámját? Hiszen ezek a tevékenységek is sok időt igényelnek. A bogáncs és szúrós aszat féléket nem hagyhatom elszaporodni, vagy az olyan gazokat, amiket a lovak nem esznek, vagy még mérgező is lehet számukra. Az erdőben meg a Garlic Mustard, vagyis Kányazsombor (*Alliaria officinalis*) elszaporodása ellen küzdök, amennyire tudok. Még mielőtt magba mennének, százával huzigálom ki őket gyökerestül, hogy aztán nagy kupacokba rakva elrothadjanak. Persze az egész erdőt nem tudom megtisztítani, a sűrű fenyvesbe nem is mennek, de legalább a nyitottabb részeken vezető gyalogösvényeket kitisztítom.

Idén nagy hernyó invázió is volt. Gypsy Moth. (vagyis már új nevet kapott a rasszizmus elkerülése végett.) Főleg bizonyos lombos fákat szeretnek, legalábbis ezt írták róluk, de mivel a hernyók nem tudnak olvasni, nálunk a fenyőknek is nekiestek. Kora tavasszal rengeteg petecsomót levakartam a fák törzséről, de persze mindet nem tudtam. A ház előtt áll egy szép ezüstfenyő, ami az út felől eltakarja a belátást, és a piknikasztalokat, amiket a Sopron-piknikkor használunk. Földig érő ágai, szúrós tűi miatt ennek a törzsét nem tudtam letisztítani, se a ház mögötti két ezüstfenyőt. Ezek a hernyók aztán alaposan nekiestek. Én meg naponta százával szedtem le és pusztítottam őket legalább az alsóbb ágakról, vagy amit még le bírtam húzni, hogy talán így életben marad még a fa. Hát ezt majd csak jövőre látjuk meg. A derék, hát, váll, stb. fájásom viszont feléledt alaposan ettől a munkától. A hernyók aztán bebábozódtak, az ég meg sűrűn küldte az esőt, hogy legalább ne száradjanak ki a lekopasztott fák. A nyír-, és tölgyfák még tudtak is újabb leveleket hajtani idén, de mi lesz a fenyőkkel?

Szabad időmben sokat néztem a TV-n, mi megy a parlamentben – míg be nem zárták – hogy halljam: van még aki ki meri nyitni száját. Véleményem a közelgő szavazásról: Jó lenne jobb belátásra térni, mert a jelenlegi politika nagyon balul ütött ki.

□

Auguszban megint új feladat töltötte be szabad időmet: újabb verseskötet összeállítása. Még karácsony előtt felhívott a torontói református pap, hogy ezentúl a telefonon is be lehet kapcsolódni a Zoom Istentiszteletbe, nemcsak az interneten. Ezt meg is tettem, hiszen mivel már nincs is autóm, rég nem voltam templomban. Azelőtt rendszeresen jártunk férjemmel vasárnaponként a katolikusba, de mióta ő öregotthonba került, ez is elmaradt. Tehát újra templomba járó lettem, sőt! A pap bevezette, hogy a Himnusz után mondjak, ill. olvassak fel egy-egy versemet. Mivel az Istentisztelet alatt mindenki el van némítva, kivéve a pap és orgonista, nekem fel kell oldanom magam a verselés idejére. A kutyámnak viszont oda kell valami finom rágnivalót dobni, nehogy beleugasson közben. Ezt persze előre kikészítem, mint a felolvasnivalót is. Ebből 3-4 vershez is teszek könyvjelzőt, hogy aztán a prédikáció témája szerint válasszam ki az aznapra valót.

Vagy egy hónapja aztán megkérdezte a lelkész, hogy gondolkoztam-e már azon, hogy ezeket a hittel, Istennel kapcsolatos, vagy ima formában írt verseket külön válogatásban kiadjam? Ebben az istentelen világban a magyar gyülekezetek biztos szívesen vennék. Mondtam, hogy erre még nem gondoltam, de majd fogok. Az lett belőle, hogy neki is fogtam kiválasztani a meglévő 10 kötetemből, és már be is fejeztem a begépelést is. Lett vagy 120 oldal. Hogy aztán ez mikor kerül kiadásra, azt még nem tudom.

Minden esetre, ha bárki is erőt vagy megnyugvást merít gondolataimból, akkor megérte. Hogyan lehet a természetben is Isten munkáját csodálni, vagy a hétköznap gondjaival is hozzá fordulni? Nemcsak kérni, megköszönni is. Ez pozitív gondolkozásra vezet.

□

Az ima erejéről szeretnék elmondani néhány epizódot. Még Szilvásváradon laktunk, lehettem vagy 12-14 éves, a házunk az iskolától k.b. 3 km-re volt a Szalajka völgyben. Iskola után gyakran a patikus lányával tanultunk együtt, a posta is közel volt, oda is benéztem, jött-e nekünk valami. Hát jött; egy elég nehéz csomag, madzaggal átkötve. Télen korán alkonyodik, és a hideg hirtelen ér utól. Talán félúton lehettem, mikorra az ujjaim úgy átfagytak, nem bírtam tovább cipelni a csomagot. Ott kuporogtam mellette, nem tudtam mitévő legyek. Végül eszembe jutott, hogy imádkoznom kell! Hirtelen éreztem, ahogy az élet jön vissza az ujjaimba, és haza tudtam vinni a csomagot.

□

Egy más alkalommal, mikor édesanyám meghalt 1980 januárban, haza akartam menni a temetésre, de ennek a dátumáról nem értesítettek, mikorra foglaljam így az utazást? Emlékszem ott ültem a rajzasztalnál, és már nem tudom hányszor próbáltam telefonálni haza, de egyszerűen nem kaptam vonalat. (Akkoriban még így ment.) Megint csak eszembe jutott az ima. „Istenem, ha úgy látod jónak, hogy haza utazzak, akkor segíts, hogy kapjak vonalat!" Megint tárcsáztam, egyből bejött a vonal, s haza is tudtam menni.

□

Azóta hányszor, de hányszor tapasztaltam, hogy imám meghallgatásra talál, sokszor a leghétköznapibb dolgokban is, pl. ha valamit nem találok hosszú keresés után sem, vagy nem látom befűzni a tűt. Óh, megint elfelejtettem imádkozni! Persze mindig hozzá kell tennem, hogy: Istenem segíts, de „legyen meg a Te akaratod!" Így a sikertelenséget is el lehet viselni. Viszont a köszönetet se felejtem el.

□

Azt még elmondanám: Apám evangélikus volt, így fiútestvéreim szintén; Anyám és a lányok reformátusok, míg férjem és fiaim katolikusok lettek. Az elvünk mindig az volt, hogy a hit a fontos, nem a vallás. Ahogy ezt én szoktam megfogalmazni: Nem a csomagolás módja számít, hanem a belső tartalom. Ez viszont fontos, ebben hiszek!

□

Más téma. Én már idén nem tudom megrendezni a Sopron pikniket, de Must Monica még Matolcsy Géza temetésekor felhozta az ötletet, hogy jó lenne a másod-generációt összehozni, mármint gyermekeinket, akik együtt játszottak, fociztak a régi piknikeken. Aztán közbejött ez a szerencsétlen járvány, most meg már az unokákat, dédunokákat lehetne bemutatni. Pár hete felhívott Monica telefonszámokért, hiszen nálam megvan a lista, s emlékszem is mindenki gyerekére, már akik a piknikeinkre jártak. Most ő vette kézbe a szervezést, kipuhatolni az érdeklődést, és ha a Covid-19 szabályok is engedik,
folytatni a piknikeket. Ha netán sikerülne, legközelebb beszámolunk róla.

□

Na mi hiányzik még a csalamádéból? Talán az állatokról néhány epizód. Legutóbb a háziállatokról volt szó, most az erdei állatok jönnek elő. A medve egy kis versben:

Erdei medvekaland

Egy medve jött a bokron át,
hol szedtem épp az áfonyát.
A kis tisztás szélén megállt,
és hogy engemet ott talált,
inába szállt a bátorsága.
Idegen illat szállt orrába.

Egy emberszagú szörnyeteg
kis bocsot hogy ne lepne meg?
Farkát behúzva elszaladt
a verőfényes ég alatt.
Üthettem bottal a nyomát!
- Majd áfonyázgattam tovább.

Ott a cottage-nál egyszer egy hóddal is találkoztam, ment a mocsár felé. Milyen esetlenül ment a szárazföldön! Mikor megláttam jönni, felálltam egy nagy kőre, szinte alattam ment el egy méternyire, és észre sem vett.

A nyúl a veteményeskertben elnyújtózva hempergett egyszer, mikor felé mentem. Elkezdtem hozzá nyugodt hangon, halkan beszélni: „hát te nyulacskám jól érzed magad? Igaz hogy nem neked ültettem ezt a kertet, no de jut is, marad is, megosztjuk, jó?" Nem szaladt el.

Mikor a vadpulykák látogatták a kertet, a vizsla az ablakból meglátta, s ugatni kezdett, de suttogva szóltam rá, hogy hallgasson, szeretném megszámolni őket. Csendben is maradt.

A lovak is sokszor a halk szóra jobban fülelnek, a kiabálás megriasztja őket.

A coyote-okat viszont a legmélyebb kutya hangon szoktam elugatni, ha túl közel jönnek a házhoz. Egyből elhallgatnak, majd perceken belül sokkal messzebbről hallik vonításuk.

Egyszer meg egy őz, (vagyis white tail deer) jött az erdőből, mikor a kertet gyomláltam. Mozdulatlan figyeltem, hadd jöjjön közelebb. Dobbantott a lábával, lássa élő vagyok, vagy szobor. A szúnyogok majd megettek, amint ott guggoltam, ő meg csak dobbantott, figyelt, s így lépett egyre közelebb. Végül a lovak meghallották, a kerítéshez futottak, az őz meg vissza az erdőbe. Jó hogy nem a bordáim közé csapott le a lába.

□

Kész a csalamádé, a fűszerezést mindenki maga adja hozzá saját gondolataiból. Jó szerencsét! Üdv az erdésznek!

(*Bolton, ON. 2021, Szept.2.)*

Bela Gorgenyi: **Letters to my family** (4)

Sopron, February 28, 1957
Dear Gorgenyi family!
I would like you to know that within a few days I will be able to pack up Bela's clothes in his suitcase. It is possible that the suitcase may be too small for the stuff. Please return it to me and I will send the rest. I just returned to Sopron yesterday. I crossed the border at Hegyeshalom on the I6th. I had no difficulty coming home because I had a visa to enter Hungary. We were roornmates with Bela and I and that I think is his I will send to you.
I did not go to Canada with the group; I was in Zurich, Switzerland.
recognised his belongings. Whatever I [md in our old room
Sincerely, Antal Hegedus

Surprise, surprise! Our belongings were not in storage after all but stayed in the old room, in the old wardrobe all this time .

To the Family of my friend Bela!
I lived in the same room with your son in Templom Street for two months. We became good friends. Our days in Sopron were trouble free until the big storm of October hit us. We both ended up in Austria and we crossed the border on the 8th of November. After 3-4 days we reached St. Wolfgang where the majority of the university was. The days there were very pleasant. We were given clothes and linens. The food wasn't much good and we complained. We found the accommodations satisfactory. We went for long walks in the neighbouring forests and climbed a few mountains. We were not supposed to but it was enjoyed by everybody. The weeks went by quickly and offers carne from many nations to tell us what help they could offer. The best offer carne from Canada. There were a few of us who said that we will not go overseas. There were more than twenty students who wanted to go to Switzerland. Finally theyaccepted eight and I was among them. We left the group on the 8th of December by car for Zurich. That is when I talked to Bela for the last time. I wrote to him a few days later and he replied.
I carne home on the I6th by crossing the border at Hegyeshalom.
I cannot write more this time because we have to study hard. They are really piling on the work and there are many exams to get ready for.
Please send me Bela's address.
Sincerely, Antal

It is obvious that this letter is a response to questions my family poured at his feet in desperation because they had not received any news directly from me .

To the Family of my friend Bela!
Please forgive me for being so late with mailing the parcels. I had some problems to overcome before I could concentrate on this issue. It is ten days now that they are sitting here ready to go. One of the problems was that I could not buy any wrapping paper. The stores had no paper products of any kind. We could not even get drafting paper for our homework. Then there were many days when we were not allowed to go into the city from the university district. Our classes are jammed together as weil. I have to make up for my exams that I missed at the end of the first semester. I was given two days to study for one subject and then go for the exam. I had to produce a large number of drawings as well.
It looks as if in a day or two I will have time to go to the post office. There will be two parcels. One in the suitcase, which is well packed, and the other wrapped in kraft paper. There was an overcoat in the wardrobe that I am not sure whose it was. I packed one similar to it in the suitcase but I may have mixed them up and it may not be the one Bela had.
Please, send me Bela' s address
Sincerely, Antal H.

My parents did receive the parcels after a long wait and they told me that very little of the clothes were mine. They gave them away to somebody in the village who fit the size.

Powell River, March 23
My Dear Parents!
I still cannot send you the pictures, so I am not writing about our journey yet. Maybe I can bring you up to date about our every day life.
On working days I wake up at 6:45 AM without an alarm clock. I never miss the time. Mum is like that isn't she? We have to be on duty by seven. Breakfast is at eight, so that is what we have to start with. It is the same every day. We make toast with a big machine. There is butter, honey, several kinds of jams, cold milk, hot coffee and tea with lemon. The community kitchens have an interesting design. There is a counter separating the dining hall from the cooking area. The food is put on the counter and the people help themselves. At lunchtime or at dinner the cooked food is put out the same way, sometimes on plates, sometimes in a big dish. The hungry people come, get themselves a tray, some utensils, collect the food they want and then they sit down to a table and stuff themselves silly. We don't use table cloths. The trays are good enough to collect the crumbs. After the meal they take the tray to the dish washing room, sort out the plates, cups and utensils and put them in the right containers. It is total self service. This way they don't have to get angry at the waiter and they don't have to leave a tip.
After breakfast, we start to prepare the main meal. There are eight students under the direction of our chef, Paula Neni, who rules the roost with a big wooden spoon. We bring in the raw materials and hip-hop, everything is cooking already. There are a lot of machines to help. There is a potato peeler, a mixer and a food slicer. We have electric and gas ovens. The main stove uses gas. There are two cool rooms and a walk-in refrigerator. There are three storage rooms, always full. One is for vegetables, one for canned goods and one for flour, sugar and such. As you can see there is not much problem with getting the food together.
What is the menu like? Yesterday was Friday. We had cauliflower soup and noodles with cottage cheese for lunch. For dinner we had breaded fish with mashed potatoes and pickled beetroot. It is amazing that these big fish from the ocean are so bone free and they taste good. Other days the menu is similar, except most days we have meat at lunchtime as well. On Sundays we serve up meals good enough for a wedding. There are many kinds of fruit juices, apple, orange, grapefruit or tomato. Then we serve meat soup followed by roast meat, usually pork, the beef is more expensive. There are potatoes, rice, salads followed by fruit, ice cream, pastries and coffee. There is tea and milk as well if somebody prefers that.
When we had our celebration of the opening day, we also doled out a half litre of beer for everyone. Three or four times

a week we have a cold supper. It is usually made up of ham, bacon, salarni, liver sausage, cheese, sardines, butter and various jams. You decide what you take. There is fresh fruit all the time, apples, oranges, etc. Green peppers are very expensive and we don't buy them often. You can get four or five oranges for the price of a paprika.

With smart shopping and good menus, we are saving a lot of money and everybody is gaining weight. I have gone from 7I kilos to 86 so far! but I don't trust these figures because the scales are not very accurate. They usually bend when I step on them.

Otherwise, I am Paula Neni's favourite helper. She noticed the first day that I liked to work in the kitchen at home. I was not afraid of the smell of the kitchen and I could use a kitchen knife. Many times, if she has to go somewhere, she asks me to stand in for her. You remember my habit of joking with people, trying to make things easier by diverting the mind. The guys and the girls I work with like the idea. They do not mind if I present their inner self in a humoraus way. I tease them a lot about the soup getting too salty! Paula Neni said that her son, who stayed at home, was like me. I like the friendly, family like atmosphere in the kitchen. It gives me the feeling of belonging somewhere. She just asked me if I would like to stay with her for the next month as well. She needs help with training the next generation of flunkies. I think I will accept if everybody agrees. After all I will be eaming more than anybody else and I will be taking money away from another person. It sounds as if I will get the permission. If it works out I will have 200$ even before finding a summer job. I will be carefui with my money. I will put it in the bank, let them look after it. It is not a small sum. For about 400$ you can buy a used car, nothing fancy but good enough to run around with.

We are trying to re-establish some of the old customs of the forestry school from Selrnec. We formed a Youth Circle (Ifjusagi Kor). Today was the election of the new president. These are old customs, hard to explain in a short letter. If you talk to Batya Bacsi, he can tell you more about them for sure. There was a special jacket that they used to wear. We plan to have them made. We will also find a jeweller's shop to have them make the old style rings that are puzzle rings. The election was fun and there were a lot of deals made in the backrooms, just as in real life.

Our time to relax is made enjoyable by listening to classical music. It is a week now that a few of us got together and bought a record player and a few long playing records. In the evening we sit back and relax listening to Mozart's Eine Kleine Nachtmusick or to the best selections from Verdi's operas. We have the overture to the William Tell and Beethoven's symphonies 3, 5 and 6, and what I have chosen: Smetana's Moldau, Tchaikovski's first piano concerto in B and Liszt's Hungarian Fantasy. We get together every night and other people ask to be included as well. We will ask them to expand our collection.

This is the end of the page; I will continue in the next letter. This is letter #3.

My kisses to everyone., Ocsi

Letter #2 is missing I do not know if it was lost in the mail or at home. I would really like to read it. A little bit of the old life would come alive again.

The big surprise in the presidential election came from a secondyear student, Sanyi Boa, who returned home after a couple of years. My room mate, Frank Gogos and I were goodfriends with him. The number of students by classes worked out to favor a fifth year student for presidency. Our favourite was a fourthyear fellow, Kulacs, his real name being Miklos Gratzer. He could get enough votes if the first and secondyear students went with him, but we were the Baleks. We could not be trusted and could be swayed by the older guys. on the other hand, if there was somebody running for the post from second year, these two groups would vote for him, not listening to other pressures. Then, if the secondyear candidate stepped back at the last minute, it would be a free vote favoring Kulacs. why not try it? We did. Boa was campaigning till the last day to be president to the older students' horror, then he resigned and Kulacs won. Hurray! I have not got involved in politics ever since.

Batya Bacsi was Mr. Fulopp, a forestry engineer and a distant relative who convinced me to go to Sopron when I was rejected by the mechanical engineering faculty in Budapest.

We joked about the soup being salty. It is a Hungarian expression suggesting that the cooks are in love. That is why they cannot follow the recipe.

Powell River, April 8.

My Dear Parents! Everybody!

After one month, finally, I have received your letters. Two of them arrived together. I hope that you have received my letters. I thank Granny for her letter as well. The questions from my godmother I have answered allready and I am not going to repeat them. I am glad that the parcels arrived from Sopron after all the time you had to wait. Were there any "Questions" afterward? Did anybody ask you about me?

I am not working in the kitchen any more. The group that followed us learned the ropes very quickly and they are doing a good job. I would rather spend my time studying English. Our main entertainrnent is still the same and we enjoy listening to our records. I have just ordered a set of records with excerpts from Lakme. The records give us a cheap, enjoyable and relaxing pastime. We like to watch the TV as well. There are many programs about Hungary. Gypsy music can be heard just about every clay. They showed a Lehar operetta recently. A week ago, we went to the movies and we saw the film "The Swan" based on the book by Ferenc Molnar. The story isn't much but the acting and the direction was good. It was a coloured film production. For two hours we were back home in our minds and wandering around the Hungarian countryside.

You wrote that you like to go to the opera. What level of productions can they put together? We heard that the well known Hungarian opera singers are now working for the Vienna and the Zurich opera houses.

I did not remember the correct day for my Mum's birthday. I thought it was the I3th of March not the 30th• I sent a letter back then and it seems you did not receive it. I would like to wish you a very happy "New year" and please forgive me my mistake. It would be really great if we all could sit together around the table at Easter. Unfortunately, we can do that only in our thoughts. I hoped to send you a present but we have not received our money yet. Please, let me know how much duty they charge for the various items. We hear that they are tremendous.

I would be happy if you could be here with me. We could listen to Cavaliera Rusticana or Pagliacci, the Trout quintet, or Beethoven's symphonies. Maybe you would like Tchaikovszkij' s piano or violin concerto or the Moldau. What kind of programs can you listen to on the radio? Do they broadcast classical music? We cannot listen to European radio stations here.

Dad! Our name day will be just after Easter. This is the first time that we will not celebrate it together. I wish you a happy, long and healthy life. You asked for a fountain pen. I looked at a Parker type to send. I was told that the duty you have to pay for it

would be more than what you could buy it for in Budapest. Is that true? It would not be a present that way! Please find out the costs and let me know.
The lady from Oslo, did she send the parcels to you yet? I do not know who she was; they just circulated a sheet of paper for us to put names and addresses on.
You said you will save me my clothes that you got back from Sopron. I hope that I will be able to use them again sometime. I tried to translate the printed English text on the front of the card but I did not get very far with it. It is probably an old English poem. This language is very convoluted even now and it was much worse back then. Basically, it says that I have to think about you with love and pride because you are the best parents in this whole world. It is an old way of saying something that is forever true.
As I sit here on the beach and watch the many boats sailing by, it reminds me that they travel all around the world but eventually they return to their home port, where they started from. The newer the ship the faster it sails and the sooner it gets home. Let' s hope that it will be the same for me too. I wish a Happy Easter to everyone. Letter#4 I send my kisses to you all. Ocsi

Ferenc Molnar was a wel! known writer in Hungary. He came to the United States in I939 and died in New York City in I95I. His most celebrated work in the new world is the musical "CarouseI " based on his stage play "Liliom" which was first performed in I909 in Budapest with disastrous results. The rest of the world loved it.
Here is another little episode from our time in Powel! River. Canadian law did not allow public consumption of alcohol. Even purchasing it was restricted to those aged over 2I and only from a government liquor store. One day I went along with an older student, he wanted to buy some wine. He was asked by the store clerk how old he was. We had no ID cards or driver's licences. He could not prove it. The clerk then turned to me and asked me how old I was. I said: 25. He responded.' Then you are buying it not him! OK! I was not even I9 at the time. My friend was not very happy about this incidenl!

Bear Creek Camp, April 25.
My Dear Parents!
I just received your good wishes for Easter and my name day. Thank you very much. Please forgive me for replying only now, but I got my summer job and I am writing from there. My new address is: Mr. Bela Gorgenyi, Bear Creek, Via Shawnigan Lake, BC
If the letter goes to Powell River, I will still get it but probably a week later. I travelled to Vancouver on Easter Monday and arrived here on my name day. It was a big first in my life to travel over the top of snowy mountains at 3000-3500 feet. We travelled by bus on godforsaken roads, the kind that even horses would find difficult to negotiate. The driver was laughing all the way while drinking beer. Sometimes he would even let go of the steering wheel to put on his jacket or to count money. The road was full of curves just as if we were in the Alps. BRRRRR!
What is my job? I don't know exactly yet. We were promised 3I5$ for a month. They will be deducting from that the cost of food and lodging. They think: that I will be able to save about 240-250$ after the deductions. The job should last about four and a half months so I should have enough money to go to school for the winter. The title of the job is: Choker man. It doesn't mean that I will have to hug and kiss a bunch of trees but to wrap a steel cable around the cutdown tree trunks so they can be lifted off the ground and taken down the hill. The only instructions so far are: To be quick with the rope and then get out of the way. Otherwise, it is not a difficult job. Our camp is in the middle of the forest but we have electricity and hot and cold water. The food is good and the people are friendly, at least they are not baring their teeth when they see me. We had to buy a whole new working outfit of elothing; you will see how it looks from the photographs when I get them. There are two of us Hungarians. There are a lot of things I have to arrange yet, so I must elose the letter now.
My kisses to everyone, Letter #5, Ocsi

The job came up very suddenly. We were enjoying life in Powell River when a bunch of slave traders showed up. They asked to have the big guys lined up in a row. The littlc ones they did not want to bother with. Then they walked along in front of us and whoever got poked in the chest was told to go to the other room to sign the papers. I was chosen in the first bunch. The company that offered the workfor me was the BC Forest Products. We did not have a clue who they were, or what they did. We just understood the talk about the big money and we signed up. Elemer Bogyai, a firstyear student who joined our group in Powell River was my partner. There were two more students at a nearby camp workingfor the same company. One of them was Boa, the famous presidential campaigner.
The company administration was very nice to us when we arrived at the camp. There was a young German fellow there who just arrived a week before and they put the three of us into a bunkhouse all by ourselves. He was working for two years in the uranium mines in Saskatchewan and the doctors told him to go and work in the forests for a while to clear his lungs. He spoke much better English than we did and we could speak enough German to survive, the three of us together. We had no money, so the company supplied us with the necessary personal equipment, studded boots, hard hat, jeans and the most important one, the rain suit.
The jobs that were promised to us before about counting wildlife in the forests never materialised before this job offer came. Many of the students spent their summer lacing oyster shells on stringson the beach on a small island. We called them the '/pearl fishers'. They survived too, but with much less money in their pockets

H A Z A U T A Z Ó K

Czeiner Zsolt: **A 'Kemény Mag' Magyarországon 2021-ben**

1956. december 7-én nyolc erdőmérnök hallgatóból álló kis különítmény indult az osztrák St. Wolfgang városkából Svájc irányában: Egy firma (Bariska Mihály), négy Kohlenbrenner (Hintsch Gusztáv, Jacsman János, Szilágyi Tibor és Czeiner Zsolt) és három poros fülű balek (Donáth György, Huszai János, Hegedűs Tóni). Ebből a kis csapatból hárman sajnos már elköltöztek az örök vadászmezőkre (Hintsch, Huszai, Hegedűs), A maradékból az 1936-os évjárat (Miska, Jancsi, Tibor, Zsolt) képzi a 'Kemény Magot'. Immár 66 éve ünnepeljük a születésnapokat, és az új évezredben évente rendeztünk egy közös egyhetes utat az Óhazába. Témák voltak: szülőhelyünk, a borvidékek, Bakony, Vértes és Pilis, Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Bánát, Bácska, Drávaköze, Muraköze, Fiume, Őrség, Burgenland. Ez a közös utazás az elmúlt két évben szünetelt, először betegségek, majd a Covid vírus támadása miatt. Ebben az évben aztán sikerült ismét útra kelnünk, de sajnos csak hárman, mert Tibornak az indulás előtt a lábával hirtelen problémái lettek és ezért nem tudott velünk tartani. Az programot Jacsman Jancsi fáradhatatlan internet kutatással már 2019-ben összeállította a Trianon előtti Nógrád megye területére.

Augusztus 12-én, tradicionálisan a Balaton partján, a szigligeti Czeiner-féle nádfedeles pince-házban kezdtünk, ahol kitűnő dínomdánomban volt részünk (Tête du moin, kemencében sült kacsa, malacborda, kovi-ubi, békaszáj desszert). Jelen volt egy nótás-mester bányamérnök kolléga nejével, Joó Balázs keresztfiam, környezetvédő-mérnök, a szomszédból Tünde és Geri, öcsém, Gábor feleségével Gertivel, mi hárman és utazásra felkért taxi-sofőrünk Laci, Hajdúszoboszlóról. Vidám hangulatban szigligeti bor mellett megvitattuk a világ aktuális problémáit. Tapolcán aludtunk, ahol este még egy nagy hitvitát tartottunk. Utazásunk idején nagy kánikula volt az országban (nappal 39 fok!), így igen kellemes volt a másnapi program keretében Mór városkában Molnár Pali magyar-svájci szőlészetének óriási és kellemesen hűvös pincéjében ebédelni és aztán borokat és pezsgőket direkt az érlelő tartályokból próbálgatni. Itt csatlakozott hozzánk Veres Laci (5. éves) erdőmérnök kolléga, aki Németországban, Freiburgban diplomázott, kedves feleségével Piroskával, és együtt töltöttük a délutánt. Innen Laci sofőrünk vette át az irányítást a GPS segedelmével Balassagyarmatig. A várost Komáromon át Szlovákián keresztül – dimbes-dombos, gyéren lakott vidék, hatalmas mezőgazdasági táblákkal – értük el. Balassagyarmat büszkén viseli a 'legbátrabb város' (Civitas Fortissima) cimet. (A város lakosai és a környéken állomásozó magyar katonák 1919. január 29-én kiűzték a megszálló cseh katonákat.) Egy tipikus magyar mezőváros, gimnáziummal, múzeummal, városközponttal, piaccal. 1950-ig Nógrád megye székhelye volt. Ma sok ház vár a tatarozásra.

Itt a Cédrus Club Hotelben volt a további napokban a főhadiszállásunk. Hotelunkban igen jól gondoskodtak rólunk. Érdekes volt, hogy a hoteltulajdonos, egy Libanonból származó férfi, kitűnően beszélt magyarul. Kicsi a világ!
Szombaton még mindig tartott a kánikula. Délelőtt felkerestük Nógrád várát. Délben találkoztunk Vácon a dunaparti Halászkert vendéglőben Borovits Ferivel és nejével Zsuzsával. Feri, mint ismert, évfolyam társunk volt, de Kanadából visszajött, és 1961-ben Sopronban diplomázott. A délutánt Kosdon töltöttük, Borovitsék tanyáján a nagy kertben. Jó társalgás keretében Feri elmesélte, hogyan lett kanadai erdei munkásból hazatérése után faiskola vezető, kósdi polgármester, majd egy autópálya-építő cég igazgatója.
Kellemes élményekkel gazdagodva tértünk vissza a hotelba. Ott éppen lagzi volt, reggel négyig ment a csinnadratta-búm-bum-bum! Másnap kipihenve csak 10-kor indultunk. Ez a vasárnap az irodalomnak volt szentelve. Szlovákiában, Sklabina községben (Mikszáthfalva a Trianon előtt) áll a Mikszáth kúria, ma múzeum. Igen rendes, ápolt emlékhely, személyes tárgyakkal gazdagítva. Itt áll az író nagy íróasztala, ahol 'Szent Péter esernyője' és a sok tucat novella született. (Visszatérve Svájcba, azonnal elővettem Mikszáth novellás köteteit és örömmel olvastam 'Lapáj a híres dudás', 'Az a fekete folt', meg 'A Noszthy fiú esete Tóth Marival' történeteket). Délben Losoncon (Lučenec) egy jó krigli sör mellett sztrapacskát ettünk a Fehér Hattyúhoz címzett kocsmahivatalban.

A délutánt Alsósztregován (Dolná Strehová) a Madách kastélyban töltöttük. Itt vált ismét tudatossá, hogy Madách remekműve 'Az ember tragédiája' mennyire nemzetközileg is elismert drágakő a világirodalomban. Nekem diákkoromban mégis Karinthy Frigyes összefoglalója imponált legjobban. Íme a második szín:

Ádámka, meg Évike
Éden kertnek végibe
Hancuroztak, ittak, ettek,
Állatokkal verekedtek.

Ádámka nem akart menni
Évikével almát enni.
Évi mondta: ne légy fád,
Láttam két szép almafát.

Angyalka jött, nagyon mérges,
Vigyázz, az az alma férges!
Istenke se akarja,
Hasacskátok csikarja.

Luci Ferkó rossz kölök,
Éppen arra lődörög,
Juszt is, mondta: egyetek,
Tömjétek meg begyetek.

No most tele van a bendő,
Itt a bűn, az eredendő.
Mars ki innen, istenvertek!
Bezárjuk az Éden kertet.

Mindkét múzeumban igen széleskörű szakismeretekkel rendelkező hölgyek voltak a vezetők.
Hétfőn ismét kitűnő program volt. Az Ipoly Erdő ZRt. Diósjenői Erdészetének vezetésével és támogatásával megmásztuk és megnéztük a történelmi Drégely várat. A várfalak alatt recitáltam a 'Szondi két apródja' című Arany János balladát, immár hiteles helyen, amely mindjárt másképpen hangzott, mint magyar órán az iskola padjáiban. Fenn a várban fantasztikus panoráma várja a látogatókat, ellátni a Tátráig. Körös-körül erdő, amely jelenleg meleget jól bíró fafajok fokozott beültetésével erősödik. Helybeli erdész kollégáink: Zenáti László, Szeku György, Balogh Attila, az ebédet a közeli Wenckheim vadászkastélyban rendezték. Wenckheim József gróf az 1930-as években nem csak jó vadász volt, hanem szenvedélyesen repült is. Kastélya mögött egy laposabb erdőrészben egy le- és felszállópályát építetett, hogy a dupla -fedeles, Magyar-honban első privát lajstromos motoros géppel

gyorsan elérhesse a vadászkastélyát. A kastélyban kényelmes akkori bútorgarnitúra található két művédelem alatt álló mintás cserépkályha társaságában. Mindez fokozta a finom ebéd hangulatát. (Az erdészfeleségek mindenütt ragyogó szakácsok is.) Élményekben és történelmi látnivalókkal meggazdagodva tértünk vissza szállásunkra.

Kedden, az utolsó 'munkanapon', Salgótarjánban – Nógrád megye mostani székhelyén – megcsodáltuk a hatalmas vásárcsarnok gazdag kínálatát, ahol még bogyiszlói erős paprika is volt. Utána meglátogattuk a helybeli Bányászmúzeumot. Egy sörkertben ebédeltünk: Májgombócleves és tökfőzelék volt a kínálat. Majd ki-ki elmélyülve saját gondolataival, fejet hajtottunk az 1956-os forradalom salgótarjáni, december 8-i (!) sortűz áldozatainak emlékszobra és a meggyilkoltak névtáblája előtt.

Kirándulásaink záró akkordja az Ipolytarnóci Ősmaradványok: megkövesedett fák, cápafogak, lábnyomok, csontok, őshalak – egy egyedülálló Természetvédő Terület látogatása volt. Egy őskori tengerpart életvilágát konzerválta egy vulkánkitörés hamuesője. Évtizedek óta folyik a feltárás. Egy szorgalmasan látogatott kincsesbánya lett kis országunk ezen sarka is.

Szerdán, augusztus 18-án, szigorú repülőtéri ellenőrzés után (Certificat kötelező, védőmaszk hordása a repülőgépben is) a Swiss légitársaság hazarepített minket. Látnivalókkal gazdagodva, barátságban elmélyülve („...a barátság szent és örök!") szerencsésen hazaérkeztünk.

Lehet tervezni a Kemény Mag jövő évi utazását...*Port (Biel mellett), 2021. szeptember 21*

KÖZÖS ÜGYEINK

SOPRON ALUMNI ESEMÉNYEK

Megszokott havi ebéd-találkozóink szüneteltek a Covid-19 pandémia kezdete óta. Felmerült a kérdés, hogy a pandémia elmultával maradunk-e elegen, hogy ismét összejöjjünk. Tudtunkkal közülünk senkit nem támadott meg a kór, de korunk okán soraink így is tíz személlyel fogyatkoztak a járvány kezdete óta. Más betegség tarthat többet vissza az utazástól, nem beszélve elnökünk gyengélkedése mellett a Canada-USA határon való átkelés megnehezítéséről.
Az időjárás szeszélyessége sem segít hangulatunk javulásán, de minden bizonnyal a dolgok jobbra fordulnak. Többen jelezték, hogy hiányolják a rendszeres kapcsolattartást és mihelyst lehet jönnek újra találkozni. (A Szerk)

Kapocs 72. szám megjelenése, 2021 április 15

Folyóiratunk tavaszi száma PDF formátumban lett elküldve minden e-maillel rendelkező olvasónknak. E-mail címmel nem rendelkezőknek és akik külön kérték, nyomtatott formában postáztuk a lapot. *(A Szerk.)*

Trianoni megemlékezés, 2021 június 4

Június 4-én, késő délután a University of British Columbia, Faculty of Forestry épülete mellett álló 'Soproni Székelykapu'-nál a vancouveri Magyar Ház és a vancouveri Magyar Alkonzulátus szervezésében több tucat vásosi és városkörnyéki magyar vett részt a Trianoni Béke 'Diktátummal' kapcsolatos megemlékezésen. A 'Sopron Alumni' közül jelen volt Görgényi Béla, Gyöngyösi Sándor, Hajdú Csaba, Jékoy Endre, Kocsis Tibor és Rétfalvi László.*(A Szerk)*

Sopron Alumni általi házikészítmények

Általában az év elején, amikor a disznócombok leszálított áron kaphatók a nagy üzletekben, Nanaimó környéki Sopron Alumni és családtagjaik bevásárolnak, hogy otthoni disznóvágások mintájára házikészítésű hurkát és kolbászt készítsenek saját használatra. Idén a Covid járvány miatt késett a bevásárlás, de az emelkedett árak ellenére is folytatták a szokást. A Ravai János-Erzsike, Kurucz János-Marika, valamint Safranyik László-Erzsike párok összedolgoznak a feledatban, bár a szaktudás a kolbászkészítésben a hentes felmenőktől származó R. Erzsikétől jön, a füstölés mestere pedig maga R. Jancsi. Náluk található meg a szükséges 'nagyüzemi' felszerelés is. Őszi vadászatokon elejtett 'elk' vagy 'deer' húsa adja termékük különleges ízét. Gyártás közben, de utána is gyakran 'Soproni víz' fogyasztásával öblítik le a csípős ízeket. *(A Szerk.)*

Soproni Családtag házasságkötése, 2021 szept. 18

Túl korán elment Sopron Alumnus Józsa László legfiatalabb fia, David kötött házasságot régóta ismert barátnőjével, Laurával. A Covid -19 pandemia veszélye miatt a közel száz meghívott vendéget összehozó esemény a szabadban, a tengerparti Brock House kertjében let megtartva. Az édesanya J. Erika, testvér Krisztina férjével, János testvér és a rokonságba tartózó Sopron Alumni Safranyik László-Erzsike (neé Józsa) és Kurucz János-Marika (neé Józsa) párok mellett Sopron Alumnus Rétfalvi László-Leone duó is hivatalos volt. (Sajnos a Covid innoculációt ellenző testvér Alexa és családja nem tudott megjelenni). A sokaság közt volt több 'Soproni Családtag' is - másod és harmad generációs Józsa ivadékok. *(A Szerk.)*

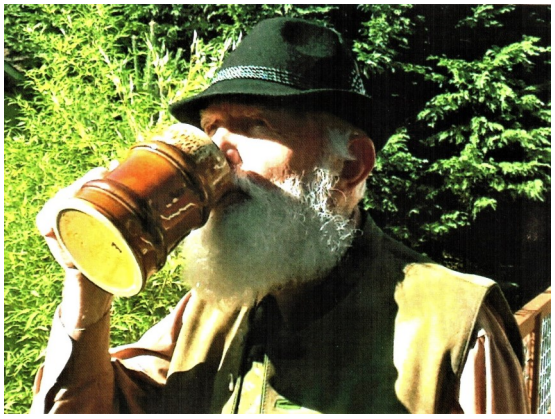

Már otthon, Bellingham, WA-ban a z 2015-üs Oktoberfest látogatásunk emlékére

Elhúnyt Bujdosó Alpár

2021. május 12-én meghalt Bujdosó Alpár költő, intermediális művész. A magyar avantgarde egyik legkiemelkedőbb alkotóját, a Magyar Műhely 'ősszerkesztőjét', a Magyar Köztársaság Tisztikeresztjével kitüntetett vizuális művész 2015-ben lett a Széchenyi Akadémia tagja.

Bujdosó 1935. december 18-án született Budapesten. Az ötvenes években a soproni Erdőmérnöki Főiskolán tanult, majd 1956-ban felvételt nyert a bécsi Universität für Bodenkulturra. A forradalom évében a MEFESZ intézőbizottsági tagja, később elnöke volt, majd az osztrák fővárosban telepedett le, ahol útépítő tervező mérnökként dolgozott. A hatvanas évek elején a magyar menekült diákszövetség külügyi alelnöke is lett. A párizsi Magyar Műhelynek 1964-ben lett tagja, majd 1973 és 1978 között a szövetkezet vezetője, '78-tól pedig a lap bécsi társszerkesztője, aztán egyik felelős szerkesztője volt. Az Élet és Irodalomnak 1999-től kezdve munkatársa.

Vizuális költészeti kiállításai nyíltak nemcsak Magyarországon, de többek közt Hollandiában és Szlovákiában is, írt gipszmaszkokra, alkotott képarchitektúrákat és grafikákat. 1978-ban Kassák-díjat kapott, 2002-ben pedig a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét vehette át.

„A Bizottság és a soproni Nemzeti Tanács megbízásából [1956.] november 4-én Kéthly Anna kormánydelegációjának tagjaként New Yorkba utaztam az ENSZ-hez annak reményében, hogy elérhető lesz egy kéksisakos rendfenntartó egység küldése Magyarországra. Mikor ennek lehetetlensége bebizonyosodott, az akkor amerikai külügyminiszter, John F. Dulles kérésére bejártam az Egyesült Államok egyetemeit a közvélemény tájékoztatására: előadásokat tartottam '56-ról, interjúkat adtam rádió- és televíziós állomásoknak" – írta Bujdosó az önéletrajzában.

Később Derecskey Károllyal, Kiss Lászlóval és Nagy Balázzsal bejárta többek közt Pakisztánt, Indiát, Thaiföldet, Burmát, Japánt és Dél-Koreát, az útról írott napló pedig a 299 nap című kötet megjelenéséhez járult hozzá. Olyan köteteket jegyzett még, mint az 1972-es 'Zárt világ', az 1985-ös 'Irreverzibilia Zeneon', a Nagy Pállal közös 'A kötchei iratok', vagy a 2000-es 'Avantgárd (és) irodalomtörténet'. *(A Szépírók Társasága közleménye alapján)*

Roller Kálmán emléktábla Sopronban

A Geo-environ Környezetvédő Egyesület, a Soproni Egyetem és az Erdőmérnöki Kar rendezésében emléktáblát avattak Dr. Roller Kálmán és családja utolsó soproni lakhelyén a Frankenburg utca és Zsilip utca sarkán 2021. június 24-én.

Dr. Roller Kálmán (1913-2004) Borsodnádason született 1913-ban. Erdőmérnöki oklevelét 1937-ben szerezte meg. 1949-ben felkérték az erdészeti kutatás ujjászervezésére. Megalapították az Erdészeti Tudományos Intézet budapesti központját, amelynek igazgatója lett. 1951-ben kinevezték az Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Kara Erdőtelepítési és Fásítási Tanszékének vezetőjévé. Az Erdőmérnöki Főiskola igazgatójává 1954-ben nevezték ki. Nevéhez fűződik a főiskola oktatásának megreformálása, a tíz féléves tanulmányi idő bevezetése. Az 1956-os forradalom leverése után az Ausztriába menekült oktatók egy része és az erdőmérnök hallgatók többsége, az ő vezetésével Kanadába vándorolt ki, ahol erdőmérnöki tanulmányaikat magyar nyelven folytatták, illetve fejezték be. Közbenjárására a kanadai kormány mintegy 200 erdőmérnök hallgatóval és számos oktatótársával, azok hozzátartozóival együtt befogadta és Vancouverben lehetővé tette számukra, hogy a selmeci hagyományok szellemében, magyar divíziót alkotva tanulhassanak. 1961-ig a vancouveri University of British Columbia Magyar Divíziójának dékánjaként munkálkodott. Ontarioban, 2004-ban hunyt el. *(Az erdészeti felsőoktatás 200 éves évfordulójára készült jubileumi kiadványban megjelent életrajz alapján, összeállította: Gratzer Miklós és Náhlik András.)*

2021 szept. 8-án a Kossuth Rádio 'Híres Magyarok' sorozata rövid megemlékezésben méltatta Dr.Roller Kálmán szerepét, az 1956-ban Magyarországról elvándorolt Soproni Erdőmérnöki Főiskola, valamint sikeres kanadai letelepedésük történetében. *(A Szerk.)*

A Soproni Egyetem 2021. Tanévnyitó Ünnepség keretében tett bejelentést követően, ünnepélyes keretek közt aznap délután **'Hűség Erdőt'** alapítottak a Tanulmányi Erdőgazdaság területén, amelynek keretében ezúttal minden új elsőéves egyetemi hallgató után egy fát ültetnek el a kijelölt területen. Az 'első fát' az egyetem és az erdőgazdaság vezetői, valamint a kormány magasrangú tisztviselői ültették el. *(A Szerk.)*

A Kanadai Sopron Alumni Emlékérem 6. kitüntettetje

Kármán Róbert 1995-ben született a Pest megyei Cegléden. Egy hétszáz fős kis faluban Mikebudán járt általános iskolába, ahol az erdő közelsége és a biológia tanára lelkes hozzáállásának köszönhetően, korán eldöntötte, hogy Sopron irányába vezet az útja. Általános iskola után a Ceglédi Kossuth Lajos Gimnáziumban tanult nyelvi előkészítő osztályban. Gimnáziumi éveiből két meghatározó élményt emelt ki. Az egyik a magyar-belga cserediákprogram, amelyben részt tudott venni. A másik pedig az a 2,5 hónap, amelyet a dél-angliai Hastingsben töltött nyelvtanulás céljából. Cegléden a Kossuth-kultusz is a szellemi kulturális örökség része. Minden évben megemlékeznek a Turini Százas Küldöttségről. Egy ilyen alkalommal hallott Róbert először a Selmeci diákhagyományokról. Nagy lelkesedéssel olvasta a kiadványokat a témával kapcsolatban izgatottan várta, hogy Ő is a hagyományok részese lehessen.
Az erdész szakmai sosem állt távol tőle. Nagyapja fakitermelő volt, majd a mikebudai fűrészüzemben dolgozott. Édesapja fa fuvarozó vállalkozó, magánerdő gazdálkodó, aki hobbi szinten asztalos is, így Róbertre akarva-akaratlanul is ragadt a szakmaszeretet.
Egyetemi tanulmányait 2015-ben kezdte. Kezdetektől fogva segítette a Selmeci Társaság munkáját, ahova 2016-ban felvételt is nyert. Ezen társasággal sikeresen megszervezett egy Selmeczi Diáknapokat és részt vett a Sopron-Selmec100 rendezvénysorozat szervezőcsapatában is. Mindig is érdekelte a szakma összefogását segítő Országos Erdészeti Egyesület munkája, így 2016-ban belépett, majd 2020-tól a Sopron Hallgatói csoport titkár pozícióját tölti be. 2018 óta az Erdészettörténeti Szakosztály tagja, ami jól fémjelzi milyen mélységekben érdeklődik a szakma iránt. Az egyesület által két Vándorgyűlésre is eljutott, ahol számos szakmai programon vett részt. Tagja az Uránium Asztaltársaságnak, ami az évfolyamán belül is egy szorosabb összefogást jelent. A társaság túlnyomó része már végzett, de évente 3-4 alkalommal találkoznak az ország különböző pontjain, ahol megtekinthetik, hogy ki milyen körülmények között dolgozik.
Tanulmányai során prezentált Tudományos Diákköri Konferencián, amiért Qualitas ösztöndíjban részesült. 2021-ben Mészáros Károly ösztöndíjat nyert kiváló szakmai tevékenységéért. Legkülönlegesebb elismerésének az Alumni emlékérmet tartja, mivel azt az évfolyamtársaitól kapta egy nagyon erős mezőnyben.
A jövőben állami erdőgazdaságnál tervez elhelyezkedni, majd a munka mellett szeretne Székesfehérváron földmérő és földrendező mérnök szakot végezni. Emellett a következő évben tervezi a Sas-út megtételét, ami a Magas-Tátra egyik legnehezebb túraútvonala.
(Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar)

Grátzer Miklós: **Beszámoló soproni ösztöndíjakról a UBC-n**

A Kapocs korábbi számaiban időről- időre hírt adtam ösztöndíjaink nyerteseiről. Most egy összefoglaló jellegű beszmolót szeretnék adni, annál is inkább, mert hosszabb időre visszanyúló és részletes adatokat is tudok megosztani. Már a legelső időkben is több alkalommal adakoztunk ösztöndíjakra, pl. Dean George Allen emlékére. 2000 előtt az osztondíjakat kizárólag a Forestry faculty kezelte és tudomásom szerint a Sopron Alumni szűkebb körű tagsága nem kapott, de nem is kért rendszeres jelentést a dákáni hivataltól. Lényeges változás kb. 20 éve történt, amikor Szalkai Bandi átvette az ösztöndíjak kezelését. Hálásak vagyunk alapos, kitartó munkájáért. Rendezett helyzetet vettem át tőle, és önként jelentkező 'örökösnek' készségesen átadnám a munkát. Még nagyobb gyökeres változás történt ugyanakkor a UBC-n is. Nem csak a mi kis aprópénzünket hanem az egész egyetem sok milliós alapvényi portfolióját is átvette egy nagy tapasztalatú, respektált, befektetésekben járatos őzletbizottság. Azóta az ávi átlag kamatjövedelemsokszorosan túlhaladja az átlagos piaci szintet. Mindhárom ösztöndíjunk alaptőkéje érintetlen és a csatolt listából átható, hogy milyen nagyszámú diákot segítettünk. Ha lettek volna ilyen ösztöndíjak 1957-ben sok kimaradt társunk tudott volna végezni velünk. Morális tanmese,hogy a mentüöv a mult legszegényebb menekültjeitől jön.
Sajnos nem tudok pontos választ kapni a 2000 előtti eseményekről. Én akkor már 10-15 éve a volt egyetemem szétágazó ösztöndíj rendszerét igazgattam és Vancouverből csak kósza híreket kaptam. 2000 után az ösztöndíjat kezelő fiatal állandóan cserélődő beosztottak gyakran ebédvendégeink is voltak. Ismerték a jelent, de nem tudtak jóformán semmit, akár pár évre visszamenően. A Dákáni Hivatal se volt nagy segítség, mert néhány kivétellel a lecserélődésben elvesztek a 'mult' századbeli memóriák. Senki sem emlékszik arra, hogy milyen alapokra, szerződésre volt felépítve annak idején, hogy minden évben jön Sopron alumni ösztöndíjra Sopronból egy MSc hallgató. Nem találtam szerződést, aláírásokkal és feltételekkel a Sopron Alumni Fellowship alapítá-

sáról. Kihangsúlyozom, hogy nincs semmi kétségem a korrekt kezelésről, de van és úgy látszik marad is homályba vesző magyarázat. Hogyan kaphatott valaki 1997-ben $14,500 ösztöndíjat, anélkúl, hogy nem volt szükség belenyúlni az alaptőkébe? Ki volt ez az ősmagyar nevezetű diák Csom Gyöngyvér? Tibetből jött? Ismerte valaki kozülünk? Itt álhetett egy darabig, hogy-hogy nem lett bemutatva, hiszen ő volt a 'legdrágább diákunk'?

Zárjuk le a multat, a jelen símán gördül, a szisztáma működik. A befektető bizottság minden évben átutalja a kamat jövedelmet az erdészeti fakultáshoz. Mindkét helyről egybevágó értesítást kapok. Az sztöndíj bizottság kiválasztja pályázók közül a nyerteseket és erről kapok ismét egy értesítést. Sok nyertes köszönő levelet is ír. Ezeket személyes levelekkel megválaszolom, és ezekbe beleszövök valamit a Sopron Divisio történetéből. A befektető bizottság könyveit minden évben egy mási ellenőrző bizottság átvizsgálja. Horváth Sándor évfolyamtársam is adakozott UBC-nek végrendeletében, de erről csak a hagyatékát kezelő ügyvédi iroda kap elszámolást éstudomásom szerint nem szokásos ösztöndíj kategória szerint lett elkönyvelve. Akár menyire is érdekelne bennünket, tiszteletben kell tartani a törvényeket és az elhúnyt kívánságát.

A közelmultban UBC Forestry Faculty készített egy művészi kivitelű, gondosan szerkesztett füzetet Sopron Awards for Forestry Students névvel. A kiadvány kategóriája dokument jellegű (UBC Benefactor Impact Report). Idézek Dean John Innes bevezetőjéből: "On behalf of the UBC Faculty of Forestry, I wish to express my gratitude for your generous support of our students through your dontions to the Sopron Alumni Fellowship and the K J Roller Scholarship in Forestry".

Továbbá:

"A very significant part of the Faculty's history is the Sopron University of Forestry story, wher in 1957 students, faculty and staff fled Hungary and were welcomed to British Columbia to join UBC.

Today, the sopron Alumni are very special to the Faculty and we are wxtremely proud of their connection to the university. Our Faculty is tremendously appreciative of the years f support received from the Sopron Alumni and we are grateful for their generosity in establishing these three awards",

Remélem beszámolóm elég részletes betekintést ad a jelenlegi ösztöndíj helyzetről. További, 30-40 évre visszamená tetemre hívásnak nem látom semmi értelmét; érdemleges válasz, magyarázat esélye zéró és nulla között van.

Ha lesz energiám, akkor majd írok egy beszámolót ötthoni ösztöndíjunkról is. Ott gyökeresen más a helyzet módszertanilag is. Minden nyíltan, felszínen és mentrendszerűen játszódik le. A dákáni hivatal vezetője példamutató alapossággal működik együtt az adakozókkal és legkisebb részletre is kiterjedő kezelési rendszer működik. Mág az átadási aktus is meleg, érzeémi híd a felek között.

Befejezésül szeretném megköszönni Alumni közösségünk minden tagjának az anyagi alap megteremtését. A következő oldalak mutatják, hogy milyen nagy ,értékban sikerült megvalósítani kettős célunk. A legfrissebb értesülésem most januárból van.at: fenntartani a opron Divisio és Roller Kálmán bátyánk emlékét és rászoruló teetséges fiatal erdészdiákok életében is pozitív, segítő mozzanat lehetünk.

A következőben közölt listák 2018-al végződnek. Az utóbbi két év nyerteseiről már beszámoltam a Kapocsban.

Endowment awards established by the Sopron Alumni

Sopron Alumni Fellowship

1997	Csom, Gyongyver	MSC	$14,500
2000	Affleck, David Lionel	MSC	$7,000
2001	Benic, Nevena	PHD	$6,500
2002	Peter, Brian Kenneth	MSC	$7,000
2003	Wilson, Amy	MSC	$7,000
2004	DiGuistini, William Scott	MSC	$7,000
2005	Vidal, Natalia Giugni	PHD	$5,000
2006	Ames, Caroline Elizabeth	MSC	$5,300
2007	Martyn, Joel William	MSC	$3,500
2008	Ristea, Catalin	PHD	$3,500
2015	Ramon Hidalgo, Ana Elia	PHD	$2,250
2016	Mendenhall, Dylan Thomas	MSC	$2,350
2017	de Zwaan, Devin Rhys	PHD	$2,800
2018	Adeyeye, Yemi Olaonipekun	PHD	$2,950
	Total 14 Awards		$76,650

Sopron Alumni Scholarship

2007	Bakker, Nicola A K	BSF	$1,000
2007	Karow, Larissa	BSF	750
2007	Layton-Cartier, Genevieve	BSCN	$500
2008	Chow, Amanda Carolyn	BSCN	$500
2008	Guy, Brendan Daniel	BSCN	$750
2008	Irvine, Shannon Lee	BSF	$1,250
2009	Jablkowski, Patrick C	BSCN	$600
2010	James, Sam (S E)	BSCN	$625
2011	Jorgensen, Alexis	BSCN	$650
2012	Kho, Alexis Sandra	BSCN	$675
2013	Jackman, Thomas Robert	BSF	$825
2014	Chen, Jennifer Ying Lin	BSFS	$700
2014	Day, Anne Margaret	BSCN	$950
2014	Liu, Jenny	BSCN	$350
2014	Shives, Paul Luke	BSF	$300
2015	Allen, Kiah Rae	BSCN	$500
2015	Crisp, Hannah Shae	BSCN	$200
2015	Ho, Jane Yue Man	BUF	$500
2015	Reid, lain Robert	BSCN	$500
2015	Vasquez, Winy	BSCN	$500
2015	Vieira, John Douglas	BSCW	$500
2016	Ikeda, Thomas	BUF	$500
2016	Irwin, Liam Alexander K	BSCN	$500
2017	Anguita, Micaela	BSCN	$1,750
2017	Magnus, Georgina Kate	BSCN	$1,750
2018	Hodgson, Lucas William	BSCN	$1,700
2018	Huberman, Yudel (Yehuda)	BSCN	$2,000
	Total 27 Awards		$21,325

K. J. Roller Sopron Scholarship in Forestry

2008	Goldsmith, Fraser Perry, B	BSCW	$2,000
2008	Wildeman, Jesse Michael	BSF	$900
2009	Buschhaus, Sarah Catherine	BSFS	$700
2010	Katamay-Smith, Tanya	BSC	$1,150
2011	Ratcliffe, Blaise Atom	BSFS	$1,000
2011	van der Merwe, Elizabeth A	BSF	$200
2012	Morrell, Nina	BSCN	$1,250
2013	Friesen, Pat (P J)	BSCN	$1,100
2013	Willemaire-Cote, Olivier	BSF	$300
2014	Roberts, Mikayla Paige	BSFS	$1,000
2014	Williams, Chloe Catherine	BSCN	$1,600
2015	Allen, Kiah Rae	BSCN	$250
2015	Chen, Kate Boyi	BSCW	$500
2015	DeShong, Erin Patricia	BSF	$300
2015	Diederichs, Victoria	BSF	$300
2015	Ma, Tommy Vinh-Toan	BSCW	$1,000
2015	Mason, Emily Fay	BSCN	$500
2015	Tang, Alex	BSF	$1,000
2015	Vieira, John Douglas	BSCW	$250
2016	Brandson, David Lawrence	BSCW	$500
2016	Bryn-Thorn, Arlo	BSF	$500
2016	Kwok, Jacquie	BSCN	$500
2017	Borschneck, Shenae	BUF	$1,317
2017	Doan, Emily Farah	BSCN	$1,250
2017	Huberman, Yudel (Y)	BSCN	$1,316
2017	Kang, HyunGu	BSCN	$1,317
2018	Jarvis, Sky (S K E)	BSCN	$1,025
2018	Kang, HyunGu	BSCN	$583
2018	Manson, Corbin James	BSCN	$1,025
2018	Mott, Ian Stanton	BSCN	$1,025

2018	O'Connor, Mitchell	BSCN	$442
	Total 31 Awards		$26,100

SopronAlumni Scholarship recipients, January 18, 2021
Juliana Cao, $2000, BSc, Natural Resources Conservation, Major in Global Perspectives, Year 4
Alastair White, $500, BSc in Wood Production in cooperative Education Option, Year 4
Devyn Thorson, $1000, BSc in Natural Resources Conservation, Major in Science and Management Year 4
Hsuan-Hong Yuan, $500, BSc in Wood Products Processlng, Minor in Commerce, Year 4

K. J. Roller Sopron Scholarship in Forestry recipients, May 5, 2021
Dionne Wong, $1275, Batchelor of Urban Forestry, Minor in landscape and recreation Planning, Year 4,
Julianna Cao, $1000, BSc, Natural Respource Conservation, Minor in Global Perspectives, year 4,
Nick Nieuwenhuis, $1000, Batchelor of Urban Forestry, Minor in Landscape and recreation Planning, Year 4,
Evyn Thorson, $1275, BSc, Natural resources conservation, Minor in science and management, Year 4

Születésnapi üzenet Sopronnak

Sopron ünneppel ünnepli 1921-et, amikor hűségesküt tett le saját létéért. Gazdag történelmét nem évszázadokkal, hanem évezredekkel lehet mérni. De 1921 mégis századik születésnap, legalább is a Civitas Fidelissima égisze alatti újjászületés évfordulója.
Örömmel követjük innen a Csendes Óceán partjáról a centenáris év eseményeit. Sorsunk Sopronnal elválaszthatatlanul összeforrt, Sopron a miénk is. Fizikai távolság és sok évtized se gyengíti érzelmi kapcsolatunk erejét.
Egyik pár év előtti ünnepségünkön ezekkel a szavakkal fordultam hazánk kanadai nagykövetéhez:

„Kérem, ha ismét Magyarországon jár, mondja el, hogy itt is van Kanada nyugati csücskében Sopron.

Mondja el, hogyha számban igen megfogyatkozva, de a soproni közösség él és létezik. Mondja el, hogy

fáradt, öreg nyolcvanéves arcok mögött megtalálta 1956 soproni egyetemistáit".

Mert valóban, közösségünk neve Sopron Alumni. Szakmai körökben elismert és megbecsült név a Sopron Divizó. Van Sopron utca is és meg van egy maroknyi öreg szív, amiben Sopron él. Alma Materünk Sopron nyitott karral befogadta és egy évszázad alatt összeforrt a két identitás. Mi itt vertünk gyökeret, de mi ennek a szövetségnek részesei vagyunk. A centenáris zászló alatt mi is ott állunk, 1921 a miénk is. Egyik itteni vendégprofesszorunk Koller Pál kitüntetett szereplője volt a népszavazásnak, mint több nyelvet beszélő egyetemi összekötő az olasz delegációval.

Tisztelettel hajtsuk meg fejünket elődjeink előtt. Hálásak vagyunk mindenkinek, aki dolgozott, tett és alkotott városunk fennmaradásáért. Köszönet mindenkinek, aki városunk szellemi tőkéjét ápolta és gazdagította, történelmét feljegyezte és közre adta.
Sopron városunknak, lakóinak és Alma Materünknek megérdemelt boldog, békés és gondnélküli születésnapot kívánunk,

(Grátzer Miklós, Sopron Alumni elnök)

Civitas fidelissima

2021 szeptember 8-án Sopronnan egésznapos program sorozatban emlékeztek meg a 100 évvel ezelőtti harci eseményekről, amelyek eredményeként a népszavazás a várost és környékét Magyarország részeként megtartotta.

Reggel a Soproni Egyetem Botanikus kertjében megkoszorúzták a harci események során hősi halált halt két egyetemi hallgató emlékére állított 'Őrtüzek' emlékművet. Kora délután az Ágfalva melletti 'Ház Hegyen 'emlékszíklát' avattak a 'II. Ágfalvi ütközet' néven ismert eseményről, valamint a csata elesettjeiről, Matchatsek Gyula erdőmérnök hallgatóról, Szechányi Elemér bányamérnök hallgatóról és Péhm Ferenc pénzügyi tisztviselőről. Este pedig fáklyás felvonulást és misét tartottak a Szent István templomban. Minden eseményen jelen voltak a Soproni Egyetem, valamint Sopron és a környező falvak politikai vezetői. *(A Szerk.)*

Appointment of the new Dean, Faculty of Forestry, UBC

Büszkeséggel vesszük tudomásul, hogy Sopron Alumnus Dr. Közák Antal és Mária Jensen fia Robert Kozák azon fakultásnak lett dékánja, amelyen mi is szereztük meg erdőmérnöki diplománkat. (A Szerk.)

"It is my pleasure to announce that the Board of Governors has accepted the President's recommendation to appoint Dr. Robert Kozak as the new Dean of the Faculty of Forestry for a five-year term, commencing September 1, 2021.

Dr. Kozak is a professor in the Department of Wood Science at the UBC Faculty of Forestry, where he has been serving as Associate Dean, Academic since July 2016. Prior to this appointment, he served as Head of the Department of Wood Science for five years. Dr. Kozak received a BSc in Forestry and a PhD in Forest Products Utilization, both from UBC, and will be conferred a Doctor of Agriculture and Forestry honoris causa from the University of Helsinki this year. He has received several awards and distinctions, including the International Union of Forest Research Organizations (IUFRO) Scientific Achievement Award, and the UBC Killam Teaching Prize on two occasions.

Dr. Kozak brings a strong commitment to research and education. He is recognized internationally for his scholarship in sustainable business management theory and practice, and for addressing complex problems related to sustainable development, forestry, wood products and the emerging conservation economy. He is committed to fostering interdisciplinary research as a means to confronting the many grand challenges found in the field of forestry. In his role as Associate Dean, Academic, Dr. Kozak has administered all aspects of the six undergraduate degree programs in the Faculty and has extensive experience in curriculum development and ensuring an excellent educational experience for students. For the past year, he has dedicated most of his efforts to the transition to online teaching and learning in response to the pandemic, guiding the collective effort to continue to provide high-quality education.

Dr. Kozak also holds a strong commitment to equity, diversity, inclusion and reconciliation. He was part of the First Nations-led team that developed the proposed Indigenous Land Stewardship program in the Faculty and he is committed to fostering reconciliation with Indigenous communities, promoting diversity initiatives, and including equity, diversity and inclusion considerations in all major decisions in the Faculty.

I am grateful to the members of the President's Advisory Committee for their commitment of extensive time and energy throughout the search. I would also like to thank students, faculty and staff for participating in the search process and providing valuable feedback to the committee. Please join me in congratulating Dr. Kozak on his new appointment. I am certain the Faculty of Forestry will continue to build on its strengths under Dr. Kozak's leadership". (*A message from A. Szeri, Provost and Vice-President, Academic, UBC Vancouver, April 20, 2021)*

Draskóy György kitüntetése

Édesapjától örökölt 'vitézi címe' és hosszú életén át tartó munkássága alapján Sopron Alumni társunk Draskóy György kitüntetésben részesült. *(A Szerk.)*

Oklevél

mellyel a VITÉZI REND
Bács-Kiskun Vármegye Székkapitánya
vitéz Draskóy György urat
az Ezeréves Magyarország
és a Magyar Nemzet érdekében kifejtett
érdemes, önzetlen és kimagasló tevékenységéért
elismerésben részesíti

KALOCSA, 2021. év július hó 1. napján.

Vitézi Székkapitány

Kiszek Magyarország Feltámadásában!

Levél az Elvándorolt Alma Mater film szerkesztőjétől

"Kedves Laci! Tudván, hogy érdekel Benneteket minden magyarországi visszhang a Soproni Alumniról, szeretnélek tájékoztatni, hogy a héten volt egy újabb filmbemutató Az elvándorolt alma máter c. régi filmünk 1. részének (A nagy utazás) levetítésével - ezúttal az Állambiztonsági Iratok Történelmi Levéltára aulájában.

Nekik van egy filmklubjuk, ahová az intézeten kívülről és belülről jönnek történelem iránt érdeklődő emberek filmet nézni, beszélgetni. Úgy 20-25 ember jött össze; a vetítés után nekik meséltem a régi forgatás körülményeiről, a Vancoverben egykor látottakról, már azt, amit tudtam.

De hát persze jó sok idő telt el, hogy 2002-ben leforgattuk a filmet. (17 év!) Nádorfi Lajos sajnos nem volt jelen, mivel épp dolgozott. Szerencsére a kitűnően szerkesztett Kapocsnak köszönhetően valamelyest képben voltam a mostani helyzetről is, hogy kik nincsenek már veletek stb.

Újra megnézve hajdani filmünket, úgy érzem, bár az újabb filmes híradásokat nem nagyon ismerem, hogy segítségetekkel talán eddig mi adtuk a legátfogóbb képet a történtekről. Igaz, akkor még a Sopron Alumni nagy része jelen lehetett, és ereje teljében számolhatott be erről a páratlan históriáról.

Mindenesetre mindig nagy öröm számomra, hogy időről-időre feltámad az érdeklődés a soproni-vancouveri történet és vele kapcsolatban a film iránt is.

Jó egészséget kívánva, szeretettel üdvözlök mindenkit: ***Novobáczky Sándor*** *(10/8/2021)"*

E G Y É B

A jelenleg Budapesten folyamatban lévő és nagy érdelődéssel követett 'Egy a természettel' logóval fémjelzett Vaszászti és Vadgazdaságtani Vilákjiállítás s annak védnöke Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, hoz most visza korábbi emlékeket. A 2014 október 17-én Sopron Alumni ebédtalálkozónkat meglátogató miniszterelnök-helyettest, tudván a vadászat és vadgazdálkodás utáni érdeklődését egy fekete medvét ábrázoló festménnyel ajándékoztuk meg. A képen elnökünk, Grátzer Miklós adja át az ajándékot.

Egy jóval korábbi kapcsolatba hozható emlék, a Magyarországon utoljára 1971-ben tartott hasonnevű világkiállítás, amit otthoni látogatásunk alkalmával akkor meg is látogattunk. Nagy megelégedéssel vettük tudomásul, hogy a kiállító termekben a mi időnkben szigorúan tiltott erdész 'valdenbe' öltözött soproni erdőmérnök hallgatók adták a segédletet. Ahogy később G. Miklóstól megtudtam a rendezők azt hitték hogy a valden valami DISZ/KISZ egyenruha. (Szerencsére nem lett bajuk sem a ruha viselőinek sem annak öttletgazdájának).

Szintén a történethez tartozik a vadászathoz 'fanyagóan' viszonyulóknak, nem említve az otthoni politikailag motivált kritikusoknak megtekintendő interview Semjén Zsoltal az otthoni HIRTV Oct.9-i adásában, ahol többnyire meggyőző válaszok hallhatók a kétkedők számára. *(A Szerk).*

Pintér László: ***Erdész hivatás***

Volt idő, mikor bárány-lélekkel
Rettegve az őserdőt jártam,
S e sorscsapással ébredt a reggel
Föl naponta nálam.
A szörnyeteg vadon terült körém,
Félelmetes zajjal agyamra;
Minden zizzenés a bokrok tövén
A halálos vadja.
Az élmények dzsungelében gyakran
Az Istent is közel éreztem;
A pokol is ingott már alattam
Szomjasan, éhesen.
De lassan, ahogy az évek múltak,
Enyhülés jött a megszokásban;
Ami dolgok tegnap még feldúltak,
Ma már megcsodáltam.
Megéreztem a hivatás elvét,
A célt, melyért a lépést tettem;
Hatalmas tervek nyomom követték,
Amerre elmentem.
Szépséget leltem óriás fákban,
Feneketlen tavak rejtekén,
Szédítő csúcsok szűz magasában
Újra születtem én.
Erőt az ösztön, akarást az ész
Adott a testhez, hogy kibírja;
S így lettem az Újvilágnak merész,
Hasznos pionírja.
De most magamhoz közelebb léptem,
S a tervezőkkel együtt állok
A természettel csatára készen,
Mint néhai álmok.
Hogy magam tervezte utakon fut
Tizennyolc keréken az anyag;
Hogy tegnap szinte senki se voltunk,
S mi lettünk az alap.
Mert a papírhoz, melyen írsz, számolsz,
Mi küldjük az anyagot a gyárnak,
És a deszkát, melyben élsz, a házhoz,
A mi fánkból vágnak.
Így lehettem építőkockája
A nagy emberi alkotásnak;
Vállamon nyugszik egy sziporkája
Az egész világnak.

Port Alberni, 1965. Feb. 20.

There was a time when I walked the forest
Fearful as a little lamb
It was my task then to waken daily
To this "woeful lot just where I am"
The wilderness surrounded me
Terrorizing my mind with its sounds
Every crackling under shrubbery
Was the echo of death lurking 'round
Often in this jungle of commotion
Did I feel the closeness to God
Hell was also close below me
Ravenous waves tossing our craft
Slowly as the years progressed
With practice came a form of peace
Things that yesterday upset me
In awe then brought me to my knees
I sensed within my calling's purpose
The goal to which each step I'd take,
With each small trail that I would blaze,
Great plans unfolded in my wake
I discovered splendour in giant trees
Bottomless lakes I could explore
In dazzling mountain pinnacles
I was finally born once more
Strength from instinct, will from the brain
Enabled the body to survive
Thus did I become in this New World
A pioneer brave, useful , alive
Now I have grown more into my Self
Standing among the planners too
As in the long past world of my dreams
I was ready to combat nature anew
Yesterday we were nobody
Now the foundation we've become
On the road of our planning, today
Eighteen wheelers roll and hum
We are the ones who send raw materials
To mills crafting paper on which you write
Out of the trees which we have felled
Came the boards for all these homes in sight
Thus did I become one building block
In a creative task for my fellow man
So I am pleased now to be part of easing life
For people in what small way I can.

Translated Pusztai Marta O'Reilly

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.
Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, 4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca),

SOPRON ALUMNI

Adamovich László 1921-2019
Ambach Mihály 1938-2015
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön 1934-2019
Bajzák Dénes 1933-2021
Bakó József 1935-2018
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor 1935-2010
Balatinecz János 1937-2017
Balpataki György 1938-2009
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyay József 1922-1974
Bátay János?
Báthy István 1936-2020
Bella Imre
Benkő Géza 1934-2020
Benyovits Gyula?
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla 1934-2019
Boncz Ernő 1934-2020
Bordulák Zoltán 1936-2010
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek 1920-2009
Csapó Imre 1934-2014
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István 1928-2015
Csizmadia Ferenc 1927-2015
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő 1933-2011
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás 1935-2018
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály 1937-2018
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdináand István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet 1937-2021
Fónagy Sándor 1937-2017
Frey Otto 1933-2017
Fülöpp Zoltán 1929-2017
Fűr Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József (?)
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György 1936-2017
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989
Háhn Fülöp
Hajdú Csaba
Héder István
Héjja Anna 1036-2019
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla 1933-2016
Hokhold Ferenc 1923-2015
Homoky István 1929-2013
Horváth Cz.Emil 1934-2019
Horváth István 1934-2010
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor 1933-2013
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly 1935-2019
Ifjú Géza 1931-2014
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jagasits (Kercsó) Edit 1927-2019
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László 1938-2016
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-†?
Kalmár Lajos
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József 1932-2019
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József 1934-2019
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István (?)
Komlóssy József
Komondy Gyula 1921-?
Kondor Gyögy 1934-2012
Koós Béla 1934-2021
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán 1935-2018
Kováts István 192?-2010
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal 1936-2017
Krajczár Ernő 1932-2017
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc 1929-2020
Kurucz János
Leskó György 1933-2018
Leskó (Rácz) Anna
Lovrics (Somogyi-Tóth) Eszter 1936-2012
Magasi László
Major Richárd 1929-2017
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.1936-2019
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos 1931-2011
Németh László 1936-2018
Németh Zoltán †?
Noviczky Zoltán 1936 -1992
Nyers Ferenc
Ocskó István 1933 - 2010
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta 1933-2021
Orosz Iván 1937- 2009
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László 1937-2018
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János 1932-2018
Pandák László 1932-2020
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László 1934-2016
Pataki István 1937-2009
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László 1927-2010
Ping Ferenc 1922-2014
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla 1931-2018
Puskás László 1936-2021
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László 1937-2019
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József 1937-2019
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József 1930-2014
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar 1938-2021
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter 1927-2015
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László 1933-2012
Szármes Kornél 1927-2014
Szász István 1933-2013
Szász (Kubinyi) Júlia 1932-2018
Szauer János 1932-2019
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc 1923-2014
Takács József 1934-2021
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János 1936-2016
Tóth József 1936– 2015
Tóth Tibor
Tresó Bertalan 1930-2008
Tresó Ferenc 1932-2012
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária 1934-2014
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor 1933-2013
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön 1937-2012
Weidinger Imre 1934-2013
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyüztek egy nesszi világot,
De ma se mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akadémiát,
Szívből köszöntik: Vivát, Vivát, Vivát!

Vargha Domokos